

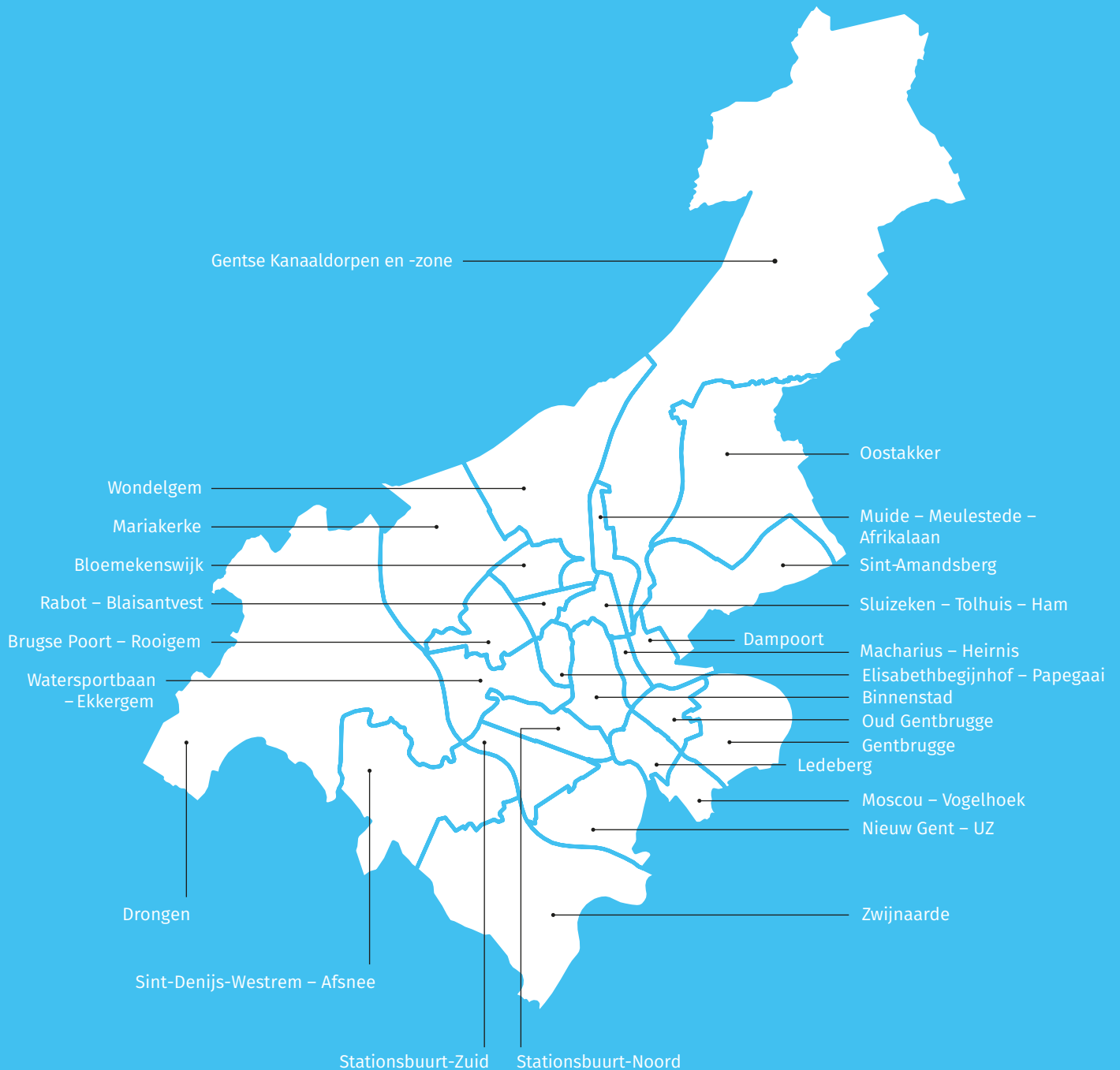
gent:

Een omgevings- analyse voor Gent

2024

De wijken van Gent

Een omgevings- analyse voor Gent

2024

Van de [Omgevingsanalyse Gent](#) bestaan 2 versies:

- **Stad Gent (2024), Een omgevingsanalyse voor Gent 2024, technisch document**
Deze uitgebreide, technische versie van ruim 400 pagina's is bedoeld als naslagwerk voor de stadsorganisatie, het beleid en bestuur.
- **Stad Gent (2024), Een omgevingsanalyse voor Gent 2024**
Dit document van 132 pagina's vertrekt vanuit de technische analyse. Het is grondig ingekort, toegankelijker geschreven, en voorzien van een besluit. Deze versie is gedrukt in kleine oplage.

Colofon

v.u. Mieke Hullebroeck – algemeen directeur
stadhuis – Botermarkt 1, 9000 Gent – 2024

Teksten Dienst Data en Informatie –
Bedrijfsvoering – Stad Gent

Copywriting en vormgeving karakters.be, Gent

Fotografie Stad Gent

Wettelijk depot D/2024/0341/1

Meer weten?

[Over de dienstverlening van de stadsdiensten en het stadsbestuur van Gent:](#)

Gentinfo

09 210 10 10

gentinfo@gent.be

[Over de cijfers:](#)

gent.buurtmonitor.be/dashboard

gent.buurtmonitor.be

hoeveelin.stad.gent

data.stad.gent

Voorwoord

Dag geïnteresseerde in Gent

Waar staan we in Gent? Wat zijn de trends? En vooral: de uitdagingen? Deze vierde editie van de omgevingsanalyse Gent helpt om een duidelijk beeld te krijgen van onze stad. Dit is belangrijk voor iedereen die hier de komende jaren aan de slag gaat. Voor het stadsbestuur vormt de omgevingsanalyse ook de basis voor het nieuwe meerjarenplan met de doelstellingen en prioriteiten voor de komende jaren.

Deze omgevingsanalyse bestaat uit verschillende delen. Het eerste deel is te vinden op de hoeveelin.stad.gent website. Daar vind je informatie over de inwoners van Gent en de gebruikers van de stad. Denk aan bevolkingsgroei, gezinnen in de stad en Gent als centrumstad.

In dit tweede deel kijken we hoe de beleidsthema's van Gent ervoor staan: ruimte, groen, wonen, economie, werk, mobiliteit, klimaat, onderwijs, kinderopvang, gezondheid & zorg, vrije tijd, cultuur, sport, recreatie, toerisme, armoede, samenleven en imago.

We baseren ons hiervoor op verschillende bronnen, zoals te vinden op de 'Gent in Cijfers'-website en in de Gemeente- en Stadsmonitor. Maar data alleen vertellen niet het hele verhaal. Daarom voegen we interpretaties, onderzoeksresultaten en inzichten van experts toe. Daarbij hebben globale gebeurtenissen als de coronapandemie, en de energie- en klimaatcrisis ook hun invloed op Gent.

De omgevingsanalyse is een samenwerking van vele mensen binnen de Stad Gent en het OCMW. Dank aan iedereen die hieraan heeft meegewerkt! Dankzij deze omgevingsanalyse weten we beter waar we als stad staan en kunnen we samen werken aan een nog beter Gent. We nodigen je uit om de analyse te lezen en mee te denken over de evolutie van onze stad. Samen maken we Gent klaar voor de toekomst!

Burgemeester Stad Gent

Dankwoord

Samen een omgevingsanalyse schrijven gaat door vele handen.

Schreven en lezen mee: Kristof Allobery, Luc Baeckeland, Adinda Baro, Miguel Berteloot, Annelies Bijloos, Lia Blaton, Sam Blok, Sabien Blondeel, Stef Bossuyt, Maaïke Breugelmans, Natasja Bryon, Maaïke Buyst, Sarah Catrysse, Joke Charles, Pieter Coddens, Jan Comhaire, Sofie Custers, Kristel Danel, Karen De Boeck, Lieve De Bosscher, Cathy De Bruyne, Tijn De Cooman, Deborah De Lausnay, Els De Leeuw, Jessie De Naeghel, Katrijn de Roder, Inge De Roose, Tom de Roos, Filip De Sager, Dieter De Smedt, Els De Vriendt, Pieter Deckers, Matthias Declercq, Nancy Decoster, Brecht Demeulenaere, Sabine Denolf, Sophie Desimpel, Charlotte Desmet, Frederik De Winter, Peter Dewit, Filip Dhaene, Ria Dossche, Kris Duchateau, Astrid Faelens, Doreen Gaublomme, Christophe Geernaert, Koen Geirnaert, Hannah Gillis, An Goedgezelschap, Lieta Goethijn, Bram Ghyoot, Adelbrecht Haenebalcke, Geert Heyneman, Wouter Huys, Bart Inghelbrecht, Ruth Inslegers, Eva Kerselaers, Pieter Laseure, Iris Lauwaert, Thomas Lecompte, Ellen Lemahieu, Marijke Leye, Leen Lips, Kaat Luyckx, Marieke Maes, Dries Meers, Jeroen Mercy, John Monsecour, Danny Naert, Kim Paduwat, Pieter-Jan Pauwels, Steven Pauwels, Frank Philips, Annelies Poffyn, Krist Poffyn, Hilde Reynvoet, Geert Riem, Davy Robays, Yves Roelandt, Bart Rondas, Sandra Rottiers, Bilitis Schoonjans, Astrid Servaes, Katrien Staelens, Greet Steeman, Gwij Stegen, Philippe Tallieu, Yannick Thuy, Eva Troch, Els Uytterhoeven, Begga Van Cauwenberge, Joran Van Daele, Loesje Van Damme, Lien Van de Velde, Ruud Van de Velde, Veerle Van de Voorde, Erwin Van de Wiele, Johan Van de Wiele, Vera van den Bemt, Mirka Van der Elst, Eva Van der Gucht, Gudrun Van Der Gucht, Albane Vangheluwe, Katrien Van Goidsenhoven, Frederik Van Hecke, Stefan Van Hove, Bram Van Kerckhoven, Toon Van Laere, Michelle Van Meerhaeghe, Els Van Rompay, Indra Van Sande, Annelies Van Steenberge, Nele Van Steenberge, Mattias Van Vooren, Leen Van Zele, Bart Vandaele, Tine Vande Maele, Wim Vandendriessche, Mathias Vandewyngaerde, Brecht Vekeman, Geert Vergaerde, Jan Verheyden, Simon Verledens, Katrien Verlinden, Geert Vermeiren, Stephanie Vermeulen, Edwin Vershelde, Cathy Verschoore, Eva Verstraete (groendienst), Eva Verstraete (onderwijscentrum), Bert Verstraeten, Yoeri Vincent, Eveline Vincke, Evi Voet, Sarah Voets, Wietske Vos, Jan Waegeman.

Dienst Data & Informatie bedankt als 'houder van de pen' iedereen voor de betrokkenheid.

Els Verhasselt – Els Bauwens – Sofie Cromheeke – Eric Dirikx

Inhoud

Voorwoord	3
Inhoud	5

Globale gebeurtenissen met lokale impact 8

Ruimte 11

Ruimte om te wonen	11
Ruimte voor economie en werk	13
Ruimte om te leven	14
Ruimte voor kinderopvang en basisonderwijs	15
Ruimte voor vrijetijdsbeleving	15
Ruimte voor de groeiende zorgvraag	16
Actief onroerend erfgoedbeleid	16
Aandacht voor toegankelijkheid en beeldkwaliteit	17
Ruimte voor duurzame mobiliteit	17

Groen 19

Groen om elke hoek	19
Groenpolen en groenklimateassen	21
Water, een grote natuurwaarde	22
Meer natuurlijke vegetatie en bos	23
De bodem is de basis	24
Steeds meer extensief groenbeheer	24
Met het RUP 169 is meer Gents groen beschermd	25

Wonen 27

De groeiende stad: zoeken naar een nieuw evenwicht	27
De diverse stad zorgt voor veranderende woonpatronen	27
De gastvrije stad verhoogt de druk op de woonmarkt	28
Het woonaanbod inschatten is complex	28
De kwalitatieve stad: mee met de nieuwe normen	30
De betaalbare stad bestaat bijna niet meer	31
Wooncrisis in Gent blijft aanhouden	33

Economie **35**

De Belgische economie	35
De Gentse economie	35
De Gentse economische structuur	37
Ambitieuze focus op innovatie, kennis en creativiteit	39
Gentse detailhandel en horeca	40

Werk **43**

Gent is een jobmotor	43
Knelpunteconomie	45
Verwachte ontwikkelingen	45
De Gentenaar aan het werk	46
Krapte en mismatch opvangen	47

Mobiliteit **51**

Groeiende bevolking, groeiende mobiliteit	51
Verplaatsingsgedrag	51
Naar een duurzamer, innovatiever mobiliteitssysteem	53
Leefkwaliteit	54
Toekomstige mobiliteitsprojecten hebben impact op de ruimte	55

Onderwijs en kinderopvang **57**

Voldoende kwaliteitsvol basisaanbod	57
Onderwijsuitdagingen in de stedelijke context	61
Hoger onderwijs, vaste waarde in Gent	63

Zorg en gezondheid **65**

Hoe is de gezondheidstoestand van de Gentenaars?	65
Gezonde leefstijl en omgeving	66
Zorg niet voor iedereen even toegankelijk	68
Druk op de eerstelijnszorg en spoedgevallendienst	69
Wachlijsten VAPH, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg	69
Arbeidsmarktkrapte en knelpuntberoepen	70
Steeds meer 65-plussers en 85-plussers	70
Druk op de gezondheid van kinderen en jongeren	70
Mentaal welbevinden	71
Gezondheidsongelijkheid	71
Klimaat en gezondheid	71

Vrije tijd	73
Doorgaans content over vrijetijdsactiviteiten in Gent	73
Cultuur	74
Sport	78
Gent evenementenstad	81
Toerisme in Gent	81
Imago	85
De eigenheid van Gent	85
Het gewenste imago van Gent klopt	85
Samenleven	87
Diversiteit en inclusie: iedereen anders, allemaal Gent	87
Discriminatie is een feit	88
Gent is niet voor iedereen even toegankelijk	90
Sociale cohesie beter dan elders	90
Focus op veiligheid	91
Armoede	99
Financiële armoede en sociale uitsluiting	99
Armoede is ongelijk verdeeld	102
Gevolgen van armoede	104
Klimaat	107
Klimaatverandering, een hardnekkig en breed milieuprobleem	107
CO ₂ -uitstoot: voortdurende inspanningen nodig	107
Klimaatrobuuste stad	110
Gezondere lucht en meer geluidsoverlast	113
Besluit	114
Eindnoten	124
Bibliografie	126

Globale gebeurtenissen met lokale impact

Wereldwijd — en dus ook in Gent — ervaren we de impact van enkele globale gebeurtenissen

Coronapandemie (2020-2023)

De internationale gezondheids crisis COVID-19 leidt ook in België tot verhoogde sterfte, druk op de gezondheidszorg, een rem op migratie en economische vertraging (Nationale Bank van België, 2024). Onderwijs moet zich reorganiseren, thuiswerken wordt de norm, de digitale transitie versnelt. Sociaal-cultureel ligt het leven stil. Ongelijkheid en de digitale kloof worden zichtbaar. Ondanks heel wat overheidssteun zijn er betalingsproblemen, huurachterstand, jobverlies en leerachterstand. De strenge lockdowns verhogen de eenzaamheid en benadrukken het belang van sociaal contact en verbondenheid. (Stad Gent, 2021)

Europese vluchtelingencrisis

Sinds 2015 en 2016 — toen de verzoeken om internationale bescherming in de EU een piek bereikten — spreekt men van de **Europese vluchtelingencrisis** (Stad Gent, 2023b). Het Europees asiel- en migratiebeleid loopt vast: landen aan de buitengrenzen van de Europese Unie, zoals Italië en Griekenland, worstelen met deze grote instroom van vluchtelingen (UNHCR, 2023a; UNHCR, 2023b). Sindsdien neemt de Europese Unie maatregelen om haar grenzen strenger te bewaken (Europese Raad, 2016). In januari 2022 breekt de oorlog uit in Oekraïne na een invasie van Rusland. In maart 2022 activeert de EU de Europese richtlijn die Oekraïners snel tijdelijke bescherming verleent. 4,1 miljoen Oekraïners verkrijgen dit statuut (Europese Raad, 2023). Ook in Gent komen vluchtelingen aan onder verschillende statuten met uitdagingen op het gebied van huisvesting, onderwijs, zorg en integratie (Stad Gent, 2023).

Energiecrisis (2022-2023)

De geopolitieke spanningen hebben impact op de energiemarkt die leiden tot ontspoorde energieprijzen (Van de Graaf, 2022) en een verhoogd risico op energiearmoede. Algemeen wordt in 2022 en 2023 zuiniger omgesprongen met energie. De transitie naar hernieuwbare energiebronnen wordt steeds urgenter.

Klimaatcrisis

Klimaatverandering wordt gezien als de grootste bedreiging voor de volksgezondheid in de 21ste eeuw (WHO, 2023).

Door fossiele brandstoffen te gebruiken, warmt de aarde op, worden de weersomstandigheden extremer en komen klimaatrampen vaker en intenser voor. Steden zijn vaak hitte-eilanden. Ondanks het Klimaatakkoord van Parijs van 2015 gaat de CO₂-reductie niet snel genoeg. De VN vat samen: er is nood aan snelle, vérreikende, ongeëvenaarde veranderingen in alle aspecten van de samenleving (Intergovernmental Panel On Climate Change, 2023).

Economische uitdagingen

De economische opleving na de coronacrisis wordt in 2022 snel gedrukt door de forse stijging van de energieprijzen, met de hoogst gemeten inflatie sinds de jaren '70 (Bijnens & Duprez, 2022; De Sloover et al., 2022; Federaal Planbureau et al., 2023). De Vlaamse economie trok sneller dan verwacht terug aan na de opeenvolgende crisissen.

De overheidstekorten groeien met een verhoogde druk op de Federale en Vlaamse begrotingen. Tegelijk wordt verwacht dat de economische groei niet sterk genoeg zal zijn om de stijgende kost van de pensioenen, gezondheidszorg en de rentelasten te dragen (Federaal Planbureau, 2023; Cornille et al., 2022).

Demografische perspectieven

Gent heeft een jong demografisch profiel. Anderzijds neemt het aantal ouderen (65 plus) snel toe. Gent groeit sinds 2000 door geboortes, maar vooral door migratie.

Diversiteit naar herkomst neemt zo ook toe. Vergrijzing, groei en diversiteit brengen uitdagingen op het gebied van huisvesting, zorg en onderwijs en leggen bijkomende druk op de ruimte (Stad Gent, 2023a).

Digitalisering

Digitalisering is versneld door de pandemie, met hybride werkvormen en de opkomst van nieuwe technologieën zoals AI (Parker, 2023). Dit biedt kansen, zoals meer digitale dienstverlening, maar ook uitdagingen zoals cybercriminaliteit en digitale kwetsbaarheid van grote groepen mensen (Agoria, 2021; EUROPOL, 2023; Van Hecke, 2022).

Wooncrisis

Al sinds 2017 wordt over een Vlaamse wooncrisis gesproken met hoge woonnood, stijgende woningprijzen, slechte woningkwaliteit en een ontoereikend aanbod betaalbare woningen (Atelier Romain, 2023; Vlaamse Overheid – Vlaamse Woonraad, 2017). Sociale woningbouw houdt geen gelijke tred met de vraag, wat leidt tot groeiende wachtlijsten en dak- en thuisloosheid (Hermans et al., 2021; Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, 2023). Huurprijzen blijven stijgen (Vereniging voor Steden en Gemeenten, 2024). Bovenop deze uitdagingen blijven investeringen in energiezuinige renovaties noodzakelijk (Reusens et al., 2022).

Ruimte

Onze ruimte (ver)draagt veel

De bevolking van Gent is tussen 2010 en 2023 aanzienlijk gegroeid, met bijna 25.000 extra inwoners of een kleine 7.000 extra huishoudens (Statbel, 2023). Hoe meer mensen, hoe meer nood aan extra woningen. Naar verwachting neemt die met ongeveer 19.000 eenheden toe tussen 2022 en 2040 (Atelier Romain, 2023). Ook extra werkgelegenheid, voorzieningen, groen, energie-infrastructuur en openbare ruimte zullen nodig zijn.

Naast die **kwantitatieve uitdagingen** zijn er ook de **kwalitatieve uitdagingen**: waken over de draagkracht van de ruimte en de leefkwaliteit van wie er woont en werkt. Tenslotte is er de **klimaatuitdaging** die steeds urgenter wordt en een grote invloed heeft op de leefkwaliteit.

Om de groei van de stad op een duurzame manier op te vangen, monitoren we zowel ruimte-neutraliteit¹, ruimtebeslag als verhardingsgraad. Met recent studie- en cijfermateriaal actualiseren we de analyse uit Ruimte voor Gent (Stad Gent, 2018). Dit geeft een beknopt maar zo accuraat mogelijk beeld van de ruimtelijke noden en trends.

Hierna volgt een analyse van de ruimte aan de hand van 5 thema's: wonen, werken, leven en mobiliteit.

Meer weten over de ruimtelijke structuur van Gent? Raadpleeg de publicatie *Structuurvisie 2030, Ruimte voor Gent*

Belangrijke bemerking daarbij: ruimtelijke structuren en ontwikkelingen stoppen niet aan de gemeentegrens. Niet-Gentenaars komen in Gent werken, studeren en winkelen. Gent neemt ook een centrumfunctie, onder meer op vlak van gezondheidszorg en cultuur. Deze analyse focust zich vooral op gegevens over het Gentse grondgebied.

Ruimte om te wonen

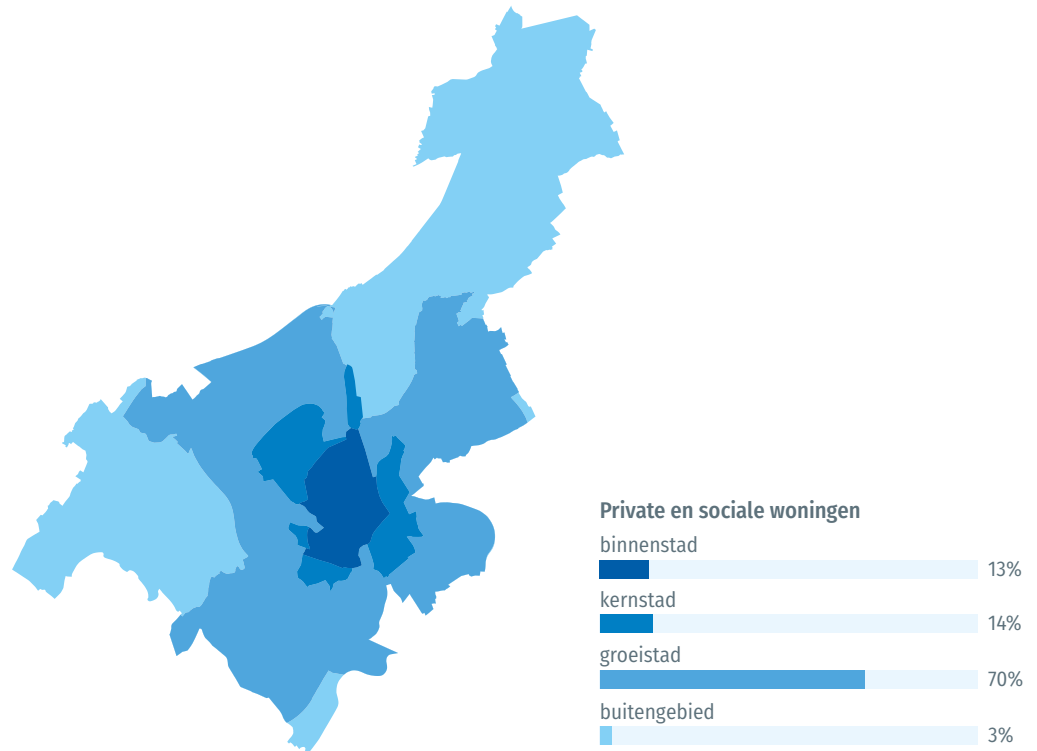
Volgens een realistische berekening van de Woonstudie zullen tegen 2030 zo'n 10.000 extra Gentse huishoudens een woning nodig hebben. Tegen 2040 zouden het er 19.500 extra zijn. Wat het aanbod betreft: het toekomstige potentieel wordt geschat op bijna 10.000 eenheden tegen 2030 en 13.500 eenheden tegen 2040. Dat betekent een klein **tekort** in 2030 dat naar verwachting zal oplopen tot **bijna 6.000 eenheden tegen 2040** (Atelier Romain, 2023).

Van centrum naar groeistad

Om de binnenstad en de kernstad te ontpitten, keurde Gent in 2023 de Bouwblokvisie goed. Die stelt dat 70% van het geplande woonaanbod zal gebouwd worden in de groeistad, het deelgebied waar Ruimte voor Gent een **verdichtingsstrategie** toepast (Atelier Romain, 2023).

› Zie deel
Wonen

Figuur 1
Aandeel van het
geschat bouwpotentieel
per deelruimte t.o.v. het
totale bouwpotentieel
in de stad, Gent, 2023

Bron: Stad Gent & Atelier Romain, 2023

De ruimtelijke verschuiving van de geplande projecten volgt vrij goed de lijnen die uitgezet zijn in Ruimte voor Gent (Atelier Romain, 2023). Maar het type woningen dat gepland is (70 % appartementen en 30 % ééngezinswoningen) komt niet overeen met de berekende noden.

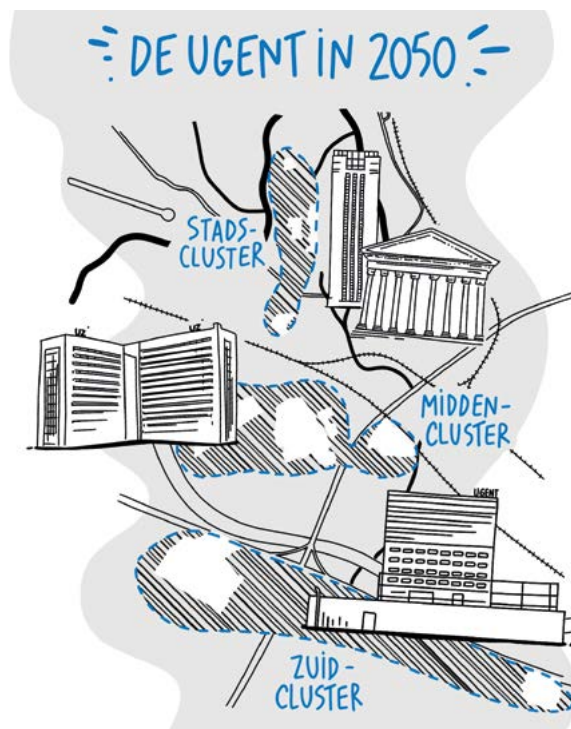
Er is meer nood aan kind- en jeugdriendelijke woningtypes. Die nemen meer ruimte in beslag dan traditionele appartementen, gezien maximaal 4 à 5 bouwlagen als kindvriendelijke omschreven worden. Diepgaander onderzoek naar dit type woning in gestapelde of geschakelde bouwprojecten is dus aan de orde.

Ook de vraag naar sociale woningen blijft groter dan het aanbod. Er is een tekort van 2.361 woningen, en dit ondanks de geplande 1.641 eenheden (**Stad Gent, Dienst Wonen, 2023**). De aankoop van gronden en panden binnen het Programma Sociaal Wonen is een mogelijkheid. Het afwerken van alle beschikbare woningen die in renovatie of vervangingsbouw zitten, vraagt een verdubbeling van het volume als de capaciteit gelijk moet blijven.

Extra toeristen en studenten zetten druk op Gentse ruimte

Toerisme in Gent groeit sterker dan elders in Vlaanderen! (Toerisme Vlaanderen, 2024). Tussen 2018 en 2023 steeg het aantal formele verhuureenheden met 46 % tot 4.970 verhuureenheden. Een stop op bepaalde types vakantiewoningen en geografische aanbevelingen voor groot logies moeten de druk van het verblijfstoerisme op de woningmarkt beperken (Stad Gent, 2019; Stad Gent, 2023c).

Zie deel
Vrije tijd

Bron: UGent, 2022

Als **grootste studentenstad van Vlaanderen** ervaart Gent een toenemende druk op de stedelijke structuur en woningmarkt. In 20 jaar zijn er 34.000 studenten bijgekomen en slechts 3.800 erkende studentenunits. De Universiteit Gent wil 20 campussen herleiden tot 3 universiteitsclusters, en plant een **verschuiving naar het zuiden van Gent**. Dat zal leiden tot een grotere vraag naar studentenhuysvesting in die gebieden (UGent, 2022). Om te vermijden dat studenten steeds meer reguliere woningen bezetten wordt er gestreefd naar de **toevoeging van 10.000 nieuwe studentenunits** (Atelier Romain, 2023).

Ruimte voor economie en werk

In Gent groeit de tewerkstelling meer dan in de rest van Vlaanderen. 20.000 extra banen (+ 11%) is de verwachting voor de periode 2020-2030 en die groeitrend zou aanhouden. Dit vereist voldoende economische ruimte. Onderstaande tabel toont een inschatting voor de verschillende sectoren (IDEA consult, 2021).

Tabel 1
Jaarlijkse ruimtevrage in Gent per type economie alsook inschatting tekorten voor periode 2028-2050

Sector	Benodigde jaarlijkse groei	Tekorten
Kantoren	+24.500 m ² / jaar	2028-2030
Grootschalige Retail	+3.100 m ² / jaar	Geen tekort door verdichting
Kennis-bedrijvigheid	+ 11.000 m ² / jaar wetenschapspark	Vanaf 2030
	+ 11.500 m ² / jaar kantoren	2028-2030
Leisure	+ 1.500 m ² / jaar	Geen tekort
Maakeconomie	+ 10ha / jaar (waarvan 4,2 ha verweven)	Vanaf 2030 (mits ruimte voor verweving)
Landbouw	Bestemming/gebruik landbouwgrond daalt sterk	*

Bron: Idea Consult, 2021

* De vraag naar landbouwruimte is moeilijk uit te drukken in hectares. De bestaande landbouwruimte in Gent daalt jaar na jaar (bijvoorbeeld van 3.430 ha in 2009 naar 2.960 ha in 2022). Tegelijk zijn er in Gent nog heel wat toekomstgerichte landbouwbedrijven en ook nieuw startende landbouwbedrijven die landbouwruimte zoeken maar die moeilijk vinden.

Ruimte om te leven

Om kwaliteitsvol te leven zijn voldoende voorzieningen nodig: kinderopvang, onderwijs, sport, cultuur, zorg, ... Er is behoefte aan voorzieningen op verschillende schaalniveaus: stadregionaal, stedelijk en op niveau van buurten en wijken.

Hoe meer woonprojecten op stapel, hoe meer **de voorzieningen moeten meegroeien**. Waar nodig gebeurt er een inhaalbeweging. De vereiste ruimte voor extra voorzieningen staat tegenover de nood aan voldoende **open ruimte**.

In het belang van leefkwaliteit is er — naast voorzieningen — ook nood aan initiatieven die de impact van hittegolven milderden, betere lucht- en geluidskwaliteit, aandacht voor energie, ... Hieronder gaan we daar dieper op in.

Het belang van groen

Een groen- en waternetwerk vervult belangrijke functies: van ontspannen en ontmoeten, tot de landschappelijke en ecologische meerwaarde. Samen met de leefkwaliteit verbetert ook het imago van de wijk en de stad. Gent investeert zowel in woongroen, wijkparken als groenpolen. Desondanks is er vooral in het centrum van de stad een tekort aan groen, zowel op basis van afstand als van capaciteit (Stad Gent, 2012).

Het thematisch RUP 169 Groen zorgt alvast voor planjuridische bescherming.

Aandacht voor water

Gronden die zijn opgehoogd, verhard en ondoorlaatbaar gemaakt maken de stad kwetsbaarder voor wateroverlast en verdroging. Bij stadsontwikkeling is het van groot belang om rekening te houden met de plaats van een project of site in het watersysteem.

In Gent wordt het watersysteem als fysische structuur meegenomen in Ruimte voor Gent. Daarnaast zorgt de aangepaste Gewestelijke Verordening Hemelwater voor de **nodige ruimte voor water** binnen de verschillende projecten (Gewestelijke hemelwaterverordening 2023, 2023).

Klimaat- & energiemaatregelen

De klimaatverandering en verharding leiden in Gent al tot een structureel watertekort en droogtestress voor landbouw, natuur, scheepvaart en industrie. Ruimtelijke ordening kan een cruciale rol spelen om de klimaatambities te halen. Hoe? Door in te zetten op klimaatmitigatie en klimaatadaptatie.

Klimaatmitigatie kunnen we bereiken door de ruimte zo te organiseren dat mensen zich duurzamer verplaatsen. Ook moet er ruimte zijn om lokale hernieuwbare energie (zoals windmolens, zonnepanelen en warmtepompen) te produceren.

Bij **klimaatadaptatie** vrijwaren we open ruimte om regenwater op te vangen en vast te houden om periodes van droogte te overbruggen. Met boomkruincover (nu 14,5 %) beperken we de impact van hittedagen. Het streefdoel is 30 %.

Zie deel
Groen

**RUP: Ruimtelijk
Uitvoeringsplan**
(zie ook p. 25)

Zie deel
Klimaat

Geluid en luchtkwaliteit

Uit de metingen blijkt dat de Gentse luchtkwaliteit stelselmatig verbetert. Wegverkeer is een belangrijke bron van geluidsoverlast. Ongeveer 10 % van de Gentenaars wordt bij de woning blootgesteld aan gemiddeld meer dan 70 dB(A). Bij nieuwe ontwikkelingen kan het **geluid op een landschappelijke manier gebufferd worden** door het geluidaspect al vroeg in het proces mee te nemen.

Ruimte voor kinderopvang en basisonderwijs

Zie deel Onderwijs en kinderopvang

De verhouding tussen het aantal kinderen van 0 tot 2 jaar en het aantal plaatsen in de kinderopvang is gemiddeld 53,4 %. Voor een stad is dat laag. In de 19de-eeuwse gordel ligt het gemiddelde nog lager. Vooral Ledeberg, Oud-Gentbrugge, Macharius – Heirnis kampen met tekorten in de kinderopvang. Sinds 2021 zijn **ook in een aantal wijken in de groeistad**, zoals Wondelgem en Sint-Amandsberg, tekorten (Stad Gent, 2023a; Provincies in cijfers, 2022). Wetende dat 70 % van het geplande woonaanbod in de groeistad zal komen én dat men inschat dat de helft van de bijkomende gezinnen kinderen zullen hebben, is extra plaats voor kinderopvang, kleuter- en lager onderwijs noodzakelijk.

De plaatsen voor basisonderwijs zijn niet gelijkmatig verdeeld over de verschillende wijken of onderwijsniveaus. Oud-Gentbrugge, Dampoort, Brugse Poort – Rooigem, Rabot – Blaisantvest hebben grote tekorten. In de wijken in de groeistad zijn in de toekomst tekorten te verwachten.

Ruimte voor vrijetijdsbeleving

Ruimte om te sporten

Zie deel Vrije tijd

Hoewel recent nog 3 nieuwe sporthallen openden, is het aantal sportfaciliteiten in Gent (3,1 per 1.000 inwoners) lager dan het Vlaamse gemiddelde van 3,6 per 1.000 inwoners. Voor veel sportclubs is er een wachtlijst (Sportdienst Gent, 2023). Er is ruimte nodig voor extra infrastructuur.

Ondanks investeringen de afgelopen jaren in een aantal vrij toegankelijke sportfaciliteiten in de openbare ruimte is er behoefte aan nog meer (Sportdienst Gent, 2023).

Spontane ontmoetingen en spel

Hoezeer de ruimte ook geclaimd wordt, we moeten blijven waken over voldoende 'onorganiseerde' ruimte waar spontane interactie kan ontstaan. Mede door corona is er meer (onbewuste) privatisering van de openbare ruimte met terrassen, fietsenstallingen, parkeerplaatsen, laadpalen, evenementen, ...

Een **kind- en jeugdriendelijke woonomgeving**, essentieel om gezinnen in de stad aan te trekken en te houden, vraagt om speelterreinen op maximaal 400 meter van de woning. In de dichtbevolkte 19de-eeuwse wijken is dit er vaker niet dan wel. Daar is ook behoefte aan ruimtes voor jeugdbewegingen, jeugdwerkzwaaiwerk en ontmoetingsplekken (Stad Gent, 2023a).

Cultuur op onverwachte plaatsen en in de groeistad

Ondanks de rijke culturele infrastructuur leidde onderzoek van Cultuur Gent en Idea Consult (IDEA consult, 2023) tot belangrijke inzichten over het bezit en beheer, de functies, activiteiten en disciplines van en in onze culturele infrastructuur. Toekomstige uitdagingen op het vlak van ruimtegebruik en -beheer zijn:

- meer 'open' ruimtes creëren zonder specifieke programmering (zgn. witräume)
- meer betaalbare ruimtes beschikbaar stellen om cultuur te maken van cultuur
- meer locaties bieden om cultuur te tonen en te delen
- ruimte vinden voor grotere concerten en dansvoorstellingen
- jonge kunstenaars ondersteunen met meer initiatiefruimte
- de cultuursector toegankelijker (bereikbaar, betaalbaar, beschikbaar, ...) maken
- de culturele infrastructuur klimaatneutraal maken
- culturele ruimtes uitbreiden naar buurten en wijken buiten het centrum
- creatieve wildgroei stimuleren op onverwachte plaatsen (tijdelijke invullingen, op straat, gedeeld ruimtegebruik, ...).
- de toegankelijkheid van de culturele infrastructuur verbeteren

Deze behoeften zijn erkend in het strategisch afwegingskader voor culturele infrastructuur en het memorandum van de cultuurraad.

Ruimte voor de groeiende zorgvraag

De gezondheidszorg in Gent is de laatste jaren steeds minder toegankelijk. Er zijn lange wachttijden bij tandartsen, tijdelijke patiëntenstops bij huisartsenpraktijken, onvervulde vacatures voor verpleegkundigen in ziekenhuizen en woonzorgcentra, en schrijnende wachttijden voor gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren (Eerstelijnszone Gent et al., 2023).

Tegelijk groeit de zorgvraag binnen de 67-plussers snel. Naar verwachting zal die groep nog met 14.200 toenemen tegen 2040. Bovendien woont 41,8 % van de 80-plussers in Gent alleen, wat betekent dat ze sneller naar een woonzorgcentrum verhuizen (Provincies in Cijfers, 2024).

In de stationsbuurten, Zwijnaarde, de Kanaaldorpen, Drongen, Macharius-Heirnis en Gentbrugge is er een tekort aan huisartsen (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Actief onroerend erfgoedbeleid

Stad Gent werd op 1 juli 2023 erkend als onroerenderfgoedgemeente, een belangrijke troef voor onze stad. Voor de toekomstige ontwikkeling van Gent is het dan ook goed om de erfgoedwaarden proactief en herwaarderend in te zetten. Dat slaat zowel op het stadspatrimonium als op ondersteuning voor particulieren in hun zorg voor het erfgoed.

Essentiële voorwaarden hierbij:

- een passende bestemming zoeken voor waardevol bouwkundig erfgoed
- een goede en volledige inventaris. De inventaris 2020-2021 bleek niet volledig

Zie deel
Zorg en gezondheid

Onroerend erfgoed omvat
zowel archeologisch,
bouwkundig als land-
schappelijk erfgoed

Aandacht voor toegankelijkheid en beeldkwaliteit

Bij elke ruimtelijke ingreep is het belangrijk om aandacht te hebben voor de leesbaarheid en de toegankelijkheid van de openbare ruimte, en de impact op het straatbeeld of specifieke gebouwen.

Stad Gent plant 32 nieuwe acties naar **integrale toegankelijkheid**. Op korte termijn gaat het om een 300-tal hellende vlakken en een verplaatsbare toegankelijke bus- en tramhalte. Op middellange termijn staat, onder meer, de screening van stadsgebouwen met een publieksfunctie, meer banken en rustpunten, fietstaxidiensten en inclusief sanitair op de planning (Stad Gent, 2023b).

De vele claims op de ruimte beïnvloeden onvermijdelijk het uitzicht ervan. Voorbeelden zijn:

- mobiliteitsingrepen als parkeerplaatsen, laadpalen en wegwijzers
- energie-infrastructuur als warmtepompen, zonnepanelen en windmolens
- terrassen en evenementen die de publieke ruimte privatiseren

Ruimte voor duurzame mobiliteit

De grootste mobiliteitsuitdaging is nog steeds de onmiddellijke druk van de stadsregio: door beperkt openbaar vervoer en te weinig veilige fietsroutes blijven velen afhankelijk van de auto. Meer Gentenaars, meer studenten, meer pendelaars, meer toeristen, grotere centrumfunctie, voeren de mobiliteitsdruk op.

Antwoorden op deze uitdagingen zijn:

- 2016: invoering van het **circulatieplan** in de binnenstad (Stad Gent – Mobiliteitsbedrijf, 2016).
- 2023: goedkeuring **Regionaal Mobiliteitsplan 2030-2050 voor de vervoerregio Gent**. Dit plan biedt een toekomstbeeld op de mobiliteit in de vervoerregio Gent en bevat acties voor lokale en bovenlokale overheden (Vlaamse Overheid, 2024).
- Geplande oplossingen:
 - **wijkmobiliteitsplannen** en andere ruimtelijke projecten met een impact op mobiliteit (Stad Gent, 2024)
 - nieuwe tramlijnen en infrastructurele ingrepen binnen het project 'Gentspoort' (De Werkvennootschap, 2024)
 - lopende studie over de **toekomst van het viaduct E17** (Vlaamse Overheid – Departement omgeving & De Werkvennootschap, 2024), het **op- en afrittencomplex** van de E40 in Drongen (Agentschap Wegen en Verkeer, 2023), de **fly-over** (B401) en het inzetten van **spoorlijn 204** Gent – Zelzate – Terneuzen

Dergelijke grootschalige mobiliteitsoplossingen zullen op korte termijn veel verkeershinder veroorzaken en potentieel druk zetten op leefbaarheid.

Groen

Meer, samenhangend, goed gespreid en kwalitatief groen

Meer droogte, wateroverlast en hitte vragen ook in steden een klimaatregulatie. Naast meer groen is het nodig om het (regen)water vast te houden, de stad als een reuzenspons, onder meer via ontharding.

Het **Groenstructuurplan** Gent tekent als beleidsdocument (2012) de gewenste structuren uit voor recreatiegroen, natuur, bos en landschap.

Het **Groenstructuurplan** bevat acties op korte en lange termijn in de ontwikkeling van een samenhangend groennetwerk in Gent. Zowel de overheid als private ontwikkelaars investeren in meer recreatief openbaar groen. Die laatste worden gevraagd om per woontiteit minstens 20 m² kwalitatief groen te voorzien. Deze zogenaamde **groenlast** is, net als de **groennorm**, niet wettelijk verankerd, maar wel expliciet opgenomen in Ruimte voor Gent (Stad Gent, 2018).

In Gent spreken we over 3 groenniveaus: **woongroen, wijkparken en groenpolen**. *Woongroen* is kleiner dan 1 hectare op minder dan 150 meter wandelafstand van de woning. *Wijkparken* zijn groter dan 1 hectare, op max. 400 meter wandelafstand (groennorm = min. 10 m² per inwoner). *Groenpolen* zijn groter dan 100 hectare en liggen op maximaal 5 kilometer van de woning (zie verder figuur 1).

Gent scoort voor het percentage woongroen en wijkgroen lager dan het Oost-Vlaams en Vlaams gemiddelde. Dat illustreert het lagere groenaanbod in Gent.

Groen om elke hoek

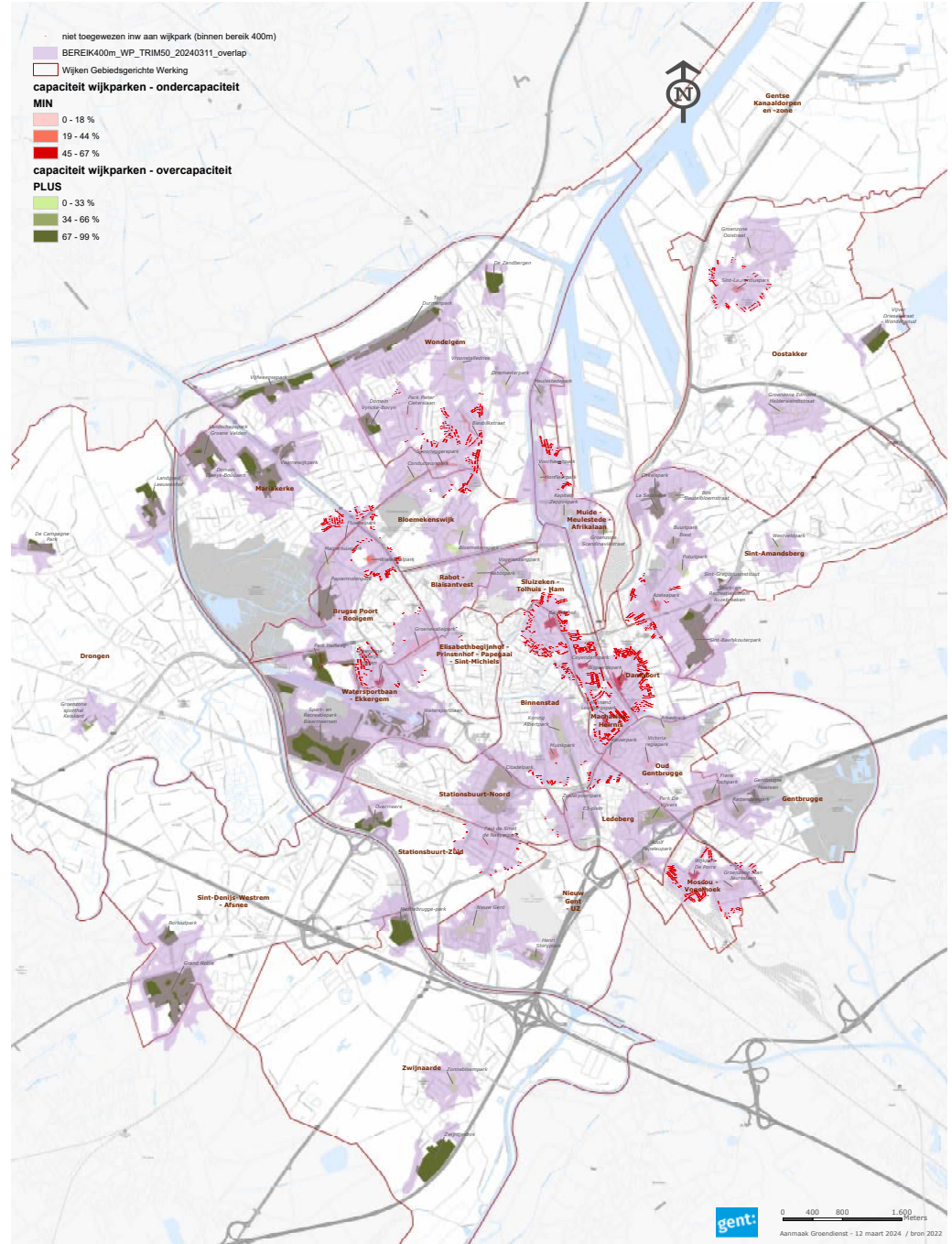
Wetenschappelijk onderzoek toont het positieve gezondheidseffect van groen, dat groter is in stedelijk gebied en in wijken met een lagere socio-economische status.¹ (Afdeling Natuur, Bos en Landschap, 2023). Hoe minder private groene ruimte, hoe meer nood aan voldoende recreatief groen op een aanvaardbare afstand van elke woning (Stad Gent, 2012, p. 106).

De functie van **woongroen en wijkparken** is vooral gericht op recreatie. Met extra zitbanken en wandeldoorsteken kunnen ook **begraafplaatsen en volkstuinen** een (beperkte) recreatieve rol vervullen. Toch is de conclusie dat er in het dichtbevolkte, dichtbebouwde Gent weinig groenvoorziening is. Dat is objectief aantoonbaar uit afstandsanalyse: minder dan de helft (46,5%) van de Gentenaars heeft een kwalitatieve groenplek op 150 meter voor de deur. Vooral in de binnenstad en de 19de eeuwse gordel is er een tekort aan wijkparken. De voorbije jaren kwamen er nochtans parken bij, maar omdat tegelijk ook het aantal inwoners toenam lijkt het groenaanbod maar traag uit te breiden.

Tegelijk, indien te veel inwoners binnen wandelafstand van het park wonen, wordt de **draagkracht** van het park overschreden.

In figuur 1 wordt rond elk wijkpark een 400m zone gekleurd in roze. Waar het in de roze zone rood kleurt, daar wordt de draagkracht van het park overschreden.

Figuur 1
Draagkracht wijkparken
2022

Bron: Stad Gent, Groendienst (eigen verwerking)

Naast het berekenen van de draagkracht van groen, kan je ook aan de Gentenaar vragen hoe zij het groen in de buurt of in de stad beleven. Dan zijn de cijfers positiever.

Zo'n driekwart van de inwoners is tevreden over het groen *in hun buurt*. Wat groen *in de stad* betreft, is 76 % van de Gentenaar tevreden. Dat is iets onder het Vlaamse gemiddelde (80 %), maar komt overeen met het gemiddelde van de 13 centrumsteden en iets beter dan Antwerpen (68 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

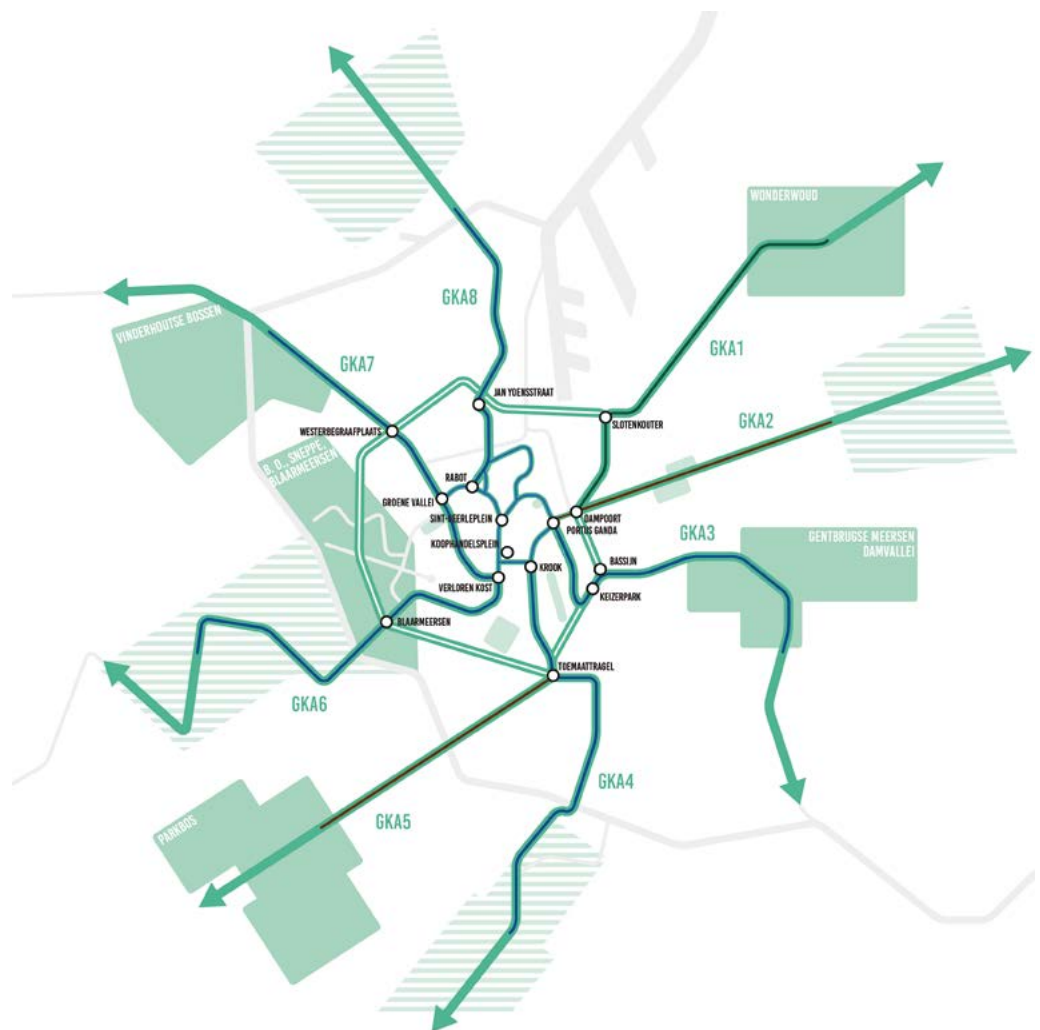
Groenpolen en groenklimaatassen

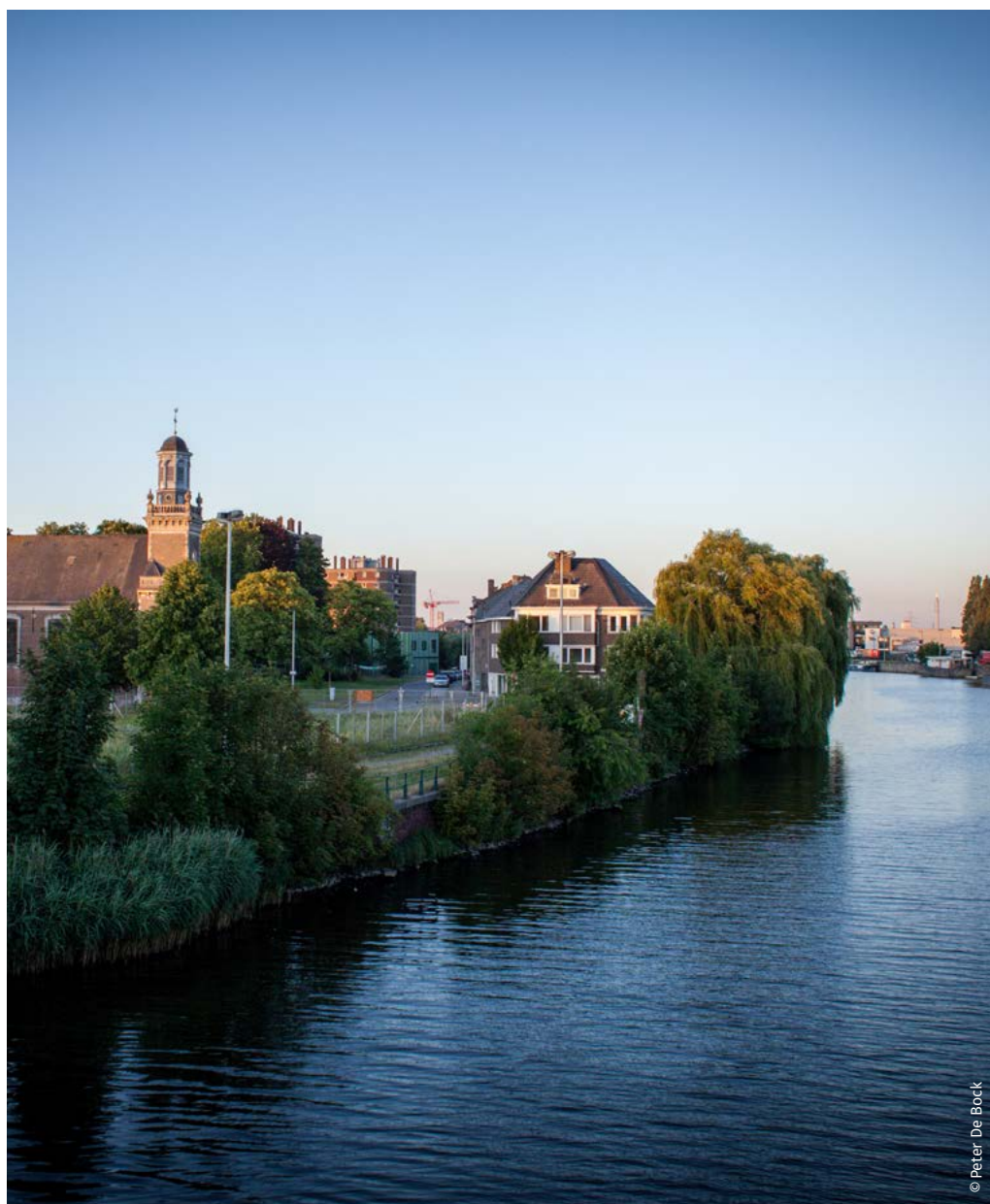
Naast woongroen en wijkparken die vooral gericht zijn op recreatie, vervullen groenpolen ook een sociale functie als speel-, sport-, stilte- of ontmoetingsplek. Daarnaast zijn die groenzones vooral ecologisch en landschappelijk waardevol. Voor een optimaal klimaatregulerend effect worden de zones verbonden via groenklimaatassen, valleigebieden en koppelingengebieden (Stad Gent, 2012).

In die zin wordt over een *multifunctioneel* groenstructuurplan gesproken.

In Gent worden 5 **groenpolen** ingericht, namelijk Groenpool Gentbrugse Meersen, Groenpool Parkbos Kastelensite, Groenpool Vinderhoutse Bossen, Groenpool Bourgoyen-Ossemeersen, Park Halfweg, Blaarmeersen en Sneppemeersen, en Groenpool Wonderwoud (Oud Vliegveld). Gent benoemt ook 8 **groenklimaatassen**. Dat zijn strategische plekken die een belangrijke schakel vormen om de stad klimaatrobuuster te maken. Ze brengen natuur tot in de stad en mensen vanuit het centrum tot bij de groenpolen en dragen zo bij om Gent leefbaarder en kindvriendelijk te maken.

Figuur 2
Groenpolen
en klimaatassen

© Peter De Bock

Water, een grote natuurwaarde

Water is historisch in Gent, gelegen aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Ook de Lieve, de Kale en de Moervaart slingeren zich door het Gents grondgebied. Deze blauwe aders zijn dragers van openruimtefuncties en groene linten in het landschap. Rivieren en hun valleien herbergen de grootste natuurwaarden en zijn daarmee bepalend voor de Gentse natuurlijke structuur. Twee elementen zijn hier belangrijk: de erkenning in 2023 van de Scheldevallei als een nationaal park en de ontwikkeling in de koppelingsgebieden die zijn uitgewerkt om de kanaaldorpen nabij de Gentse Kanaalzone leefbaar te houden.

Meer natuurlijke vegetatie en bos

De natuurlijke structuur van een gebied wordt sterk bepaald door bodem, water en reliëf. Daarbinnen onderscheiden we de **bosstructuur** met vooral bomen en houtachtige struikgewassen. De specifieke fauna en flora vervullen één of meer functies.

In 1999 hadden we in Gent ca. 2.865 hectare natuur, waarvan 880 hectare bos. Het streefdoel is een standstill² voor natuur ten opzichte van 1999, en dit zowel in oppervlakte als in kwaliteit. De evolutie wordt zorgvuldig gemonitord aan de hand van de Biologische Waarderingskaart van Gent. De globale doelstelling werd gehaald (INBO, 2021).

De belangrijke trends tussen 1999 en 2020 zijn:

- **572 hectare bijkomende natuurlijke vegetatie**, waarvan 16 hectare 'zeer waardevol'. Het verdwijnen van vegetaties in het havengebied wordt voldoende gecompenseerd met aangroei elders in Gent.
- de **oppervlakte bos** bedraagt 1.068 hectare. Dat is een stijging met 187 hectare. Het gaat weliswaar om jonge aanplant die minder kwalitatief is.

Wat ecologische kwaliteit betreft, wordt gewerkt aan een **soortenplan**. Dat toont welke dieren en planten belangrijk zijn voor Gent — ze zijn een indicator voor de kwaliteit van de natuur en habitats — en hoe ze te beschermen.

Wat betreft soorten in Gent zijn volgende trends te zien:

- Gent is rijk aan bedreigde soorten.
- Gent is een hotspot voor zeer waardevolle muurvegetaties, van belang op Vlaams niveau.
- Er is een duidelijke afname van de meeste kleine zoogdiersoorten.
- Zuiderse, warmteminnende soorten (fauna en flora) zijn in opgang.
- Een aantal plantensoorten eigen aan waterrijke habitats en moerasplanten is afgenomen.
- Diersoorten in een kleinschalig landschap met hagen en houtkanten doen het de laatste 5 jaar beter (bv. Huismus). Soorten die leven in grotere, aaneengesloten gebieden komen steeds minder voor (bv. Haas, steenuil).
- Vogels die broeden in open gebieden gaan er sterk op achteruit als gevolg van versnippering, intensieve landbouw en predatie door vos en steenmarter (Stichting Observation International en lokale partners, z.d.).

In de stad, waar de temperatuur vaak hoger is, komen steeds meer invasieve exoten voor.

Invasieve exoten zijn ongewenste, niet-inheemse planten of dieren die door hun groei en verspreiding tot problemen kunnen leiden en de inheemse soorten bedreigen.

De bodem is de basis

Een gezonde bodem is essentieel voor de samenleving, dat onderstreept de **Europese Bodemstrategie 2030**. Het is immers de bodem die, samen met water en topografie, de ruimtelijke ontwikkeling van een stad bepaalt. De bodem vormt ook de basis voor natuurbehoud en -uitbreiding, landbouw en landschap.

Het is belangrijk om alle resterende en potentiële waardevolle bodems te behouden en te beschermen. Gent ontwikkelde een eigen **bodemwaarderingskaart** met een classificatie (waardevol/zeer waardevol). Die kan dienen als leidraad bij inrichting en beslissingen die impact hebben op gebieden met – potentieel – waardevolle bodems.

Ontharden is hard nodig. Waarom? Groene, onverharde ruimte zorgt voor minder overstromingen en hittedagen. Ontharding is noodzakelijk voor de sponswerking van de stad. Hemelwater dat in de bodem kan infiltreren, vult de grondwaterreserves aan en voedt bomen en struiken. Via verdamping brengen zij verkoeling in de stad (Stad Gent, 2018).

Gent heeft, na Antwerpen en Beveren – 3 gemeenten met een groot aandeel haventerreinen – de hoogste verhardingssnelheid van alle Vlaamse gemeenten (gemeten tussen 2013 en 2021). In Gent kwam er tussen 2013 en 2021 gemiddeld om de 8 dagen 1 hectare **verharding**³ bij. In 2021 heeft Gent een verhardingsgraad van 37,4 % tegenover 15,2 % als Vlaams gemiddelde. Het streefdoel nu is om jaarlijks **minimaal 15 % netto te ontharden** over alle projecten heen (Provincies in Cijfers, 2024).

Steeds meer extensief groenbeheer

Eind 2023 bedraagt het totale groenareaal in beheer van Stad Gent 997 hectare. Er zijn 24 parken, begraafplaatsen en natuurgebieden die volgens een goedgekeurd beheerplan worden beheerd. Steeds meer wordt **extensief beheer** toegepast met beperkte maaibeurten wat de ecologische diversiteit bevordert. Stad Gent gebruikt al sedert 2010 **geen pesticiden** meer.

Ook de Gentenaren zelf kunnen aan de slag in het openbaar groen. In de periode 2014-2023, dus over 10 jaar, zijn 4.775 geveltuinen aangelegd. Dat brengt het totaal aantal aangemelde geveltuinen op 5.809.

De gevolgen van klimaatveranderingen hebben een niet te onderschatten impact op **straatbomen**. Door de langere droogteperiodes is het noodzakelijk om frequenter water te geven en toch is er meer uitval van plantgoed en neemt de heraanplant van afgestorven planten toe. Straatbomen staan per definitie in stedelijke omgeving, waar de groeiomstandigheden suboptimaal zijn en de standplaats en de verstoorde bodems vaak minder geschikt zijn voor bomen. Samengevat blijkt dat een aantal boomsoorten veel moeilijker groeien zoals beuken, paardenkastanjes, berken, es en olm.

Zie deel
Ruimte

Zie deel
Klimaat

Met het RUP 169 is meer Gents groen beschermd

De Stad Gent maakte in 2021 het thematisch ruimtelijke uitvoeringsplan RUP 169 Groen op. Dit bepaalt welke gebieden welke groene bestemming krijgen (zone voor park, bos, natuur, begraafpark, ...), aan welke voorschriften moet voldaan worden, welke activiteiten er mogen plaatsvinden en wat de bouwmogelijkheden zijn.

Met het RUP Groen kreeg **370 hectare**, verspreid over **101 deelgebieden** op Gents grondgebied, een groene bestemming. 257 hectare is bestaand groen dat kan rekenen op bescherming voor de toekomst. Daarnaast gaat het om ca. 113 hectare die **nieuwe ontwikkelingen** mogelijk maakt zoals bosuitbreiding, natuurontwikkeling of parken (Stad Gent, 2021).

Zie deel
Economie

Het RUP 169 Groen is gekoppeld aan een **flankerend landbouwbeleid** (Stad Gent, Departement Stedelijke Ontwikkeling – Dienst Economie, 2021).

Wonen

Verschillende dynamieken vormen een beleidsuitdaging

Er is veel dynamiek op de Gentse woningmarkt. Steeds meer mensen komen in Gent wonen. Nieuwe inwoners vestigen zich vooral in het centrum, terwijl heel wat gezinnen naar de rand of buurgemeenten verhuizen (Atelier Romain, 2023). Ouderen hebben dan weer behoefte aan toegankelijke, compacte woningen. De stad wordt diverser door immigratie. Studenten en het groeiende toerisme claimen een deel van de woningmarkt. Dit alles heeft impact op vraag en aanbod.

Deze dynamieken zijn belangrijk om de beleidsuitdagingen te begrijpen.

De groeiende stad: zoeken naar een nieuw evenwicht

Indicator 'jong gezin': de leeftijdsgroepen 0-9 jaar en 30-39 jaar. Dertigers zijn een diverse groep van ouders, potentiële ouders en mensen zonder kinderen.

Tussen 2010 en 2020 groeide de bevolking in Gent met 20.561 inwoners, of 4.692 huishoudens (Rijksregister, 2023a; Rijksregister, 2023b). De prognose is verdere groei (Statistiek Vlaanderen, 2024). De aangroei gebeurt door geboorte en door internationale migratie. Naar en van andere Vlaamse gemeenten is er meer uitstroom dan instroom. Vooral jonge gezinnen vertrekken, omdat het woningaanbod niet voldoet (Atelier Romain, 2023).

Het is in Gent steeds moeilijker om een geschikte, betaalbare, kwaliteitsvolle woning te vinden. Dat heeft niet alleen te maken met de aantrekkelijkheid van Gent, maar ook met bovenvermelde demografische evoluties. Dat zorgt voor een **onevenwicht**.

De klassieke prognoses houden wel rekening met de demografische trends, maar niet met lokale beleidsbeslissingen. Bijvoorbeeld: zolang het aanbod gezinsvriendelijke woningen ontoereikend en 'onbetaalbaar' blijft, zullen gezinnen genoodzaakt zijn om de stad te verlaten, ook al willen ze liever blijven.

De diverse stad zorgt voor veranderende woonpatronen

In de periode 2010-2020 was het migratiesaldo met het buitenland (+21.677) ongeveer dubbel zo groot als de natuurlijke aangroei (10.305) (Atelier Romain, 2023). De belangrijkste aankomstplaatsen in Gent zijn de sectoren Sint-Pieters, Tolhuis, Wondelgemstraat, Galgenberg, Station en Ledeborg-Centrum en meer algemeen de 19de eeuwse gordel. Op die plekken vinden kwetsbare nieuwkomers een eerste onderdak of woning (Atelier Romain, 2023), tegen lage huurprijs, maar vaak weinig kwalitatief. Kwantitatieve data over de schaal en evolutie van deze tendens zijn nog niet beschikbaar.

Zie deel
Samenleven

België, maar ook Gent, voorziet noodopvang voor vluchtelingen in Oekraïne. Begin juni 2023 waren er in Gent 1.343 ontheemden uit Oekraïne met een certificaat van tijdelijke bescherming (d.d. 5 juni 2023; interne data). Er zijn voor hen verschillende huisvestingsmogelijkheden: via particulieren, lokale besturen en verenigingen. De lokale besturen zijn de grote actor in de zoektocht naar voldoende duurzame opvangplaatsen voor mensen op de vlucht uit Oekraïne.

De toenemende 'diversiteit binnen de diversiteit' zorgt voor veranderende woonpatronen en -behoeften waarover we nog maar weinig kennis hebben. Een uitdaging voor het woonbeleid (Atelier Romain, 2023).

De gastvrije stad verhoogt de druk op de woonmarkt

Gent trekt niet alleen bewoners aan maar ook 'gasten', zoals studenten en verblijfsbezoekers.

Van de aanzienlijke studentenpopulatie zit een deel op kot. Gent kampt met een groot tekort aan studentenhuisvesting. Ongeveer 3.500 tot 4.000 **studenten** wonen in panden die daar niet voor bedoeld zijn (Stad Gent – Dienst Wonen et al., 2023). Een gelijkaardige evolutie zien we bij de **verblijfsbezoekers**. Omdat de vraag naar logies groter is dan het (nochtans ruime) aanbod toeristische verblijven, maken ook zij steeds vaker gebruik van het reguliere woonaanbod (Atelier Romain, 2023). Het aantal vakantiewoningen stijgt de laatste jaren. Dit alles verhoogt de druk op de woningmarkt.

Zowel de groeiende bevolking als het groeiend aantal gasten in de stad leidt tot een verhoogde druk op de woonmarkt van Gent. Er is nood aan meer aanbod.

Het woonaanbod inschatten is complex

Uit die vaststelling blijkt dat de **realistische woonvraag** eigenlijk bepaald wordt door het aanbod. De cijfers die aantonen dat er sinds 2019 3,5 % woongelegenheden bijkwamen (Kadaster en Rijksregister, 2023) t.o.v. 'maar' 1,87 % extra gezinnen (Rijksregister, 2023b) betekenen dus gezins dat de wooncrisis afneemt.

Het reële woonaanbod komt niet overeen met het aantal wooneenheden. Dat komt omdat heel wat woningen niet officieel bewoond worden Maar bijvoorbeeld gebruikt worden als tweede verblijven, huizen die door (vrije) beroepen worden gebruikt, leegstaande sociale huurwoningen, studentenhuisvesting, ...

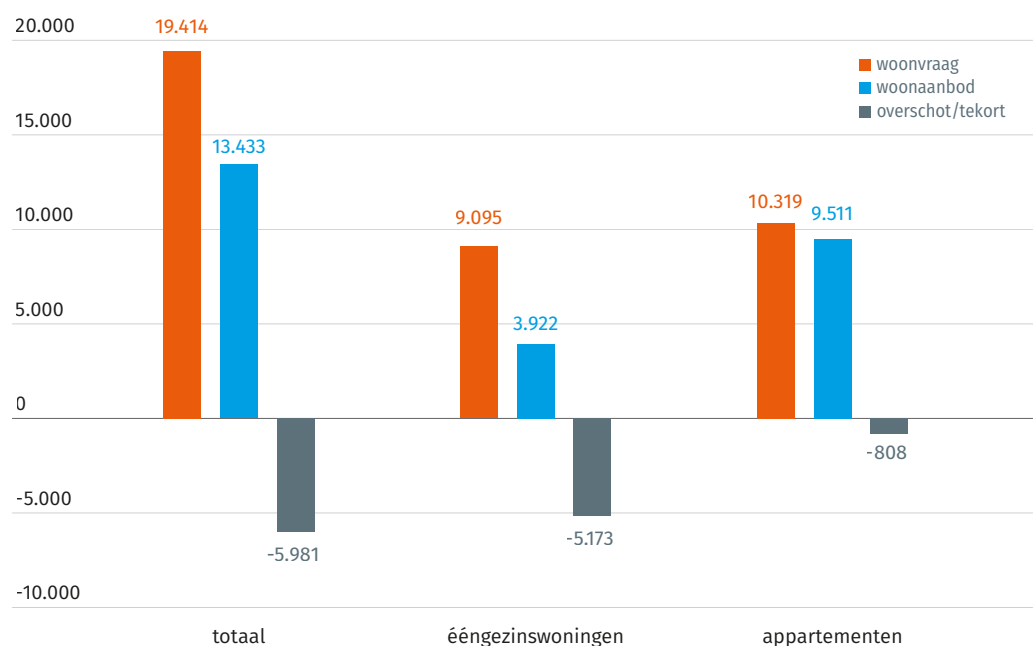
Vooraf in de binnenstedelijke wijken is er een grotere concentratie aan woningen waar niemand gedomicilieerd is. Data om het ongebruikt woonpotentieel in kaart te brengen is niet voorhanden. Wel staat vast dat een aanzienlijk percentage wordt ingevuld door 'gasten'. Ze omvatten de tweede verblijven, studentenhuisvesting, woningen waar studenten niet-vergund wonen, informele logies, ...

Naast het reguliere circuit zijn er **de preciaire woonsituaties**, zoals bewoonde caravans en gemeubelde kamers, huisjesmelkerij, kraken en dak- en thuisloosheid. Enkel voor dak- en thuisloosheid kan er een inschatting gemaakt worden van aantallen. In Gent gaat het in 2023 om 2.490 dak- en thuisloze personen, waarvan 633 direct betrokken kinderen (Mertens et al., 2024).

Mismatch van vraag en aanbod

Uit de confrontatie van vraag en aanbod blijken mismatches op vlak van **woningtype** (appartementen / compacte woningen vs. eengezinswoningen) en **type woningmarkt** (sociale woningen vs. private woningen). Tegen 2030 zal er een tekort zijn van 2.052 gezinsvriendelijke woningen, maar een overschot van 1.951 compacte woningen. Tegen 2040 zal er een tekort zijn aan alle woningtypes.

Figuur 1
Confrontatie van realistische woonvraag en potentieel aanbod, verdeeld naar type woning, 2022-2040

Het ingeschatte totaal aanbod (privaat en sociaal) groeit en toont in die groei de verhouding van 30 % ééngesinswoningen en 70 % appartementen. In Gent wordt gestreefd naar een mix van woningtypes, maar 3-slaapkamerappartementen zijn vaak te klein voor gezinnen met kinderen (die 50 % van de totale huishoudensgroei uitmaken).

De helft van de Gentenaars huurt een woning, waarvan 1 op 5 op de **sociale huurmarkt**. Gent is met 11,6 sociale woningen per 100 huishoudens één van de best uitgebouwde steden in Vlaanderen. Met 14.319 sociale huurwoningen in Gent is er op de sociale huurmarkt een structureel tekort. Het doel is om tegen 2030 dit aandeel te verhogen tot 14,5 % en tegen 2040 tot 16 %. Hiervoor zijn 4.002 extra sociale huurwoningen nodig, waarvan er momenteel 1.641 gepland zijn (Wonen in Vlaanderen & Vlaams Woningfonds, 2022). Het huidige huurpatrimonium volstaat niet om aan de nood te voldoen, wat leidt tot lange wachtlijsten bij sociale huisvestingsmaatschappijen (Wonen in Vlaanderen & Vlaams Woningfonds, 2022).

De kwalitatieve stad: mee met de nieuwe normen

Toestand van het Gentse woningenbestand

Ongeveer de helft van het Gentse woningbestand is niet aangepast aan de huidige klimaat- en energienormen. Vooral huurwoningen zijn ongeschikt of onbewoonbaar (Neglect X, 2021). Ook de kwaliteit van eigendomswoningen is soms ondermaats omdat kopers geen budget overhouden voor renovaties.

Renovatie en energie-efficiëntie zijn belangrijke aandachtspunten, vooral gezien de stijgende energiekosten (Van den Broeck, 2015). De slechtst geïsoleerde woningen bevinden zich voornamelijk in de 19de-eeuwse gordel.

Ook bij studentenhuysvesting zijn er vaak kwaliteitsproblemen.

Acties op korte, halflange en lange termijn

De Vlaamse Regering lanceerde het **Renovatiepact** met als doel om tegen 2050 de energieprestatie van de woningen te optimaliseren tot bijna-energie neutraal (Vlaamse Regering, 2020) én fossielvrij. Het vervangen van de verwarmingssystemen heeft onvermijdelijk een impact op de kostprijs.

Daarnaast ambieert het **Vlaamse Woonbeleidsplan** dat alle woningen in 2050 kwaliteitsvol zijn en dat menswaardig wonen voor iedereen betaalbaar is (Vlaamse Regering, 2018).

Het aanpakken van kwaliteit en duurzaamheid, vooral op de huurmarkt, is noodzakelijk. Tegelijk ook de betaalbaarheid waarborgen is een uitdaging (Atelier Romain, 2023).

Typologische mismatch

Niet iedereen woont in een woning die past bij de levensfase. In de 19de eeuwse gordel wonen grote gezinnen in huizen met onvoldoende slaapkamers. In de buitenwijken blijven ouders waarvan kinderen uit het huis zijn en gepensioneerden een ruime gezinswoning bewonen (Atelier Romain, 2023). Ook al is die woning vaak niet aangepast aan hun (nieuwe) beperkingen, de verhuisgeneigdheid bij ouderen is laag (Volckaert & De Decker, 2019).

Aangepast wonen op verschillende facetten moet volop in de kwaliteitseisen komen. Door het levensloopbestendig wonen van ouderen te faciliteren, wordt de woningrotatie of doorstroming op de markt gestimuleerd en komen woningen vrij die meer geschikt zijn voor jongere huishoudens (Atelier Romain, 2023).

De betaalbare stad bestaat bijna niet meer

Crisis op de huurmarkt

De vraagdruk heeft evenzeer een impact op de huurmarkt. Er is een tekort aan beschikbare, betaalbare huurwoningen, lange wachtlijsten voor sociale huisvesting en onevenwichtige prijs-kwaliteitsverhoudingen.

Op de **private huurmarkt** besteedt de helft van de huurders meer dan een derde van het inkomen aan de huur (Heylen & Vanderstraeten, 2019). Vooral voor mensen met een beperkt inkomen is dit een knelpunt. Er zijn steeds minder gezinswoningen te huur in Gent en de huurprijzen van appartementen zijn er de vierde duurste onder de centrumsteden, met een gemiddelde prijs van 807 euro in 2020.

Voor starters is **kostendelend samenwonen** een oplossing als eerste stap op de Gentse woningmarkt. Het is echter een fenomeen dat even hard prijsopdrijvend is als de 'ongewenste inname' van de reguliere woonmarkt door studenten (Atelier Romain, 2023).

Ook bij studentenhuishuizing zijn er vaak betaalbaarheidsproblemen.

Impact van de energiecrisis

De recent sterke stijging van de energiekosten treft meer de huurders dan eigenaars van een woning. Huurwoningen zijn doorgaans minder goed geïsoleerd, en huurders hebben gemiddeld een lager inkomen. Om de gevolgen van de energiecrisis te verlichten, besloten de gewesten om de huurindexatie voor energie-intensieve huurwoningen tijdelijk te bevriezen of te beperken.

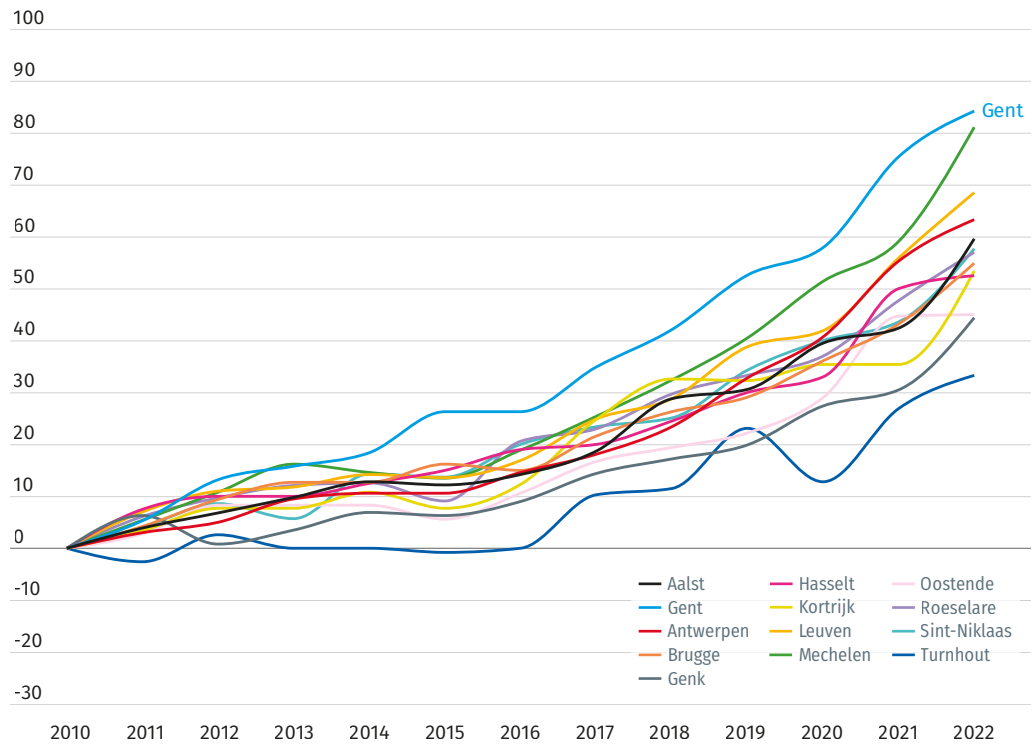
Op de sociale huurmarkt stijgen de huurprijzen vooral door drie belangrijke wijzigingen in de nieuwe berekening van de sociale huurprijs sinds 1 januari 2020 (Huurdersplatform, 2020). De marktwaarde van de sociale huurwoningen wordt anders berekend, er worden meer inkomens meegeteld en voor sommige woningen wordt een energietoeslag aangerekend. De laagste inkomens ervaren procentueel de grootste stijging (Atelier Romain, 2023).

De Gentse koopmarkt

Gent is één van de duurste centrumsteden om vastgoed te kopen, met de sterkste gemiddelde prijsgroei (84 % voor huizen en 76 % voor appartementen) (Statbel, 2023). De mediaanprijs voor een woning in Gent bedroeg in 2022 350.000 euro, een stijging van 160.000 euro ten opzichte van 2010.

Figuur 2
Groeipercentage
mediaanprijs
huizen t.o.v. 2010,
centrumsteden, 2010-
2022

Bron: Statbel, 2023

Hoe betaalbaar vastgoed is hangt af van vastgoedprijzen, gezinsinkomen en rentevoeten (De Tijd, 2023). Ook de ligging telt. Hoe het gesteld is met lawaai- en verkeershinder, netheid, buurtgroen, veiligheid en sociale contacten in de omgeving beïnvloedt zowel de kwaliteitsbeoordeling als de prijs (Atelier Romain, 2023).

Wat ook een impact heeft op de vastgoedprijzen is dat net afgestudeerde hoogopgeleide studenten graag in Gent blijven plakken. 1 op de 5 hoog opgeleide starters tussen de leeftijd van 25 en 35 jaar koopt een woning in een grote centrumstad (Dreesen & Vastmans, 2021).

In 2022 had een gezin 39,6 % van zijn inkomen nodig om een huis te kopen en af te betalen, een stijging ten opzichte van 2017 (34,4 %) (De Tijd, 2023).

Desondanks zijn er nog steeds evenveel eigenaars van een woning (Winters, Sien, 2021), maar de ongelijkheid in eigen woningbezit neemt toe. In het hoogste inkomensquintiel is 90% eigenaar van een woning. Steeds minder jonge gezinnen (-15%) bezitten een woning (De Morgen & Gordts, 2024). De renovatieplicht zorgt ervoor dat er minder geleend kan worden. Een hogere eigen inbreng is nodig en wie geen startkapitaal heeft, heeft minder koopkracht.

Tijdens de coronapandemie steeg de vraag naar ruimere woningen, maar de situatie veranderde abrupt door de Russische invasie van Oekraïne in 2022, wat leidde tot hogere grondstof- en energieprijzen en een stijging van de hypotheekrentes. Gevolg: een sterke daling van kredietaanvragen voor woningen (Beroepsvereniging van het Krediet & febefin, 2023). Jongeren blijven een hypothecaire krediet aangaan, wel vaak met langere looptijden. Dat draagt ook bij aan stijgende woningprijzen (NBB – Nationale Bank van België, 2023).

De Gentse alternatieve woonmarkt

Naast de vertrouwde koop- en huurmarkt ontstaan er ook alternatieve modellen, zoals cohousing wooncoöperaties, erfpacht, zorgwonen, ... Deze alternatieven zijn vaak betaalbaarder en kunnen ook een antwoord bieden op problemen van lagere kwaliteit van huurwoningen, het verduurzamen van de woonmarkt, het blijven wonen in een onaangepaste of onderbezette woning.

Wooncrisis in Gent blijft aanhouden

De demografische druk op de Gents woonmarkt zorgt voor krapte met stijgende woonprijzen tot gevolg. Daarnaast vertoont de Gentse woningmarkt een duidelijke mismatch tussen vraag en aanbod van verschillende woningtypes. Prognoses wijzen op een groeiend tekort aan gezinsvriendelijke en sociale woningen tegen 2030 en 2040. Naast de betaalbaarheid is er ook een aanzienlijk probleem met de kwaliteit van woningen, vooral op de huurmarkt. Dat kan leiden tot gentrificatie van bepaalde buurten en minder kansen voor lagere inkomensgroepen (Stad Gent, 2023).

 CHRISTEYNS

Economie

De Belgische economie

Hoe de economie evolueert in het land is het beste startpunt vooraleer in te gaan op de Gentse situatie.

Het **Bruto Binnenlands Product** onderging in 2020 een ferme krimp (-5,7%) door de coronapandemie, gevolgd door economische opleving (groei van 6,1%) in 2021. Die werd in 2022 afgeremd door de oorlog in Oekraïne en stijgende energieprijzen, maar groeide alsnog met 3,1%.

Ondanks geopolitieke spanningen blijft de Belgische economie robuust met in 2023 een groei van 1,5%. Voor 2024-2026 wordt een stabiele groei van ongeveer 1,3% verwacht (Nationale Bank van België, 2024).

Coronacrisis en historisch hoge inflatie

De coronacrisis in 2020 en de stijgende inflatie in 2022 waren een dieptepunt in zowel het **consumenten- als in het ondernemersvertrouwen**. Sinds het najaar van 2022 zien we een positieve kentering in beide indicatoren. Vanaf de tweede helft van 2023 ligt het consumentenvertrouwen boven het lange termijngemiddelde. Het ondernemersvertrouwen, daarentegen, stagneerde in 2023.

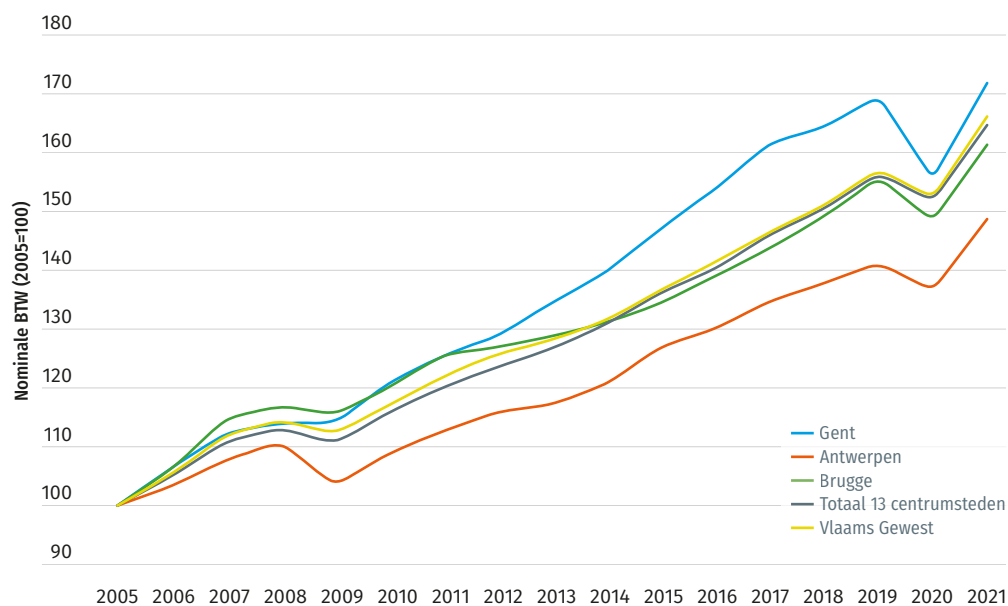
In juli 2022 verhoogde de Europese Centrale Bank fors **de rente**, wat kredietverlening duurder maakte en de economie deed afkoelen. De historische hoge **inflatie, met een piek tot 13,1%** in oktober 2022, is ondertussen getemperd.

De Gentse economie

Om de economie in Gent te beschrijven wordt telkens vergeleken met Antwerpen en Brugge als belangrijkste steden.

Tussen 2011 en 2021 groeide de Gentse economie systematisch hoger dan gemiddeld in Vlaanderen. De **nominale bruto toegevoegde waarde** lag beduidend hoger dan in Antwerpen en Brugge. Door de coronacrisis was er in 2020 een sterke terugval, maar de economie veerde in 2021 weer op.

Figuur 1
Economische groei in
Gent, evolutie nominale
bruto toegevoegde
waarde, 2005 – 2021
(2005= 100)

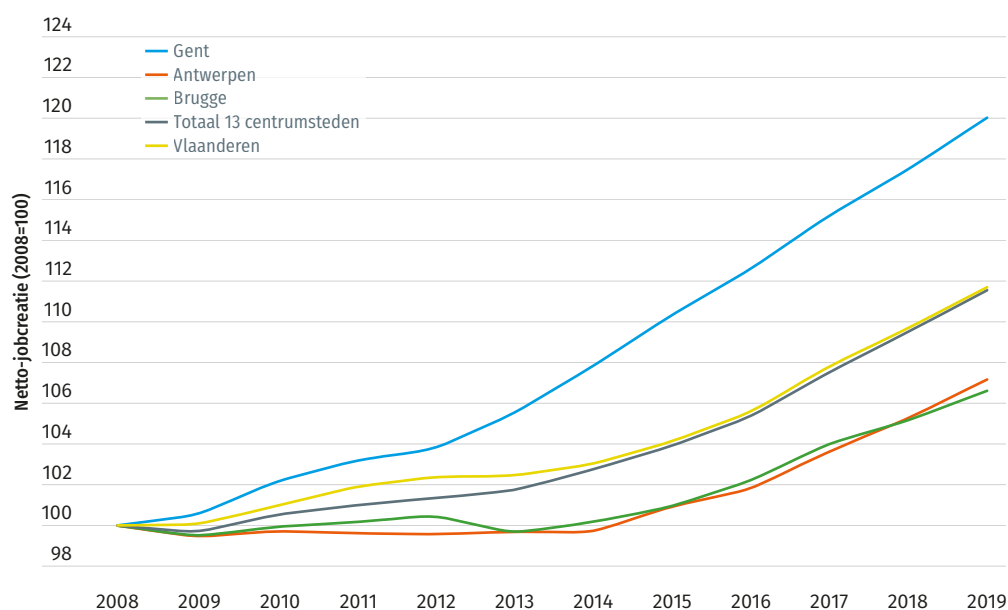

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a

Dit uit zich eveneens in een **hoge bruto toegevoegde waarde per inwoner** én een **forse netto-jobcreatie** die beduidend hoger liggen dan in Antwerpen, Brugge, het gemiddelde van de 13 Vlaamse centrumsteden en het Vlaamse Gewest (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a).

Maar dit lijkt zich echter niet te vertalen in een hoge **bruto toegevoegde waarde per werknemer** (arbeidsproductiviteit). Dit betekent voor Gent een relatief werkgelegenheidsintensieve groei (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a).

Figuur 2
Evolutie Netto-job-
creatie (nieuwe jobs),
2008 – 2019 (2008 = 100)

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a

De Gentse economische structuur

De Gentse economie is in veel opzichten een doorslag van de Vlaamse economie met een enorm **sterke dienstverlenende sector** (61 %).

Sectoren

Gent verschilt op een aantal punten van Vlaanderen. De Gentse economie kent met 21 % een bovengemiddeld **sterke quataire sector** (onderwijs, zorg, cultuur, overheids- en sociale diensten). Ondanks het iets lager percentage van bedrijven uit de **secundaire sector** (11 %) zien we toch dat de tewerkstelling op hetzelfde niveau zit als in de rest van Vlaanderen. Dit wijst op de aanwezigheid van een aantal **heel grote werkgevers uit de industrie** (Graydon, 2023a; Graydon, 2023b).

De industrie is verantwoordelijk voor het grootste deel van de gerealiseerde omzet in Gent. Een belangrijke component van de industriële activiteit in Gent is de aanwezigheid van de haven. Op 1 januari 2018 fuseerde het Havenbedrijf Gent met de Nederlandse Zeeland Seaports tot de grensoverschrijdende haven North Sea Port. Op basis van de toegevoegde waarde (12,6 miljard euro) is ze de **derde grootste haven van Europa**. North Sea Port kende de laatste 10 jaar als havengebied een gestage groei en sinds 2017 werden er zelfs 3 recordjaren op rij geboekt. In 2023 daalde de goederenoverslag door wijzigende geopolitiek en Europese economie (North Sea Port, 2024).

Inzoomen op landbouw

Gent telt vandaag 129 landbouwbedrijven (Statbel, 2024), vooral melkvee- en vleesveebedrijven maar ook groenten-, fruit- en akkerbouwteelt. Ongeveer de helft is een professioneel bedrijf.

Gent en omgeving staan sinds de 19de eeuw ook gekend als “sierteeltregio”. Nieuwe teelten zoals wijnbouw, kruidenkweek of een voedselbos duiken op. In en rond Gent zien we nieuwe landbouwinitiatieven zoals CSA-bedrijven¹ en zelfplukboerderijen voor groenten, fruit en bloemen. Het valt op dat Gentse landbouwers gemiddeld jonger zijn dan in de rest van Oost-Vlaanderen en Vlaanderen.

Tussen 2001 en 2022 verdwenen 139 Gentse landbouwbedrijven (-51,9 %). Dat is een sterkere daling dan in de rest van de Provincie Oost-Vlaanderen (-43,5 %) en Vlaanderen (-42,8 %) (Statbel, 2024).

Dynamiek van de Gentse economie

Sinds 2018 stijgt de **nettogroei van het aantal ondernemingen in Gent**. Op 1 januari 2018 kwamen er maandelijks gemiddeld 80 ondernemingen bij. Eind 2023 is dat al zo'n 115 extra ondernemers per maand (Graydon, 2023a).

Starters

In 2023 zijn er 3.858 nieuwe startende ondernemingen in Gent. Dit is 4 % meer dan in 2022 en 15 % meer dan in 2018. Ter vergelijking: in het Vlaamse Gewest is de stijging in dezelfde periode 2 %. De sectoren met de meeste starters in Gent zijn gezondheidszorg, activiteiten van hoofdkantoren, gespecialiseerde bouwwerkzaamheid en detailhandel.

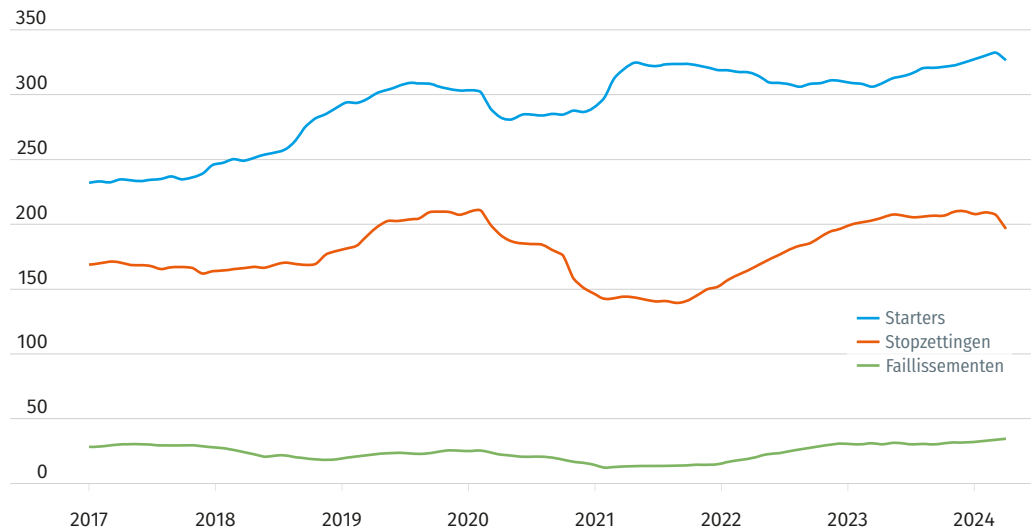
Faillissementen

Onder meer door de corona-lockdown (2020-2021) kende de faillissementsgraad in Gent een stevige schommeling. In 2023 gingen 374 zaken failliet, een stijging van 8 % t.o.v. 2022, en een verlies van 501 jobs.

Stopzettingen

Ook de natuurlijke stopzettingen zijn 8 % hoger in 2023 dan in 2022. Dat is iets meer dan in het Vlaamse Gewest (6 %) (Graydon, 2024).

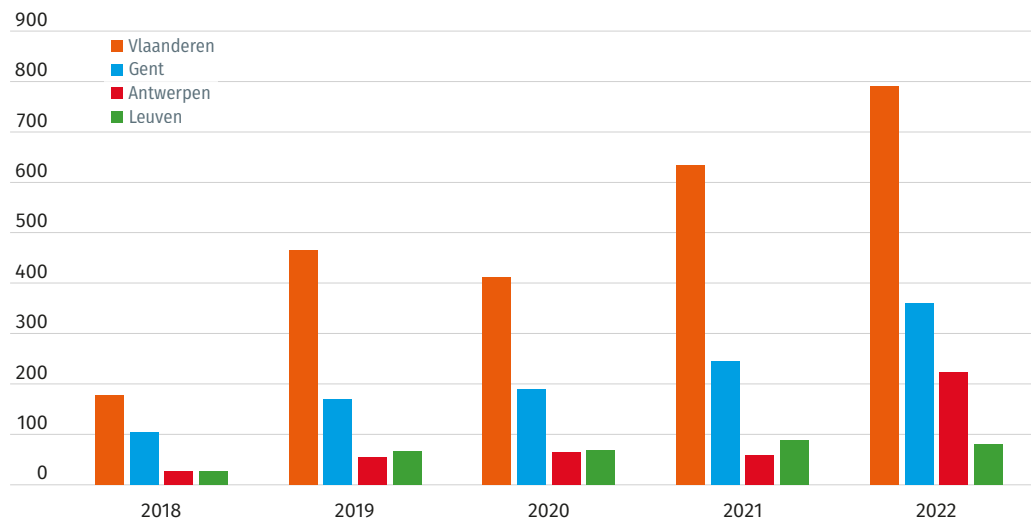
Figuur 3
Aantal starters, stopzettingen en faillissementen, Gent, 2017-2023

Durfkapitaal als indicator van economische groei

Gentse bedrijven haalden in 2022 360 miljoen euro op, dat is meer dan 45 % van het Vlaams totaal en 92,5 % van het Oost-Vlaams totaal. Healthtech en biotech halen de grootste bedragen risicokapitaal op in Gent, gevolgd door food, energy, transportation, marketing en robotics.

Figuur 4
Opgehaald risicokapitaal in Vlaanderen (in miljoen euro), 2018-2022

Bron: Flanders Investment & Trade, 2024b

Directe buitenlandse investeringen

Dat de Gentse economie nog steeds een belangrijke Vlaamse groeimotor is, wordt ook weer-spiegeld in **de directe buitenlandse investeringen (DBI)** in de Gentse bedrijven. Van alle buitenlandse investeringen in Vlaanderen in 2023 gebeurde 11,3 % in Gent.

In de 3 voorgaande jaren (van 2021 tot en met 2023) werden er 88 nieuwe buitenlandse investeringsprojecten aangekondigd in Gent voor een totaal bedrag van € 1.968.611.359, goed voor 2.878 nieuwe jobs (Flanders Investment & Trade, 2024a).

Ambitieuze focus op innovatie, kennis en creativiteit

Zowel ondernemers als beleidsmakers hebben de ambitie om Gent verder op de kaart te zetten als innoverende groeipool en technologiehub, waar een antwoord wordt gezocht op de grote uitdagingen waar we als samenleving voorstaan.

Gent heeft daarvoor heel wat troeven, zoals

- een sterk industrieel en innovatief ecosysteem in de haven
- een dynamisch start- en scale-up ecosysteem in de hele stad
- internationale topbedrijven
- publieke en andere actoren die innovatie hoog op de agenda plaatsen
- kennisinstellingen en expertisecentra van wereldklasse
- sterk groeiende wetenschapsparken
- het potentieel tot een grote markt
- de centrale ligging van Gent in Europa
- de beleids- en ondersteuningsmaatregelen van het lokale bestuur die innovatie en ondernemen stimuleren

Al deze actoren samen in één stad leiden tot een internationaal unieke dynamiek. Het is een uitstekende voedingsbodem voor gerenommeerde speerpunt domeinen als biotech, cleantech, healthtech en digital tech. Gent scoort hoger dan andere Vlaamse centrumsteden op tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en presteert uitstekend op het vlak van kennis en creativiteit (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a).

Verder staat Gent in de FDI European Cities and Regions of the future ranking 2024 gepubliceerd door The Financial Times op de 6de plaats in de categorie “Small European Cities of the Future 2024 – overall” en op de 7de plaats in de categorie “Economic Potential” (Intelligence, 2024).

Start-ups & scale-ups als katalysator dynamische economie

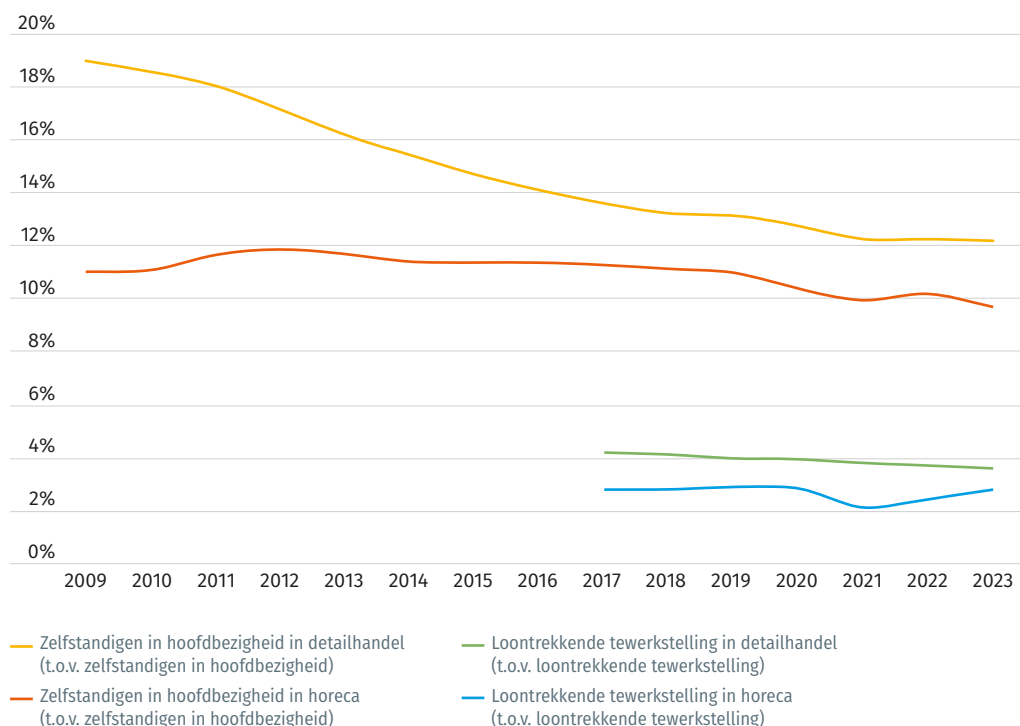
De laatste 10 jaar (2014-2023) werden meer dan 500 start-ups opgericht in Gent (Dealroom.co, 2024). Daarmee heeft Gent een leidende positie in Vlaanderen qua aantal **opstartende (digitale) technologiebedrijven**. Samen met Brussel is Gent ook koploper in het aantal groeibedrijven (scale-ups). Beiden zijn indicatoren voor een internationaal matuur en dynamisch ecosysteem.

Gentse detailhandel en horeca

Tewerkstelling

Steeds minder mensen werken in de detailhandel en horeca, vooral het aantal zelfstandigen in die sectoren is sterk gedaald. De loontrekkende tewerkstelling daalt minder sterk. Deze evolutie zien we ook in de 13 centrumsteden en Vlaanderen (RSZ, 2024).

Figuur 5
Evolutie zelfstandigen en loontrekkende tewerkstelling in detailhandel en horeca, Gent, 2009-2023

Bron: RSVZ en RSZ, 2023

Samenstelling en evolutie van het handelaanbod

Volgende trends in Gent doen zich ook voor bij de 13 centrumsteden en in Vlaanderen in het algemeen: (Locatus, 2024).

- Gedurende de laatste 15 jaar is de samenstelling van het handelaanbod quasi gelijk gebleven.
- Over de jaren heen daalt het aandeel zelfstandige winkels en stijgt het aandeel filialen die onderdeel zijn van een keten. Toch is er de laatste 3 jaar een lichte ommekeer.
- In de laatste 15 jaar zijn er meer horecazaken bijgekomen dan winkels. Het gaat vooral om eetgelegenheden. Het aantal drankgelegenheden nam af.
- Met het dalende aantal handelspanden daalt ook de vraag naar winkelvloeroppervlakte.

Leegstand

Gent heeft met 7,7% leegstand in 2023 een significant lager leegstandspercentage dan Antwerpen (11,8%), Brugge (8,0%) en het Vlaamse gewest (9,6%) (Locatus, 2024).

Enkele oorzaken van leegstand:

- de forse uitbreiding van het totale aanbod winkelvastgoed de laatste decennia
- meer e-commerce sinds de corona-lockdowns (Provincies in Cijfers, 2024). Bijna 75% van de Belgen deed in 2022 online aankopen. Dat is boven het Europese gemiddelde (68%) (FOD Economie, 2024).
- In 2022 vond 24% van alle Vlaamse bestedingen via een webwinkel plaats (Provincies in Cijfers, 2024).

Tevredenheid

Gent scoort de laatste 15 jaar ongeveer gelijkaardig wat betreft de tevredenheid rond **horeca** (restaurants en eetcafés). Brugge, Leuven en Hasselt hebben een hogere tevredenheid dan Gent. Antwerpen scoort lager (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Qua tevredenheid rond **shopping en winkelvoorzieningen** scoort enkel centrumstad Genk beter dan Gent. Desondanks is de tevredenheid over het aanbod de laatste 15 jaar met 5 procentpunten afgenomen (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

De tevredenheid rond het aanbod **uitgaansgelegenheden** ligt de voorbije 15 jaar min of meer in dezelfde lijn. Enkel in Leuven is de tevredenheid hoger dan in Gent (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Werk

Gent is een jobmotor

De centrumfunctie van Gent

Als centrumstad fungeert Gent als een jobmotor voor de ruime omgeving. Dat zie je aan de jobratio en pendelcijfers.

Jobratio: aantal arbeidsplaatsen (loontrekkend en zelfstandig) ten opzichte van de bevolking van 15 tot 64 jaar

Gent had in 2023 een **jobratio** van 122 (RSZ en RSVZ, 2022a). Dat is de op 2 na hoogste ratio van alle centrumsteden. De jobratio nam met 13 procentpunten (pp) toe sinds 2017, de grootste absolute stijging na Genk (14 pp). Een ratio boven 100 geeft aan dat er meer arbeidsplaatsen worden ingevuld in de stad dan dat er inwoners zijn.

Dat Gent werkenden aantrekt uit de regio blijkt ook uit de **sterke inkomende pendelbeweging**. Het aantal mensen dat naar Gent pendelt is al jarenlang bijna dubbel zo groot als het aantal in Gent werkende Gentenaars. In 2021 kwam 65 % van de loontrekkenden in Gent naar Gent gependeld (een stijging met 21 % sinds 2010). De meeste pendelaars waren afkomstig uit Evergem (7.261), Deinze (4.953) en Merelbeke (4.443). In de andere Vlaamse centrumsteden ligt het aandeel inkomende pendel gemiddeld nog iets hoger.

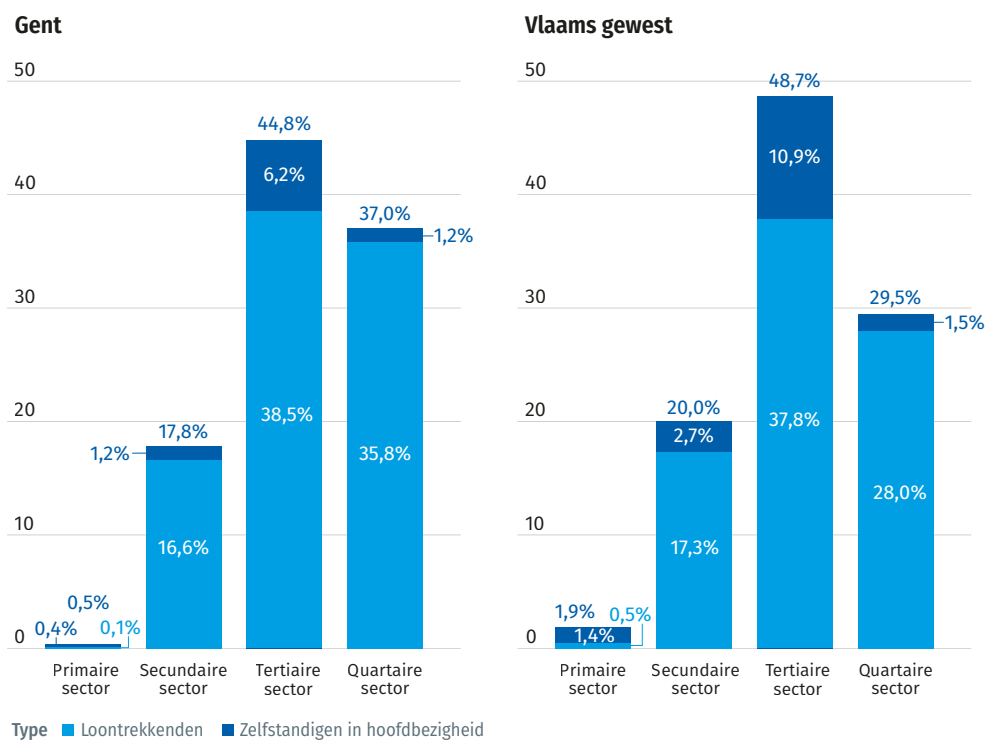
Wat typeert de Gentse arbeidsmarkt? (RSZ en RSVZ, 2022b)

- **Vooral gericht op diensten:** groeiende tewerkstelling in de commerciële dienstensector (*tertiaire sector*). Tussen 2017-2022 groeide het aantal arbeidsplaatsen van 76.000 tot 92.000. De niet-commerciële dienstensector (*quartaire sector*) is in Gent goed voor 37 %. Dat is groter dan in de rest van Vlaanderen (30 %).
- **Onderwijs:** de grootste sector in Gent met 12 % van de arbeidsplaatsen in basis-, secundair- en hoger onderwijs (tegenover 8 % op Vlaams niveau)
- **Gezondheidszorg** (verschillende grote ziekenhuizen) **en maatschappelijke diensten** vertegenwoordigen elk 9 % van de tewerkstelling
- Ook **industrie** (*secundaire sector*) is substantieel aanwezig met daarbinnen 2 sectoren: vervaardiging van transportmiddelen (5 %) en de bouw (3 %, tegenover 7 % op Vlaams niveau).
- Veruit de kleinste hoofdsector is **land en tuinbouw en visserijsector** (*primaire sector*).
- In vergelijking met Vlaanderen telt Gent gemiddeld **meer loontrekkenden** dan zelfstandigen. Dat komt door de aanwezigheid van enkele grote (internationale) bedrijven.

Zie figuren 1 en 2.

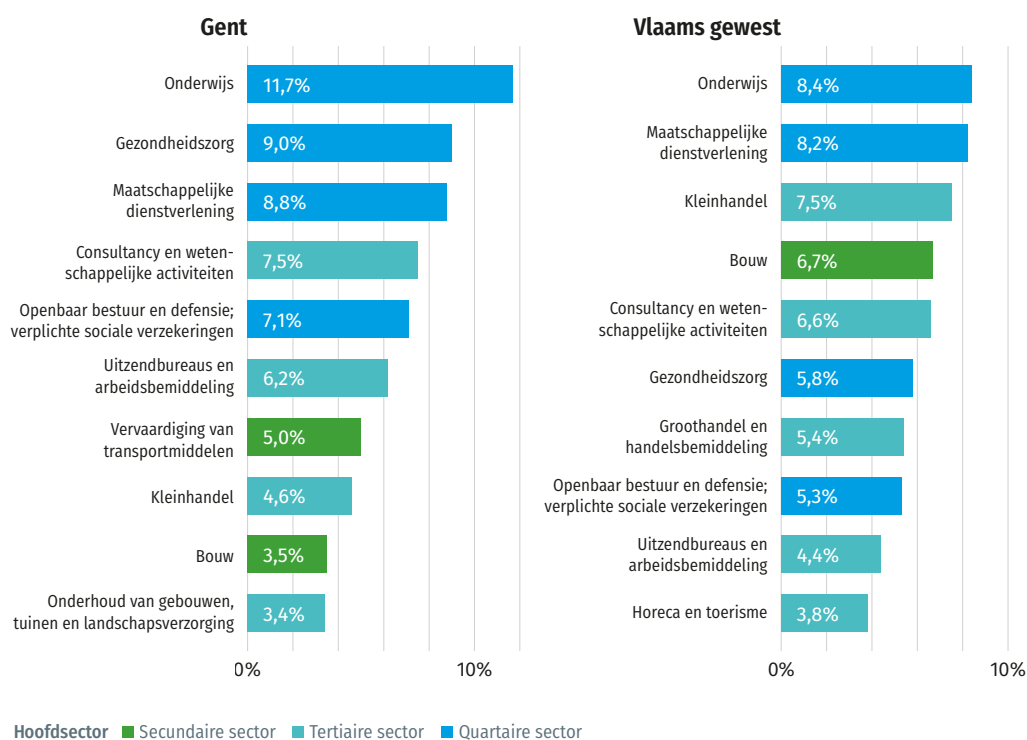
Zie deel
Economie

Figuur 1
Arbeitsplaatsen per
hoofdsector – 2022

Bron: RSZ en RSVZ, 2022

Figuur 2
Arbeitsplaatsen per
sector (2021)

Bron: RSZ en RSVZ, 2022

Knelpunteconomie

Werkgevers in Gent, net zoals in de rest van Vlaanderen, hebben het momenteel moeilijk om hun vacatures in te vullen met (gepaste) kandidaten.¹

De **krapte op de arbeidsmarkt** wordt bovendien aangevuld met een **mismatch** tussen de pool van werkzoekenden en jobs/vacatures. De 10 meest gevraagde profielen in Gent zijn allemaal knelpuntberoepen, met uitzondering van administratief medewerkers. Vooral zorg- en onderwijskundige profielen zijn veelgevraagd, net als technische profielen en specifieke diploma's, terwijl de meest aangeboden profielen minder hoog opgeleid zijn.²

Zowel de arbeidskrapte als de mismatch in profielen vormen een rem op verdere economische ontwikkeling.

Verwachte ontwikkelingen

Economische groei

Tussen 2016 en 2022 groeide de Belgische economie met gemiddeld 1,6 % per jaar, voornamelijk door een groeiende werkgelegenheid. Tot 2030 wordt een vergelijkbare groeisnelheid verwacht. Dit zou resulteren in 192.000 nieuwe banen in België, waarvan 20.000 in Gent (IDEA consult, 2021).

Complexere jobs & veranderende sectoren

Er is een **verschuiving naar hooggekwalificeerde jobs** die steeds complexer en digitaal worden (De Wachter et al., 2016). Middengediplomeerden dreigen hun job te verliezen, en 'onder' hun studieniveau of in een andere studiegebied terecht te komen (De Coen, 2020).³ Volgens VDAB (2022) wordt meer dan de helft van de laaggekwalificeerde jobs ingenomen door middengediplomeerden. Dit ontnemt verdere kansen voor laaggekwalificeerden.

Digitalisering heeft een sterke invloed op de arbeidsmarkt, en dit niet alleen in de ICT-sector. Tegen 2030 zou er nood zijn aan 45.000 extra digitale experts in Vlaanderen, waarvan slechts 10.000 in de ICT-sector zelf (Agoria et al., 2023). Voor Gent zou het gaan om ongeveer 3.000 extra digitale experts.

Er wordt ook een sterke jobcreatie verwacht in sectoren waar digitalisering minder speelt. Naast de meer technische beroepen ontstaat er "een minstens even sterke nood aan profielen die in nauw contact staan met mensen, burgers, patiënten, klanten, leerlingen en voor wie er een sterke focus ligt op 'human skills'".

Tegenover de duidelijke nood aan digitale skills staat dat ongeveer 40 % van de Belgische actieve bevolking het basisniveau van digitale vaardigheden niet haalt (Eurostat, 2023). Er is nood aan voortdurende opleiding en bijscholing, en aan investeringen in mensen (Agoria, 2021).

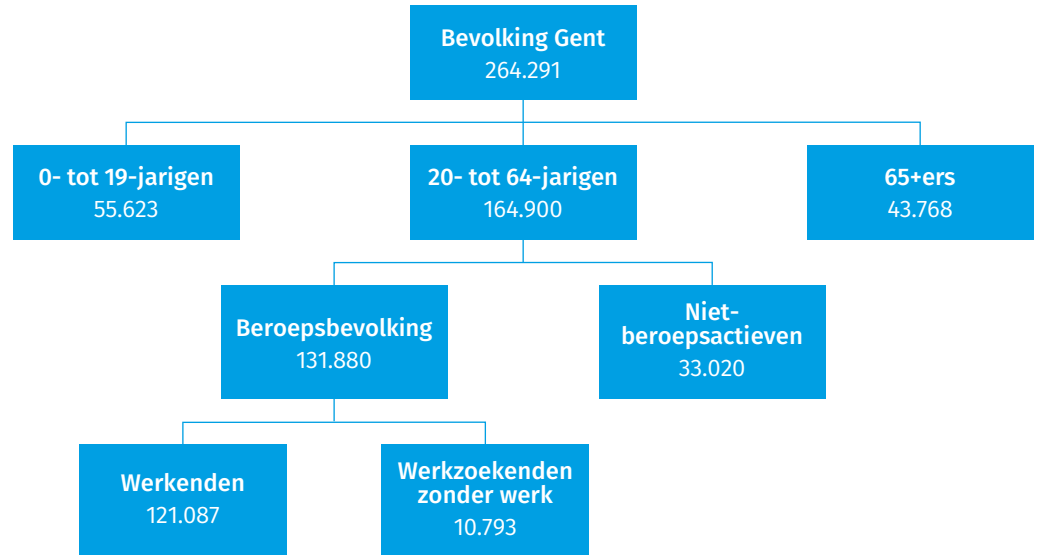
Toename werkende bevolking

Tussen 2013 en 2023 kwamen in Gent ongeveer 14.500 personen bij in de categorie (potentieel) werkende bevolking (18-66 jaar*) (Statistiek Vlaanderen, 2024). Voor de 10 daaropvolgende jaren zal er een geschatte toename van 10.900 personen zijn. Hoewel ze een — voor Vlaanderen — relatief jonge bevolking heeft, ontsnapt ook Gent niet aan de vergrijzing. De groep 18-39-jarigen neemt weliswaar nog steeds toe en zal de grootste blijven, maar de groep 40-66-jarigen groeit sneller.

De Gentenaar aan het werk

Hoewel een actueel cijfer voor de bevolking vlot beschikbaar is (269.191 inwoners op 1 januari 2024), geldt dat niet voor een meer gedetailleerd beeld van de Gentse bevolking. Figuur 3 (Steunpunt Werk, 2023; Rijksregister, 2021) geeft het meest recente overzicht (situatie 2021).

Figuur 3
Samenstelling Gentse
bevolking, 2021

Bron: Steunpunt Werk, 2023 & Rijksregister, 2021

Werkzaamheidsgraad kan hoger

Werkzaamheidsgraad:
procent werkenden van
de 20- tot 64-jarigen

In 2021 waren er van de 165.000 Gentenaars op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar) zo'n 121.000 aan het werk. Gent had dus een werkzaamheidsgraad van 73,3 % (Steunpunt Werk, 2023). Dat is iets onder het Vlaams gemiddelde (75,9 %), maar wel hoger dan het gemiddelde van de 13 Vlaamse centrumsteden (71,7 %). Sinds 2006 nam de Gentse werkzaamheidsgraad toe met 6,1 pp, iets sneller dan het Vlaams gemiddelde (+5,8 pp) en de Vlaamse centrumsteden (+5,0 pp).

Op zo'n 11.000 werkzoekenden en 33.000 niet-beroepsactieven is er in Gent zeker nog marge om de werkzaamheidsgraad te verhogen.

De werkzaamheidsgraad varieert sterk naargelang leeftijd, geslacht en herkomst.

Figuur 4
Gentse bevolking
op beroepsactieve
leeftijd, 2020

Per 100 personen (20-64 jaar) zijn er in Gent

Bevolking 20-64 jaar: 165.108 – december 2020

72 aan het werk

- 61 loontrekkenden
- 11 zelfstandigen

7 werkzoekend zonder werk

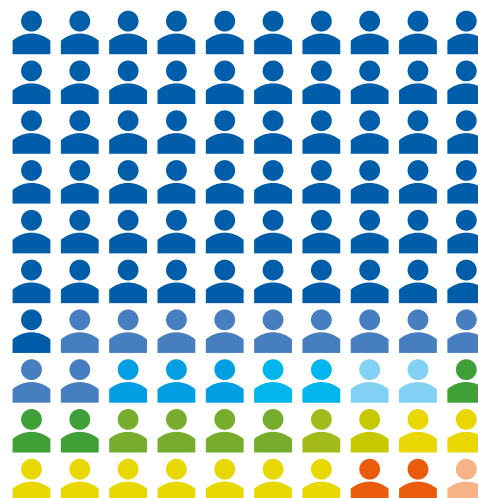
- 3 werkzoekend werk/studies
- 2 leefloners in een werktraject
- 2 overige (SWT [brugpensioen],...)

18 niet onmiddellijk inzetbare niet-beroepsactieven

- 3 rechtgevende kinderen voor KB
- 4 arbeidsongeschikten
- 1 vrijgestelde werkzoekende
- 1 leefloner
- 9 overige (loopbaanonderbreking, huismoeders/-vaders,...)

3 niet-inzetbare niet-beroepsactieven

- 2 gepensioneerden
- 1 persoon met inkomensvervangende tegemoetkoming

Bron: Eigen berekening op basis van (1) KSZ Lokale cijfers, (2) Steunpunt Werk – Vlaamse Arbeidsrekening en (3) niet-publieke gegevens van OCMW Gent

Werkzoekendengraad:
verhouding tussen aantal
werkzoekenden zonder
werk tussen 18 – 65 jaar
en de beroepsbevolking in
diezelfde leeftijds categorie

Werkzoekendengraad neemt licht toe

De werkzoekendengraad in Gent was 10,8 % in januari 2024, hoger dan het Vlaamse gemiddelde (6,7 %). Dat is een lichte toename na een jarenlange daling tot 8,5 % in 2022. Verklaringen hiervoor zijn de activering van niet-beroepsactieven en de instroom van Oekraïense ontheemden (VDAB, 2024).

Krapte en mismatch opvangen

Er is **(extra) talent nodig** om de bestaande en toekomstige uitdagingen op de Gentse arbeidsmarkt op te vangen. Dat kan aangeboord worden door:

- de **bestaande beroepsbevolking** (werkenden en werkzoekenden) effectiever in te schakelen, onbenut talent te gebruiken en uitval te vermijden
- **ondervertegenwoordigde groepen** te activeren
- **nieuw talent aan te trekken**, zoals de instroom vanuit het onderwijs meer laten aansluiten op de noden van de arbeidsmarkt, het verhogen van interregionale mobiliteit of door economische migratie

Bij de bestaande beroepsbevolking

Opleidingsnood door steeds complexere jobs

Jobs van de toekomst vereisen nieuwe en meer gespecialiseerde vaardigheden, die ook tijdens de loopbaan verworven moeten worden. Continue opleiding van zowel werkenden als werkzoekenden is noodzakelijk. De praktijk leert dat hier nog progressie mogelijk is. In 2022 volgde 11 % van alle 25-64-jarigen een vorming of opleiding in de voorgaande maand, amper 22 % in het afgelopen jaar (DWSE et al., 2022). Onvoldoende opleiding en upskilling van medewerkers verhoogt het risico op mismatch, onderbenutting van werknemers en productiviteitsverlies.

Werkbaar werk: werk waarbij je niet overspannen of ziek wordt, die motiverend en boeiend is en voldoende ruimte laat voor je privéleven en leermogelijkheden

Extra aandacht voor wie niet terecht kan op de reguliere arbeidsmarkt

Er is een groeiende kloof tussen de opleidings- en aanwervingsvereisten van jobs en de kwalificaties en noden van werkzoekenden. Naast een hoger opleidingsniveau vereisen jobs vaak ook meer flexibiliteit. Tegelijkertijd daalt gemiddeld de directe inzetbaarheid van werkzoekenden.

Er is nood aan specifieke jobs die daar rekening mee houden. Dat kan, bijvoorbeeld, via jobs in de sociale economie, via collectief dan wel individueel maatwerk (Vansteenkiste et al., 2020). In Gent waren er in 2022 1.407 mensen aan het werk in collectief maatwerk (Departement Werk en Sociale Economie, 2022). Dat is ongeveer 0,8 % van de loontrekkende tewerkstelling in Gent, een vergelijkbaar percentage als het Vlaams gemiddelde en dat van de Vlaamse centrumsteden.

Uitval beperken

Door de uitstroom van werknemers te beperken, verkleint de vervangingsvraag. Het gaat zowel om uitstroom door (vervroegde) pensionering als uitval door, bijvoorbeeld, ziekte. Werkbaar werk is hierbij essentieel.

De werkbaarheidsmeting van de SERV stelt vast dat 52 % van de werknemers in 2023 werkbaar werk heeft, een lichte stijging sinds 2019. Werkstress is de grootste uitdaging. 36 % van de werknemers geeft aan hier last van te hebben, en sinds de eerste meting in 2004 is er een duidelijke toename in het aantal werkstressklachten (+25 %). Een deel van alle beroepen is door te lage werkbaarheid een knelpuntberoep (SERV & Stichting Innovatie & Arbeid, 2024; VDAB, 2022).

Niet-werkende, niet-werkzoekenden

Er zijn een aantal groepen **ondervertegenwoordigd** op de arbeidsmarkt. Deze mensen zijn niet-werkzoekend en niet-werkend. Het gaat om een zeer diverse groep die moeilijk te bereiken is, zoals

- **langdurig zieken**
In Vlaanderen groeit het aantal langdurig zieken al verschillende jaren. In Gent waren er in 2021 bijna 10.000 inwoners langdurig arbeidsongeschikt (7,5 % van de beroepsbevolking). Het gaat opvallend vaker om vrouwen, kortgeschoolden, 55+'ers en personen geboren buiten de EU (Vansteenkiste & Sourbron, 2023, en eigen onderzoek op basis van RIZIV data).
- **mensen met migratieachtergrond**
41 % van de Gentenaren tussen 18 en 64 jaar heeft een niet-Belgische herkomst, wat hoger is dan in Vlaanderen (28 %) (Rijksregister, 2023; VDAB, 2024). Mensen met een migratieachtergrond hebben vaker te maken met drempels naar werk, zoals discriminatie of problemen met de erkenning en gelijkstelling van hun buitenlands diploma. Ook de taal kan een drempel vormen.
- **mensen met arbeidsbeperking**
De werkzaamheidsgraad bij mensen zonder een arbeidsbeperking lag in 2021 38 procentpunten hoger (Baert et al., 2023).

NEET: 'not in education, employment or training'

Zie deel Onderwijs en kinderopvang

STEM: Science, Technology, Engineering & Mathematics

- **55+'ers**
Binnen de groep 55-64-jarigen werkt 60 % als loontrekkende of zelfstandige. Dat is minder dan de 80 % werkenden in de jongere leeftijdscategorieën. De kloof verkleint weliswaar en het aandeel werkzoekenden binnen de groep 55+'ers neemt nog steeds toe (3 naar 7 % van alle 55+'ers, tegenover 9 naar 6 % voor 35-54-jarigen). Ook discriminatie speelt hierbij een rol, zoals bijvoorbeeld (Baert et al., 2021) aantoonde voor Gent.
- **NEET jongeren**
De grootte van deze groep wordt geschat op basis van enquêtegegevens.⁵ 5 % van de 15-24-jarigen in Vlaanderen viel in 2022 in de NEET-categorie, een daling sinds 2013. NEET-jongeren hebben vaak meerdere kwetsbaarheden en ervaren drempels naar de arbeidsmarkt, zoals complexe procedures en discriminatie (De Graeve et al., 2022).

Aantrekken en versterken van nieuw talent

Beperken ongekwalificeerde uitstroom onderwijs

Het aandeel jongeren dat het onderwijs verlaat zonder kwalificatie (met maximaal een getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs) ligt al jaren iets onder 10 % in Vlaanderen en Gent (VDAB, 2023). Van de Gentse (Vlaamse) studenten die in 2021 de schoolbanken verlieten was 7,6 % (8,6 %) ongekwalificeerd. Dit leidt tot minder kansen op de arbeidsmarkt.

Schoolverlaters die na 1 jaar nog werkzoekend zijn (VDAB, 2023):

- ongekwalificeerd: gemiddeld 20 %
- met een getuigschrift of diploma secundair onderwijs: 6,3 %
- met een hoger diploma: 2,1 %

Ondanks het hoge percentage werkzoekenden voor ongekwalificeerde schoolverlaters is dat wel het laagste cijfer sinds 2011. Weliswaar gaat het vaak om laagbetaald en minder kwaliteitsvol werk (Penders & Vansteenkiste, 2023).

Verhogen aantal STEM en zorgstudenten

De arbeidsmarkt schreeuwt om technische en zorgprofielen (VDAB, 2023). Met name in Gent zijn veel jobs met STEM- of zorgprofielen (zie hoger: Wat typeert de Gentse arbeidsmarkt?).

Schoolverlaters uit zowel STEM als zorgrichtingen stromen vlot door naar de arbeidsmarkt.⁶ Verrassend genoeg blijft het aantal bachelors of masters in een STEM of zorgrichting al verschillende jaren quasi constant, zowel in Gent als in de rest van Vlaanderen (VDAB, 2023; Roland Berger, 2021).

Mobiliteit

Verdere transitie naar duurzame oplossingen

Groeiende bevolking, groeiende mobiliteit

De bevolking van Gent, samen met het aantal studenten en pendelaars, blijft groeien. Dit zorgt voor meer verplaatsingen binnen de stad, ook door logistieke dienstverlening.

Er zijn – ondanks dat telewerken sinds de coronapandemie een blijver is – ook niet minder files (Meesters, 2023; Oosterlynck & Beeckmans, 2021).

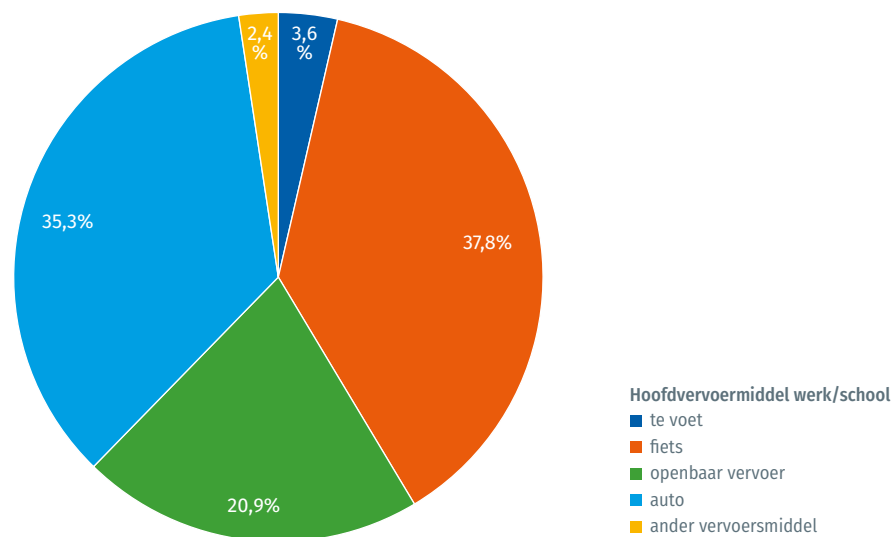
Zie deel
Ruimte

De afgelopen jaren veranderde het Gentse mobiliteitssysteem ingrijpend, onder andere met de invoering van het circulatieplan in 2017 en de lage-emissiezone (LEZ) in 2020. Ook de komende jaren staan er nog heel wat **projecten** gepland met een impact op mobiliteit (Stad Gent – Mobiliteitsbedrijf, 2016; Stad Gent, 2024; De Werkvennootschap, 2024).

Het **Regionaal Mobiliteitsplan** 2030-2050 voor de vervoerregio Gent¹ biedt een toekomstbeeld en bevat acties voor lokale en bovenlokale overheden om dat beeld te realiseren (Vlaamse Overheid, 2024).

Verplaatsingsgedrag

Figuur 1
Verplaatsing naar
hoofdvervoermiddel
werk/school

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b

Personenmobiliteit

Cijfers over het verplaatsingsgedrag en voertuigenbezit zijn voornamelijk beschikbaar voor Gentenaars. Maar er zijn uiteraard ook andere groepen die zich in Gent verplaatsen, waaronder pendelaars en studenten. In 2021 pendelden ongeveer 115.000 mensen naar Gent, terwijl 41.500 Gentenaars buiten Gent werkten. Ongeveer 62.000 Gentenaars werken binnen de stad zelf (Steunpunt Werk, 2021). 58 % van de werknemers van grote bedrijven gebruikt de auto, 24 % fietst, 15 % gebruikt openbaar vervoer en 2 % stapt naar het werk (FOD Mobiliteit en Vervoer, 2023). Studenten verplaatsen zich voornamelijk op een duurzame manier (trein, bus/tram, fiets, ...), zowel naar Gent als in Gent (Stad Gent – Dienst Wonen et al., 2023).

Voor alle verplaatsingen samen gebruiken Gentenaars in 38 % van de gevallen de auto (als bestuurder of als passagier) en in 34 % de fiets, 16 % gaat te voet en 11 % gebruikt de bus, tram, metro of trein. 1 % gebruikt de moto of bromfiets (Stad Gent, Mobiliteitsbedrijf, 2022b).

Voetgangers, vooral in de vrije tijd

Hoe graag we ook wandelen in onze vrije tijd (65 % in 2020), naar werk of school verplaatst amper 4 % van de Gentenaars zich te voet – vooral bewoners in het stadscentrum (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Meer fietsers, meer fietsinfrastructuur

De fiets blijft in Gent winnen aan populariteit (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b):

- 38 % gaat voornamelijk met de fiets naar school of het werk.
- 39 % gebruikt de fiets voor het vervoer naar openbaar vervoer of carpooling.
- 58 % fietst als vrijetijdsverplaatsing. Het gebruik is sterk toegenomen, in 2014 was dit 47 %.

De afgelopen 15 jaar groeide de **fietsinfrastructuur** in Gent met bijna 75 % (Mobiliteitsbedrijf, 2023). Hoewel de helft van de Gentenaars tevreden is over de staat ervan, vindt ook (maar) de helft het veilig om te fietsen in de buurt (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). Hoewel de meerderheid van de Gentse gezinnen minstens 1 fiets bezit, fietst een vijfde van de Gentenaars nooit (Stad Gent, Mobiliteitsbedrijf, 2022).

Voor korte afstanden (tot 3 kilometer) maken de Gentenaars veelal de duurzame keuze om te voet te gaan of de fiets te gebruiken. Vanaf 5 kilometer nemen ze vaker de auto (Stad Gent, Mobiliteitsbedrijf, 2022).

Openbaarvervoerreizigers blijken trouw publiek

Het gebruik van openbaar vervoer blijft stabiel (Provincies in cijfers, 2022). Het aandeel Gentenaars dat voor woon-werkverkeer en verplaatsingen van en naar school de **bus, tram of trein** gebruikt, bedroeg 21 % in 2023. Voor vrijetijdsverplaatsingen neemt 27 % vaak de bus of tram en 16 % neemt vaak de trein (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). Gent heeft meerdere treinstations, waarvan Gent-Sint-Pieters het drukste station van Vlaanderen is (NMBS, 2023).

Minder met de auto naar het werk

De auto is (samen met de fiets) het **dominante vervoersmiddel** voor woon-werk/schoolverplaatsingen, maar het aandeel vermindert (35 %), vooral bij Gentenaars die dicht bij het centrum wonen (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). Voor vrijetijdsverplaatsingen blijft het aandeel bestuurders (46 %) en passagiers (26 %) dat vaak de auto gebruikt redelijk constant (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

61 % van de Gentse huishoudens bezit minstens 1 wagen. Ongeveer de helft stalt deze thuis of in een garage of privéterrein in de buurt, terwijl de andere helft dit op straat doet (Stad Gent, Mobiliteitsbedrijf, 2022).

De totale **parkeercapaciteit** neemt stelselmatig af (-10 % in de afgelopen 6 jaar) en het betalend gebied wordt iets groter (Mobiliteitsbedrijf, 2024c). Gent telt 14 parkeergebouwen, 5 openluchtparkings en 17 park-and-rides met een totale capaciteit van ongeveer 14.000 plaatsen (Mobiliteitsbedrijf, 2024b).

Goederenvervoer

Over goederenvervoer zijn weinig data beschikbaar, al maakt het een belangrijk deel uit van het mobiliteitssysteem. Vrachtwagens (incl. bussen) maken 12 % uit van het verkeer in het invloedsgebied² van Gent (Vlaamse overheid – Vlaams Verkeerscentrum, 2022). De meeste vrachtbewegingen vinden plaats op snelwegen, de R4 en rond industriële gebieden zoals de haven.

Heel wat goederenvervoer is aan de haven gelinkt. 57 % daarvan gebeurt per binnenvaart, 29 % via de weg en 9 % per spoor (North Sea Port, 2024).

Binnen de stadsring R40 zijn er wekelijks ongeveer 40.000 inritten, waarvan 90 % door bestelwagens en 10 % door vrachtwagens (Mobiliteitsbedrijf, 2022). Naast verplaatsingsgedrag heeft ook shoppinggedrag een impact op de mobiliteit: 70 % van de Gentenaars laat online bestellingen thuis afleveren. Wekelijks wordt 7.000 ton goederen binnen de stadsring geleverd, exclusief bouwlogistiek (Stad Gent, Dienst Economie/Dienst Milieu en Klimaat/Mobiliteitsbedrijf, 2023).

Naar een duurzamer, innovatiever mobiliteitssysteem

Lokale en regionale mobiliteitsplannen onderschrijven de nood aan een verdere transitie naar duurzame mobiliteit. Daarnaast zijn er ook tal van maatschappelijke en technologische veranderingen die het mobiliteitssysteem beïnvloeden, zoals de sterke focus op duurzaamheid.

Het wagenpark wordt milieuvriendelijker, met een stijgend aandeel elektrische voertuigen (bijna 3 % in 2023) en een dalend aandeel voertuigen met een lage Euronorm (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a). Er zijn 763 voorbehouden parkeerplaatsen voor elektrische voertuigen en ongeveer 1.000 laadpalen (Mobiliteitsbedrijf, 2024d).

Deeleconomie wordt ook steeds belangrijker in het stedelijk mobiliteitssysteem. Begin 2024 staat de Gentse teller op ongeveer 24.000 autodelers (Mobiliteitsbedrijf, 2024a), het aantal autodeelplaatsen op het Gentse grondgebied nam de afgelopen jaren sterk toe tot 730 eind 2023. Dat zijn er meer dan 3 keer zo veel dan in 2018. Ook het gebruik van deelfietsen in Gent nam de afgelopen jaren in Gent fors toe, mede met de komst van extra aanbieders en elektrische fietsen.

Het succes van elektrische mobiliteit en deelmobiliteit vraagt om meer ruimte in het openbaar domein. De combinatie van elektrische fietsen en steps, vooral speed pedelecs, creëert verschillende snelheden op dezelfde infrastructuur. Dat kan leiden tot onveilige situaties.

Het succes van e-commerce brengt meer bestelwagens op de baan. Er is aandacht om het stedelijk goederenvervoer met de invoering van LEZ, venstertijden en vervoersalternatieven zo duurzaam mogelijk te organiseren.

In de context van technologische veranderingen die het mobiliteitssysteem beïnvloeden, is er toenemende aandacht voor

- concepten zoals **Mobility as a Service (MaaS)** en **mobilitieithubs**
- slimme voertuigen en infrastructuur, zoals autonome voertuigen en intelligente verkeerslichten (Vlaamse Overheid, z.d.).

Leefkwaliteit

Er zijn heel wat aan verkeer gerelateerde elementen die een invloed hebben op de leefkwaliteit in Gent. Een aantal ervan wordt in andere hoofdstukken besproken (luchtkwaliteit, geluid, maar ook voertuigemissies – cf. hoofdstuk milieu).

Verkeersdrukke

De verkeersdrukke is een belangrijke parameter die een invloed heeft op de verkeersveiligheid en op de leefkwaliteit. In het ruimere invloedsgebied Gent nam het aantal voertuigen op snelwegen en op- en afritten opnieuw toe sinds coronajaar 2020. De verkeersprestatie is opnieuw op het niveau van 2019 (Vlaamse overheid – Vlaams Verkeerscentrum, 2023). Te midden de drukke zorgen wegenwerken voor vertragingen op de weg (Vlaamse overheid – Vlaams Verkeerscentrum, 2023).

Verkeersveiligheid

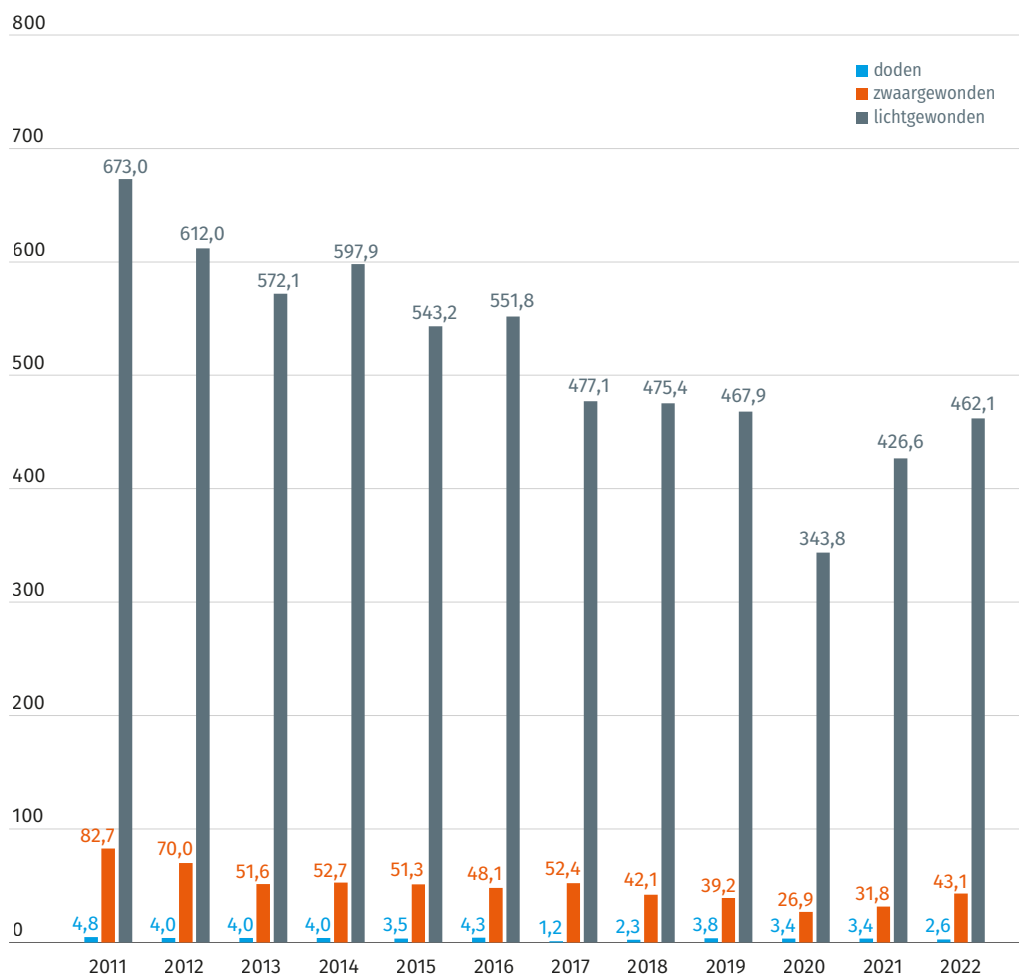
De verkeersveiligheid is een zorg. Ondanks een daling van het aantal verkeersongevallen met lichamelijke letsels is het nog steeds relatief hoog in vergelijking met andere steden (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a). Vaak zijn fietsers het slachtoffer, en bij 1 op 4 fietsongevallen spelen tramsporen een rol.

Het aantal ongevallen met doden en het aantal verkeersdoden bleef ongeveer op hetzelfde niveau, met een gemiddelde van 7 sterfgevallen over de afgelopen 5 jaar. Het hogere ongevalcijfer heeft deels te maken met de vele pendelbewegingen en (kot)studenten, waardoor ook heel wat niet-Gentenaars zich in Gent in het verkeer begeven en op die manier bijdragen aan het aantal ongevallen.

Een veel voorkomende ‘verzwarende omstandigheid’ bij verkeersongevallen met lichamelijk letsel blijft rijden onder invloed (10%).

Zie deel Ruimte,
Ruimte voor duurzame
mobiliteit

Figuur 2
Verkeersongevallen met
doden of gewonden
(aantal per 100.000
inwoners), Gent,
2011-2022

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur op basis van Statbel

Buurthinder en overtredingen

In de 'Veiligheidsmonitor 2021' worden onaangepaste snelheid (62%), agressief verkeersgedrag (43%), fietsdiefstal (43%), hinderlijk parkeren (43%), verkeerslawaaai (41%) en overlast door zwaar vervoer (35%) als grootste problemen genoemd (Federale Politie, 2021). Veel Gentenaars ervaren ook buurthinder door sluipverkeer (28%) of te snel verkeer (40%) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). De lokale politie handhaaft op snelheid, parkeren, verkeerslichten en alcohol- en drugovertredingen. Snelheidscontroles zijn de belangrijkste parameter om de evolutie in het rijgedrag te meten. Afhankelijk van de gebruikte meettoestellen schommelt de overtredingsgraad tussen de 1% en 18%. Afleiding achter het stuur blijft een groot probleem (Federale Politie, 2021).

Toekomstige mobiliteitsprojecten hebben impact op de ruimte

Vele projecten zijn gepland de komende jaren.

Zie deel
Ruimte

Onderwijs en kinderopvang

Het Vlaams onderwijs kent een grote crisis en scholen in centrumsteden kampen met bijzondere uitdagingen (Commissie Beter Onderwijs, 2021). Bij het onderwijsaanbod ligt de uitdaging vooral in het handhaven van de kwaliteit, ondanks tekort aan personeel en een groeiend aantal leerlingen. Gent kent een groot aandeel vroegtijdig schoolverlaters. Dat zijn scholieren die na de leerplichttijd de school zonder kwalificatie verlaten. Hoewel dit vaak een complexe individuele problematiek is, zijn er vaak signalen eerder in de schoolloopbaan, zoals hoge afwezigheidscijfers of schoolse achterstand.

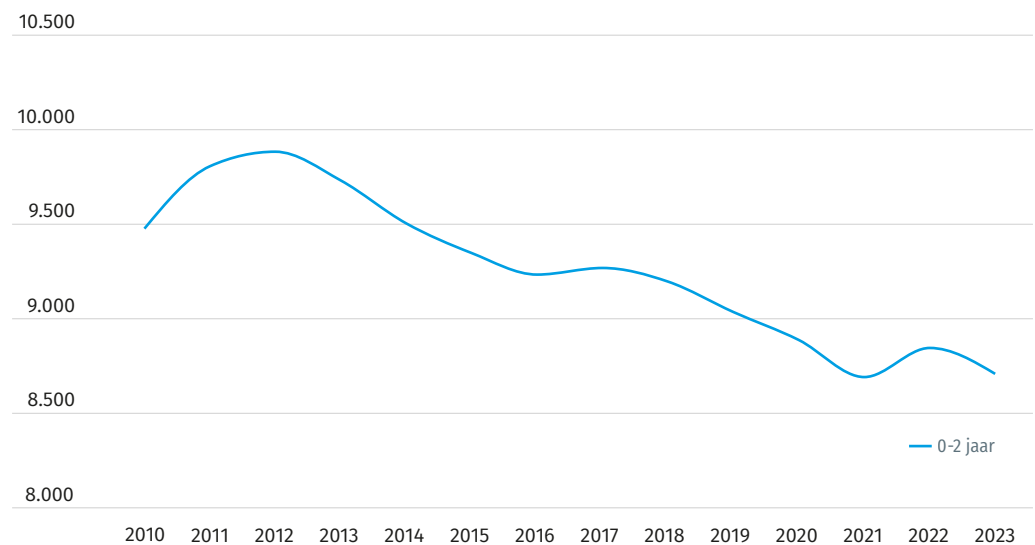
Ook de kinderopvang is een sector in crisis met steevast een duidelijk tekort aan plaatsen en het bestaande aanbod dat onder druk staat (Vlaamse Regering, 2023).

Voldoende kwaliteitsvol basisaanbod

Capaciteitstekorten in voorschoolse kinderopvang

Voorschoolse kinderopvang is bedoeld voor 0- tot 2-jarigen. In Gent gaat het om 8.470 kinderen. Na een piek in 2012, en een kleine heropleving in 2017 en 2022, is hun aantal dalend.

Figuur 1
Aantal 0- t.e.m.
2-jarigen in Gent,
2010-2023

Bron: Rijksregister, 2024

Dekkingsgraad kinderopvang: aantal opvangplaatsen t.o.v. aantal 0- tot 2-jarigen in Gent

Met personeelstekorten, te weinig plaatsen en steeds meer onthaalouders die er de brui aan geven is het crisis in de kinderopvang. Ondanks dat groepsopvang deels dit verlies compenseert is de dekkingsgraad in de voorschoolse kinderopvang in Gent momenteel 53,4 %. Dat betekent dat er voor elke 100 kinderen 53 plaatsen beschikbaar zijn.

Op basis van onderzoek van Kind en Gezin (nu Dienst Opgroeien) wordt de volgende norm gebruikt (Vlaamse Overheid – Opgroeien, 2024a):

- 74 % van de 0- tot 2-jarigen maakt regelmatig¹ gebruik van formele kinderopvang
- 1 opvangplaats wordt gebruikt door 1,29 kinderen

Toegepast op het aantal 0- tot 2-jarigen in Gent en het aantal formele opvangplaatsen (4.647 plaatsen) zien we een structureel tekort.

Er zijn 683 bijkomende plaatsen nodig om de huidige nood aan kinderopvang op te lossen.

Toegankelijkheid in voorschoolse kinderopvang staat onder druk

De sociale dekkingsgraad zet het aantal 'inkomensgerelateerde opvangplaatsen' tegenover het aantal kinderen en zet op die manier een meer sociaal aspect in de kijker.

Naast de dekkingsgraad op basis van aantal kinderen vs. beschikbare plaatsen is er de *sociale* dekkingsgraad. Die houdt rekening met de prijs van kinderopvang: een vaste prijs, of een tarief afhankelijk van het gezinsinkomen. De sociale dekkingsgraad stijgt sinds 2015 van 38,5 % naar 45,1 % in 2023 (Vlaamse Overheid – Opgroeien, 2023). In meer opvangplaatsen betalen ouders een prijs afhankelijk van hun gezinsinkomen.

In 2023 besliste de Vlaamse regering om alleenstaanden en gezinnen met een laag inkomen geen voorrang meer te verlenen in inkomensgerelateerde kinderopvang. Dit zet de sociale toegankelijkheid onder druk. Onderzoek toont aan dat kwaliteitsvolle voorzieningen tijdens de eerste levensjaren een blijvende, positieve impact hebben op de sociale, emotionele en fysieke ontwikkeling van kinderen, hun toekomstige schoolresultaten en maatschappelijke participatie. Deze positieve impact is zelfs nog groter voor kwetsbare kinderen en hun gezinnen (European Commission – Directorate General for Education, Youth, Sport and Culture, 2021).

Buitenschoolse kinderopvang

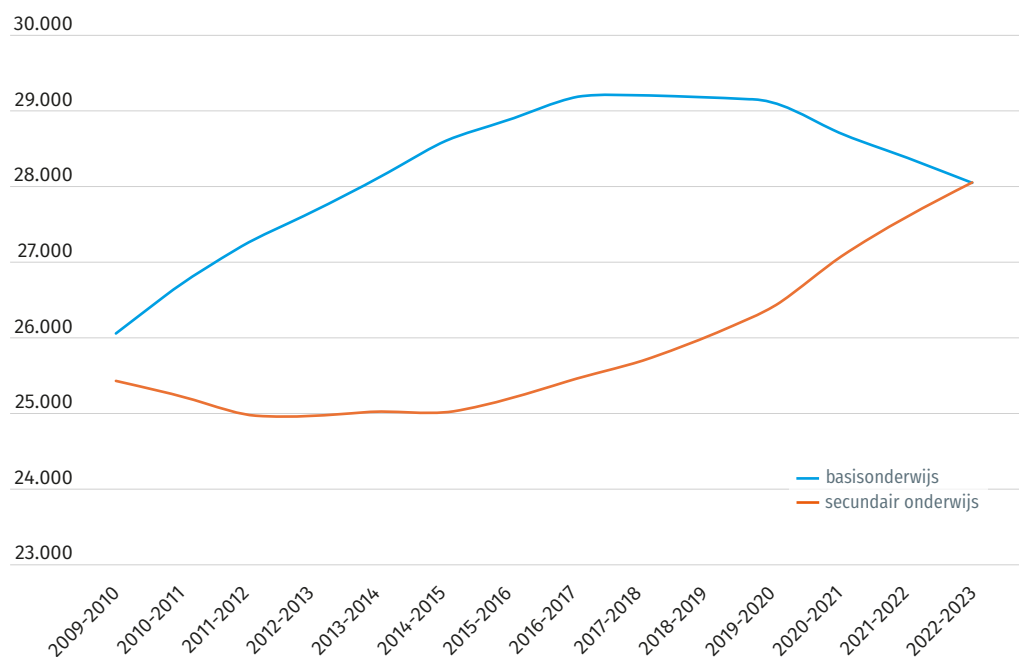
Ook de professionele kinderopvang voor schoolgaande kinderen buiten de schooluren (vanaf 2,5 jaar) is door decretale wijzigingen erg in beweging. Voor het schooljaar 2022-2023 gaat het in Gent over 5.140 inschrijvingen in de jaaropvang en 4.283 in de zomervakantie.

Leerplichtonderwijs volgt het ritme van een geboortegolf

Meer dan 50.000 leerlingen gaan naar school in Gent. De helft daarvan gaat naar het kleuter- en lager onderwijs, de andere helft loopt school in het secundair (Onderwijs Vlaanderen – Leerplichtonderwijs, 2022).

Tussen 2004 en 2010 is het aantal geboorten in Gent sterk gestegen (Rijksregister, 2023). Als rechtstreeks gevolg hiervan kennen de 0-2-jarigen in Gent een piek in 2012, de 3-5-jarigen (kleuterklasleeftijd) in 2015 en de 6-11-jarigen (leeftijd lager onderwijs) in 2021. Dit heeft gedurende die jaren de vraagzijde van onderwijs sterk mee bepaald (zie figuur 2). Na deze pieken daalt sinds 2017 het aantal leerlingen in het basisonderwijs (kleuter en lager onderwijs samen) (Onderwijs Vlaanderen – Leerplichtonderwijs, 2022). Voor de 0-tot 2-jarigen tonen de laatste prognoses (Statistiek Vlaanderen, 2024) terug een stijging voor de komende periode. Demografisch zijn de 12- tot 17-jarigen nog steeds aan een opmars bezig. De stijging in het secundair zal zich nog doorzetten tot 2027 (Statistiek Vlaanderen, 2024). Bij de instroom in de eerste graad is de piek reeds bereikt, maar het maximale aantal voor de volledige secundaire graad komt er pas binnen enkele jaren.

Figuur 2
Aantal leerlingen die in Gent naar school gaan in basis- en secundair onderwijs, schooljaar 2009-2010 t.e.m. schooljaar 2022-2023

Bron: Onderwijs Vlaanderen, 2023a

In het buitengewoon lager onderwijs is het aantal leerlingen gedaald tussen 2013 en 2015. Dit valt samen met de invoering van het M-decreet, maar of dit een rechtstreekse impact heeft gehad kan niet worden opgemaakt.

Het buitengewoon secundair onderwijs kent een constant stijgende groei, die de laatste jaren nog iets aanzwelt.

Capaciteitsdruk verschuift van basisonderwijs naar secundair onderwijs

Aantrekkingskracht: van waar komen de leerlingen die in Gent naar school gaan?

DBSO: deeltijds beroepssecundair onderwijs

BuSO: buitengewoon secundair onderwijs

In het kleuter en lager onderwijs komen de meeste kinderen uit Gent (respectievelijk 94 % en 89 %), maar in het secundair switcht dit naar 57 %, waarbij 43 % leerlingen van buiten Gent komen. In het buitengewoon lager onderwijs is er een instroom van 43 %, en in het DBSO en BuSO zit dat zelfs rond de 75 %. Die aantrekkingskracht van Gent heeft te maken met de functie als centrumstad, en aanbieder van gericht onderwijs. In de buurgemeenten wordt vaak enkel gewoon basisonderwijs voorzien.

Basisonderwijs – Tussen 2013 en 2019 steeg de capaciteit. Het aantal kinderen in Gent (tussen 2,5 jaar en 11 jaar) is, zoals reeds vermeld, sinds 2017 aan een dalende trend bezig. Momenteel is er dan ook in het kleuter en lager onderwijs niet echt sprake van een capaciteitsdruk of -tekort. Echter de capaciteit is niet gelijkmatig verdeeld over de verschillende wijken. Er is ook meer capaciteitsdruk in het buitengewoon basisonderwijs.

OKAN: onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers

Secundair onderwijs – Vanaf het schooljaar 2021 overschrijdt Gent de 75 %-norm van de maximale capaciteit², wat wil zeggen dat dan de ruimte voor het pedagogisch project van scholen wordt beperkt. De verwachting is dat de druk op het secundair onderwijs pas vanaf 2026-2027 zal afnemen. Ook hier zijn er verschillen in capaciteitsdruk tussen de onderwijsvormen (Havermans et al, 2021). Daarnaast zien we een sterke stijging in specifieke stromen, zoals OKAN, de B-stroom in de eerste graad, en het buitengewoon secundair onderwijs. Ondanks de relatief kleine groepen blijven voldoende plaatsen en een sterk aanbod daar belangrijk.

De **spanningsindicator** (VDAB) meet de krapte op de arbeidsmarkt. Het is de verhouding tussen het aantal werkzoekenden zonder werk in bemiddeling en het aantal beschikbare vacatures. Als deze verhouding groot is verloopt het invullen van de jobs vlotter.

Beschikbaarheid leerkrachten staat onder druk

Al jaren daalt het aantal werkzoekenden dat in onderwijs wil werken, waardoor er minder geschikte kandidaten beschikbaar zijn. De spanningsindicator van de VDAB voor arrondissement Gent is historisch laag: 0,55 voor leerkracht kleuter- of lager onderwijs (0,75 voor Vlaams Gewest) en 1,04 voor secundair onderwijs (0,87 voor Vlaams Gewest). Voor beide sectoren is het dus heel krap om vacatures in te vullen. Ter vergelijking: voor arrondissement Gent staat de spanningsindicator over alle beroepen heen op 8,21 (VDAB, 2023a).

Zij-instromers moeten het tij keren, maar het is nog te vroeg om de effecten te evalueren (Vlaamse Overheid – Opgroeien, 2024b). Hoewel het aantal studenten in een lerarenopleiding niet daalt, blijft het onzeker of zij ook effectief in het onderwijs aan de slag zullen gaan ... en blijven. Hoewel de meerderheid van de leerkrachten (88 %) gemotiveerd blijft werken kampt 45 % van hen met werkstress. Ter vergelijking: over alle sectoren heen is dat 36 %. 17,4 % heeft symptomen van burn-out (13,4 % over alle sectoren heen) (SERV & Stichting Innovatie & Arbeid, 2024).

Onderwijsuitdagingen in de stedelijke context

Meer vroegtijdig schoolverlaters

Een **vroegtijdig schoolverlater**: een leerling die niet meer leerplichtig is en stopt in het secundair onderwijs zonder een diploma of kwalificatie te behalen.

Schoolse vordering wordt bepaald door een vergelijking van het leerjaar waarin de leerling is ingeschreven met het leerjaar waarin de leerling op grond van geboortjaar, bij een normale start en bij normale studievordering, ingeschreven zou moeten zijn.

OKI: onderwijs kansarmoede-indicator

Steeds meer jongeren komen zonder diploma op de arbeidsmarkt. In het schooljaar 2021-2022 verlieten 714 leerlingen of 17 % van alle schoolverlaters vroegtijdig de school. Dit is een preciaire groep volgens het schoolverlatersrapport van de VDAB (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023e).

Problemen met school duiken niet plots op in de tienerjaren. Verschillende factoren zoals een gebrek aan motivatie, een laag welbevinden of een problematische thuissituatie kunnen aan de basis liggen. De schoolse vertraging, bijvoorbeeld, (zie verder) is iets wat kan starten in de kleuterklas. Dit hoeft op zich niet problematisch te zijn, maar kan – samen met andere parameters – een teken aan de wand zijn. Cijfers tonen (Vlaanderen – Onderwijs en Vorming, 2023d) dat met elk jaar schoolse vertraging de kans op vroegtijdig schoolverlaten toeneemt. Extra kwetsbaar hierbij zijn kinderen en jongeren die aantikken op meerdere sociaal-economische status kenmerken (SES)/OKI-kenmerken en (ex-) OKAN-leerlingen. Die extra kwetsbaarheid is meer aanwezig in de stedelijke context.

In het secundair onderwijs in Gent heeft 1 of 4 jongeren een schoolse achterstand (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023d – verwerking Stad Gent). Bij meer dan 2 jaar schoolse achterstand is de kans op vroegtijdig schoolverlaten in het secundair 56,3 % (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023d).

Ook de loopbaantypologie bepaalt mee de kans op vroegtijdig schoolverlaten. Bij een leerloopbaan waarin een leerling bijv. start in 1A, en het vierde jaar en eindjaar in arbeidsmarktgerichte finaliteit volgt, is de kans om uit te stromen zonder kwalificatie 27,3 % (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023d). Het watervalstelsel, met alle bijhorende negatieve ervaringen, moet vermeden worden.

Op lange termijn zijn de gevolgen van vroegtijdig schoolverlaten nefast (VDAB, 2023). Zo krijgt een NEET-jongere (die de schoolbanken verlaat zonder kwalificatie) veel vaker te maken met (langdurige) werkloosheid, armoede en slechtere gezondheid.³

Een diploma geldt nog steeds als een toegangsticket tot de arbeidsmarkt. Het blijft van belang te zorgen dat jongeren het onderwijs niet ongekwalificeerd verlaten (zie NEET-jongeren: not in education, employment or training).

 Zie deel
Werk

Signalen opvangen tijdens de schoolloopbaan

Afwezige kleuters missen de start

Bij kleuters ligt het aandeel 'onvoldoende aanwezig' hoger in Gent dan gemiddeld voor Vlaanderen. De groep die niet regelmatig naar school gaat, mist zo de start (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023a).

Problematische afwezigheden nemen toe

Spijbelen is in het Gentse lager en secundair onderwijs net als in andere centrumsteden een probleem dat de kansen van kinderen en jongeren op een succesvolle leerloopbaan, bedreigt. Vaak is spijbelen het topje van de ijsberg met, verscholen onder het oppervlak, tal van andere problemen.

Het is cruciaal om zo vroeg mogelijk op spijbelen in te spelen, nog voor het een gewoonte wordt en de binding met de school verwatert. Afwezigheden beïnvloeden bovendien niet enkel het leerproces, maar hebben ook gevolgen voor het recht op schooltoeslag.

Lager onderwijs

7% van de leerlingen zijn in 2022-2023 meer dan 10 halve dagen ongewettigd afwezig. Met uitzondering van schooljaar 2019-2020 (corona) neemt het aantal problematische afwezigheden toe sinds 2014.

In centrumsteden zijn meer problematische afwezigheden dan in de rest van Vlaanderen. Het aandeel leerlingen met 30 of meer halve dagen afwezig is het hoogst in Gent (2,5%) (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023b).

Secundair onderwijs

Gent toont dezelfde trend als Vlaanderen, maar dan met een hoger aandeel.

Het valt op dat er in het deeltijds beroepsonderwijs erg veel leerlingen met problematische afwezigheden zijn, vooral in de hogere categorieën (55% is meer dan 30 halve dagen ongewettigd afwezig) (Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming, 2023c).

Armoede, taal en polarisering

10.000 Gentse kinderen en jongeren (0-24 jaar) leven in **armoede** (Statbel, 2024). Velen krijgen daardoor minder ontwikkelingskansen en ook op school ondervinden ze problemen. De school merkt vaak als eerste armoedesignalen op, maar mist soms omkadering en tools om daar een antwoord op te bieden. Een sterke samenwerking tussen welzijn en onderwijs kan helpen om te antwoorden op de vele welzijnsvragen waarmee ouders of jongeren bij scholen aankloppen.

53% van de kinderen tot en met 9 jaar heeft een migratieachtergrond, 34% van de schoolgaande jeugd heeft een andere **moedertaal** dan het Nederlands (Stad Gent, Dienst Data & Informatie, 2023). Thuis taal niet-Nederlands is één van de indicatoren die wijzen op onderwijskansarmoede (OKI). De OKI-score ligt in Gent een pak hoger dan het gemiddelde van Vlaanderen. Sommige wijken zijn meer divers dan andere.

Spijbelen: niet op school zijn zonder geldige reden en door de school geregistreerd als problematisch afwezig

Zie deel
Armoede

Zie deel
Samenleven

Samenstelling OKI-score: een schooltoelage ontvangen, thuistaal niet-Nederlands, wonen in een buurt met een hoge mate van schoolse vertraging, een moeder met een laag opleidingsniveau.

Een studie van KULeuven toont aan dat een relatief grote groep leraren geconfronteerd wordt met polarisering en radicalisering, zowel in de klas als op school en in lerarenkamers. Daartegenover geven leraren aan dat ze niet altijd over de nodige competenties, middelen en informatie beschikken om hier op een adequate manier mee om te gaan (Verachtert et al., 2022). Ook het *Centrum van expertise en advies voor preventie en interventie* stelt vast dat polarisering bij jongeren sinds 2021 toeneemt. Dat is geen lokaal, maar een internationaal fenomeen (VRT NWS, 2023).

Hoger onderwijs, vaste waarde in Gent

Steeds meer studenten in Gent

Het aantal studenten in Gent blijft toenemen. Het meest recente cijfer staat op 84.000. Tussen 2015 en 2022 kwamen er zo'n 14.000 studenten bij (Vlaamse Overheid – Onderwijs en Vorming Vlaanderen, 2023). Die groei van gemiddeld 2.000 unieke studenten per academiejaar zorgt voor uitdagingen, onder meer voor druk op de woonmarkt.

Zie deel
Wonen

Bijna 48 % van de studenten zit op kot (Stad Gent – Dienst Wonen et al., 2023). Ongeveer een kwart van de kotstudenten woont in een eengezinswoning of appartement, dat komt neer op ongeveer 4.000 wooneenheden/panden. Driekwart van de kotstudenten verblijft in particuliere kamerwoningen of collectieve huisvesting voor studenten (Mpiris – Leidsman, 2021).

Ongeveer 15.000 van de studenten zijn Gentenaars die in de eigen stad student zijn (Vlaamse Gemeenschap, Departement Hoger Onderwijs, 2020).

Ook meer doctoraatsstudenten en internationale studenten

Net zoals de studentenpopulatie groeit het aantal doctoraatsstudenten. In academiejaar 2021-2022 is 7 % van alle studenten doctoraatstudent (of 5.560). Dit heeft invloed op het imago van Gent als kennisstad en misschien ook wel op de grote aanwezigheid van start-ups.

Zie deel
Economie

In het academiejaar 2022-2023 waren er in Gent 6.109 reguliere buitenlandse studenten en 1.967 uitwisselingsstudenten, in totaal dus 8.076 internationale studenten. Het is de ambitie van de hoger onderwijsinstellingen om minstens de helft van alle studenten een uitwisseling of internationale ervaring te geven.

Zorg en gezondheid

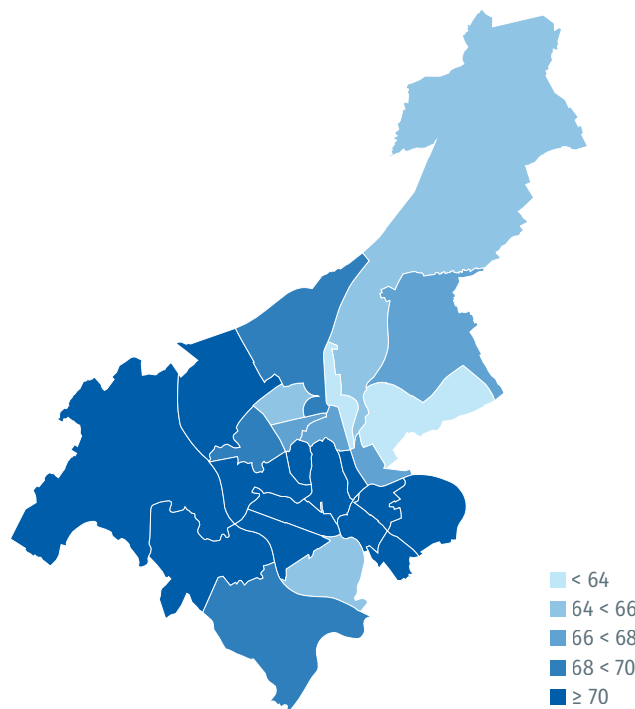
Hoe is de gezondheidstoestand van de Gentenaars?

Gezondheid: een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en sociaal welzijn (Wereldgezondheidsorganisatie)

Subjectieve gezondheid verwijst naar hoe mensen hun eigen gezondheid beoordelen. Dit is gebaseerd op hun persoonlijke gevoelens en ervaringen, in plaats van op objectieve medische metingen.

70,4 % van de Gentenaars voelt zich in 2023 al bij al gezond. Dat is significant minder dan in 2020 (74,8 %) (Vlaamse Overheid – Agenschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Opleiding, woonplaats en armoedesituatie hebben een impact op de **subjectieve gezondheid**. Mensen die lager opgeleid zijn (Vlaams Instituut Gezond Leven, 2020) of opgroeien in armoede (Guido & Van Lancker, 2023) ervaren een slechtere (mentale) gezondheidstoestand. Ook woonplaats is bepalend. Gentenaars in de 19de eeuwse gordel voelen zich duidelijk minder gezond (Vlaamse Overheid – Agenschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Figuur 1
Subjectieve gezondheid
in de Gentse wijken,
2023

Bron: Vlaamse Overheid – Agenschap Binnenlands Bestuur, 2024

Bijna 15 % van de Gentenaars heeft in 2022 een statuut chronische aandoeningen. Ten opzichte van 2014 is dit bijna een verdubbeling van het aantal Gentenaars met chronische aandoening (IMA-atlas, 2022). Zo'n 28.000 Gentenaars maakte in 2021 chronisch gebruik van 5 of meer terugbetaalde geneesmiddelen (IMA-atlas, 2021).

De **levensverwachting** in Vlaanderen is de voorbije 20 jaar gestegen van 77 jaar naar 81,5 jaar (2022), en die trend zet zich door. Enkel in 2020 was er een hoger sterftecijfer vanwege de corona-pandemie (Statistiek Vlaanderen, 2023).

Leefstijl: het gedrag dat mensen stellen op vlak van voeding, beweging, seksuele gezondheid, slaapkwaliteit, middelengebruik, enz.

Gezondheidsvaardigheden: in staat zijn om gezondheidsinformatie te begrijpen en toe te passen

Zie verder:
Zorg niet voor iedereen even toegankelijk

Gezonde leefstijl en omgeving

Een gezonde leefstijl kan tot wel 80 % van hart- en vaatziekten en 40 % van de kankers voorkomen (WHO Regional Office for Europe, 2016). Maar, 1 op de 6 Vlamingen mist **gezondheidsvaardigheden** (Braekman & Hermans, 2023). Het gaat vooral om jongeren, ouderen, laagopgeleiden en personen die moeilijk financieel rondkomen (Braekman & Hermans, 2023).

Hoe gezond is de leefstijl van de Gentenaars?

Gezonde voeding

- Steeds minder Vlaamse jongeren starten de dag met een **ontbijt** (58,6 % in 2022 t.o.v. 68,8 % in 2018)¹.
- Ze eten ook minder **groenten** (54,5 % in 2022 t.o.v. 61,9 % in 2018) (Dierckens, Schrijvers, & Deforche, 2023).
- Een ongezonde **voedselomgeving**, zoals het toenemend aantal gemakswinkels, en fastfood- en afhaalrestaurants rond scholen (Smets et al., 2022), hebben een negatieve invloed op de voedingsgewoontes.

Sedentair gedrag, bewegen en sporten

- De Vlaming zit te lang stil (gemiddeld 6,1 uur per dag) (Braekman & Fiers, 2023).
- Slechts 33,5 % van de Gentenaars beweegt dagelijks 30 minuten matig intensief (wandelen, stappen of fietsen). Het laagst scoren de wijken in de Gentse rand (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024). Toch is het al beter dan in 2020 (29,1%).
- 59,5 % van de Gentenaars sport minstens 1 keer per week intensief. Dit is iets minder dan in 2020 (60,7 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).
- 3 op de 4 volwassen Vlamingen (72,2 %) beweegt **minstens 150 minuten per week matig tot hoog intensief** (Braekman & Fiers, 2023). Personen tussen 35 en 54 jaar, 75-plussers, laagopgeleiden en personen die moeilijk financieel rondkomen halen minder vaak deze aanbeveling.

Slaapnorm voor jongeren tussen 11-12 jaar: 9 uur slaap per nacht, tussen 13-18 jaar: 8 uur.

Slaapnorm wordt niet gehaald

Ongeveer de helft (51,4 %) van de 11- tot 12-jarigen en bijna twee derde (67,3 %) van de jongeren tussen 13 en 18 jaar slaapt onvoldoende tijdens schooldagen (Dierckens, Schrijvers, Vandendriessche, et al., 2023).

Seksuele gezondheid

- **Condoomgebruik** wordt (nog) minder populair. 64 % gebruikt er een tijdens het eerste seksuele contact. In 2018 was dat nog 72,4 % (Schrijvers et al., 2023c).
- 3,7 % van de Gentse vrouwen tussen 13 en 50 jaar maakte in 2022 gebruik van de **urgentiepil** of morning-after pil (IMA-atlas, 2022a).

Alcoholconsumptie

- 6,5 % van de Vlamingen drinkt dagelijks alcohol. Tussen de 55 en 75 jaar is dat 1 op de 6 (Braekman, 2022).
- Onder leerlingen en studenten daalde de alcoholconsumptie, hoewel 97 % van de uitgaanders het afgelopen jaar alcohol dronk (Schrijvers et al., 2023b).
- Nieuwe wetgeving vanaf 2025 zal de verkoop van alcohol beperken, inclusief een verbod op nachtverkoop in tankstations en verkoop in ziekenhuizen (Algemene Cel Drugsbeleid, 2023).

Roken en cannabisgebruik

- In 2022 **rookt** ongeveer 1 op de 7 Vlamingen van 18 jaar en ouder (Schrijvers et al., 2023b).
- Jongeren roken meer (10,1 % in 2022 t.o.v. 8,8 % in 2018) (Schrijvers et al., 2023b).
- Het **gebruik van e-sigaretten** onder jongeren (minstens 1 in de afgelopen 5 dagen) verdubbelde van 5,1 % naar 11,9 % tussen 2018 en 2022 (Schrijvers et al., 2023b).
- Vanaf 2025 worden strenge regels ingevoerd, waaronder een verbod op de verkoop van tabaksproducten op tijdelijke locaties en een rookverbod op diverse openbare plaatsen (Algemene Cel Drugsbeleid, 2022).

Druggebruik en slaap- en kalmeringsmiddelen

- 7,1 % van de jongeren gebruikt **cannabis**, en 14 % heeft het minstens eenmaal geprobeerd. Bij de studenten is dat 44 %. 27 % gebruikte cannabis in het afgelopen jaar (Schrijvers et al., 2023b).
- Het gebruik van cocaïne stijgt ook naar 1,7 %. Dat is nog steeds lager dan in al onze buurlanden. Voor **XTC** gaat het om 1,5 %.
- de meeste druggebruikers zijn uitgaanders (Rosiers, 2023).
- 15 % van de Belgen ouder dan 15 jaar gebruiken psychoactieve medicatie. Daarmee bekleedt België de 4de plaats ter wereld. **Slaap- en kalmeringsmiddelen** worden meer gebruikt door vrouwen, 55-plussers, laaggeschoolden en alleenstaanden. In de coronaperiode nam het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen toe, vooral bij jongeren (Sciensano, 2021).

Preventieve zorg weinig performant

Gentse volwassenen scoren — net als alle Vlamingen — lager dan het streefdoel wat betreft vaccinatiegraden, deelname aan de bevolkingsonderzoeken (Centrum voor kankeropsporing, 2022) en regelmatig tandartsbezoek (Gerken et al., 2024). Alleen de vaccinatiegraad bij jonge kinderen bereikt een aanvaardbaar niveau.

De vermijdbare sterfte door preventie blijft in België hoog en blijft boven de EU-gemiddelden (Gerken et al., 2024).

Vermijdbare sterfte: doodsoorzaken die theoretisch vermeden kunnen worden ofwel door gedragsveranderingen ofwel door een perfecte gezondheidszorg

Zorg niet voor iedereen even toegankelijk

Gent vervult een duidelijke **centrumfunctie voor zorg**, in de eerste plaats voor het arrondissement Gent, maar ook ruimer voor Oost- en West-Vlaanderen. De centrumfunctie voor psychiatrische zorg is minder uitgesproken (Stad Gent, 2023).

Wie kan rekenen op zorg in Gent?

Naast de Gentenaars zelf, waarvan 99 % recht heeft op de ziekteverzekering, zijn er nog andere groepen die in Gent gebruik maken van zorg:

- mensen in het wachtregister (asielaanvraag) (Rijksregister, 2023)
- mensen zonder wettig verblijf met een medische kaart (OCMW Gent, 2022)
- dak- en thuislozen (Mertens et al., 2024)
- mensen die niet gedomicilieerd zijn in Gent, maar voor onderwijs, werk en zorg vaak in Gent verblijven. De belangrijkste groep zijn hier de kotstudenten. De meerderheid van de ziekenhuispatiënten komt van buiten Gent. 35 % is Gentenaar (Stad Gent, 2023)

Zie verder:
Druk op eerstelijnszorg

Zie verder:
Wachlijsten

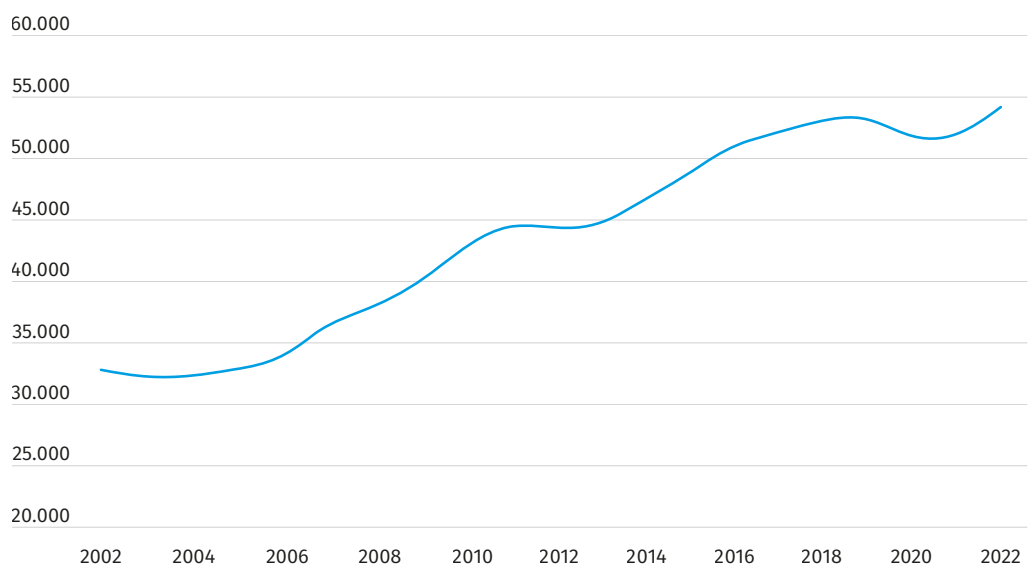
Zie deel
Armoede

Er zijn toenemende signalen dat de gezondheidszorg in Gent minder toegankelijk is.

Meer diversiteit vraagt ook aangepaste zorg. Het aandeel Gentenaars met een niet-Belgische herkomst neemt toe in alle leeftijdsgroepen. De ouderen onder hen hebben gemiddeld vroeger gezondheidsproblemen. Door verschillende drempels vinden ze minder makkelijk de weg naar formele zorg (Provincies in Cijfers, 2024).

5,9 % van de Gentenaars kan de **gezondheidsuitgaven** niet (op tijd) betalen (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024). Zo'n 20,5 % van de Gentenaars – vnl. in de wijken in de 19de eeuwse gordel – heeft in 2022 een verhoogde tegemoetkoming in gezondheidskosten (InterMutualistisch Agentschap, z.d.).

Figuur 2
Aantal rechthebbenden
verhoogde tegemoet-
koming (VT), Gent,
2002-2022

Bron: IMA-atlas

Druk op de eerstelijnszorg en spoedgevallendienst

Huisartsen kunnen de zorg voor patiënten niet meer bol werken. In bepaalde wijken, waaronder de stationsbuurten is er een tekort aan huisartsen. In de komende 5 jaar wordt nog een uitstroom verwacht van 18 %.

87,5 % van de Gentenaars heeft een **Globaal Medisch Dossier (GMD)** bij een vaste huisarts (IMA-atlas, 2021a). De 12,5 % die geen vaste huisarts heeft, loopt het risico er geen te vinden vanwege **patiëntenstops**.

De spoedgevallendiensten vangen 20 % meer patiënten op dan voor de coronapandemie. Dit is deels te wijten aan patiëntenstops en een stijging in problemen met geestelijke gezondheid en verslaving (Belga, 2022).

Bij **tandartsen** zijn er lange wachttijden. Slechts 56 % van de Gentenaars gaat jaarlijks naar de tandarts, onder hen vooral de mensen zonder verhoogde tegemoetkoming (60,4 %) (IMA-atlas, 2022b). Een minderheid van de tandartsen (28 %) werkt aan het **conventietarief** (IMA-atlas, 2021b). Een steekproef bij Kind & Gezin Gentbrugge-Ledeberg wijst uit dat 13,1 % van de kleuters cariës heeft.

Wachlijsten VAPH, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg

We zien meer psychische klachten, vooral bij jongeren, en tegelijk een tekort aan laagdrempelige en betaalbare geestelijke gezondheidszorg. Het is moeilijk voor mensen om hun weg te vinden in het weinig overzichtelijke landschap aan geestelijke gezondheidszorg (Eerstelijnszone Gent et al., 2023).

Sinds de komst van de **conventie rond eerstelijnspsychologische zorg** in 2021 is het aanbod aan laagdrempelige en betaalbare geestelijke gezondheidszorg voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen in Vlaanderen toegenomen, zo ook in Gent. Hoewel de wachttijd voor een eerste afspraak in de centra voor geestelijke gezondheidszorg gemiddeld 10 dagen korter is dan in de periode 2016-2021 bedraagt die toch nog 41 dagen. Voor kinderen en tieners is dat gemiddeld 46 dagen (Gerkens et al., 2024).

Ook voor diensten van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en voor verslavingszorg zijn er lange wachttijden.

Zie deel
Werk

Arbeidsmarktkrapte en knelpuntberoepen

De gezondheidssector is de 2de grootste sector met loontrekkende tewerkstelling in Gent (Gent in Cijfers, 2024). Maar, er zit krapte in deze arbeidsmarkt. Van alle openstaande vacatures in ziekenhuizen, woonzorgcentra en thuiszorg raken vooral **verpleegkundige, begeleiders kinderopvang en verzorgenden** moeilijk ingevuld (Gent in Cijfers, 2024).

Het zijn knelpuntberoepen geworden. Dat heeft directe gevolgen voor de kwaliteit van zorg en de werkdruk binnen deze instellingen.

Steeds meer 65-plussers en 85-plussers

Het aantal ouderen in Gent neemt toe, met een verwachte toename van 9.000 67-plussers tegen 2033 (Statistiek Vlaanderen, 2024). Dit betekent een toenemende zorgvraag, vooral onder 80-plussers, die vaker meerdere chronische aandoeningen hebben en zorgbehoevend zijn.

Zorgbudget: budget voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven of die thuis veel ondersteuning nodig hebben.

Op basis van het aantal **dossiers zorgbudget** voor zwaar zorgbehoevenden telt Gent 7.433 zorggebruikers waarvan 80 % ouder is dan 65 jaar. Van de groep zwaarbehoevenden (ongeacht leeftijd) doen 4.360 mensen een beroep op thuis- en mantelzorg en 3.073 verblijven in het woonzorgcentrum (Provincies in Cijfers, 2024).

Druk op de gezondheid van kinderen en jongeren

Er is een toename van gezondheidsproblemen onder kinderen en jongeren, waaronder gedrags- en geestelijke gezondheidsproblemen, overgewicht en obesitas. 21,7 % van de Vlaamse jongeren – vooral 11- tot 12-jarigen – heeft overgewicht (Agentschap Opgroeien, 2022; Dierckens, Schrijvers, & Deforche, 2023).

Kinderen die opgroeien in kansarme gezinnen hebben een grotere kans op gezondheidsproblemen. Het percentage Gentse jongeren dat aangeeft een slechte geestelijke gezondheid te hebben, is aanzienlijk gestegen en dit terwijl de wachttijden voor gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg bij kinderen en jongeren schrijnend zijn (Eerstelijnszone Gent et al., 2023).

Overgewicht is een indicator voor de ontwikkeling van obesitas, dat op termijn diabetes, hart- en vaatziekten, en kanker kan veroorzaken.

Zie hoger:
Gezonde leefstijl en omgeving

Zie verder:
Mentaal welbevinden

Zie hoger:
Druk op gezondheid van
kinderen en jongeren

Mentaal welbevinden

- 80,3 % van de Gentenaars voelt zich in 2023 al bij al **gelukkig** (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).
- 3 op de 10 Vlamingen meldt een slechte **geestelijke gezondheid** (Fiers & Braekman, 2023).
- 12,1 % van de volwassen Gentenaars neemt antidepressiva (IMA-atlas, 2021c).
- **Burn-out en depressie** zijn de grootste oorzaken van arbeidsongeschiktheid. Tussen 2016 en 2021 steeg in België het aantal mensen in invaliditeit (meer dan 1 jaar arbeidsongeschikt) met 46 % (RIZIV, 2022).
- **Psychologische klachten** nemen toe bij jongeren (Schrijvers et al., 2023a). Er is een opvallende stijging in zelfmoordgedachten (van 17,6 % naar 22,3 %) en zelfbeschadigend gedrag (van 14,5 % naar 18,8 %) (Schrijvers et al., 2023a).
- Er waren in 2021 naar schatting 267 **pogingen tot zelfdoding** in Gent (UGent – Eenheid voor zelfdoding, 2021). De meeste in de leeftijdsgroep van 15 tot 24 jaar.
- **Langdurige eenzaamheid** kan leiden tot gezondheidsrisico's. Volgens onderzoek voelt 50 % van de Vlamingen zich matig tot ernstig sociaal eenzaam, en 36 % voelt zich emotioneel eenzaam (Heylen, 2011).
- Bij de 2.490 getelde dak- en thuislozen in Gent heeft een groot deel een psychische problematiek (35,4 %) en/of een verslavingsproblematiek (29,5 %) (Mertens et al., 2024).

Gezondheidsongelijkheid

Gezondheidsvaardigheden:
in staat zijn om gezond-
heidsinformatie te
begrijpen en toe te passen

Zie hoger:
Zorg niet voor iedereen
even toegankelijk

Gezondheidsongelijkheid blijft een groot probleem, met lagere gezondheidsvaardigheden en ongelijke toegang tot zorg. 1 op de 6 Vlamingen (18,5 %) heeft een beperkt niveau van gezondheidsvaardigheden (Braekman & Hermans, 2023). Ook in Gent gaat het om een grote groep. Lage gezondheidsvaardigheden kunnen het gevolg zijn van laaggeletterdheid, anderstaligheid, een gebrek aan digitale vaardigheden, een laag opleidingsniveau, ... Het komt vaker voor bij ouderen, mensen met een migratieachtergrond en mensen die opgroeien in armoede.

Er is een dringende behoefte **aan aangepaste zorgstrategieën** (tolken, vertaalapps, administratieve ondersteuning, digitale ondersteuning, ...) voor deze groepen.

Klimaat en gezondheid

Zie deel
Klimaat

Klimaatverandering en de omgeving waar mensen wonen hebben impact op de gezondheid. Er zijn meer milieu-gerelateerde gezondheidsrisico's zoals luchtvervuiling, hittegolven en geluidshinder (WHO, 2023).

Deze factoren dragen bij aan een verslechtering van de algemene gezondheid, vooral onder kwetsbare groepen, zoals kinderen en ouderen (Klimaatportaal, 2022). Naar schatting 33 % van de Gentse kleine kinderen loopt een risico op gezondheidseffecten door hittestress, ook bij 85-plussers is de impact groot

Ook plaagdieren leiden tot gezondheidsrisico's bij mensen.

Vrije tijd

Doorgaans content over vrijetijdsactiviteiten in Gent

Onder **vrije tijd** beschouwen we 4 domeinen: cultuur, sport, evenementen en toerisme

Ook al is het moeilijk te meten, **algemeen gezien** is de tevredenheid over de vrijetijdssector in Gent groot. Ruim driekwart van de Gentenaars vindt dat er voldoende activiteiten worden georganiseerd. Van de centrumsteden scoort enkel Brugge nog hoger (80 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Qua aanbod voor **kinderen en jongeren** zijn Gentenaars (en algemeen alle Vlamingen) niet zo positief. De score is vergelijkbaar met de andere centrumsteden en net iets lager dan de gemiddelde tevredenheid in Vlaanderen (53 % en 44 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

↳ Zie deel Groen, draagkracht wijkparken

Ondanks het aanzienlijke aanbod aan speelterreinen zijn er gebieden zoals Dampoort, Oud-Gentbrugge, Ledeberg, Rabot, en Bloemekenswijk waar kinderen geen speelterrein op wandelafstand hebben. Dit benadrukt de noodzaak aan extra speelterreinen in deze wijken (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a). Voor Gentse tieners en jongeren is er de open jeugdruimte. 96 % vindt die binnen 1.000 meter van de woning, maar in dichtbevolkte wijken blijkt de capaciteit en toegankelijkheid ervan niet altijd aan de groeiende vraag te voldoen (Stad Gent, Jeugdendienst, 2023).

In lijn met de niet zo positieve tevredenheid over het aanbod voor kinderen en jongeren, kan alvast één voorbeeld gegeven worden. Er is een aanhoudende grote vraag naar **(sport)actieve opvang voor kinderen** tijdens de schoolvakanties. Ondanks de uitbreiding van het aanbod aan sportkampen door de Sportdienst Gent (+24 % in de afgelopen 6 jaar), blijft de bezettingsgraad hoog op 91 % in 2023 (Sportdienst Gent, 2023).

De tevredenheid over het **aanbod voor senioren** (breder dan cultuur) varieert per buurt, met hogere scores in (Oud) Gentbrugge en Ledeberg en lagere scores in de wijken Binnenstad en Stationsbuurt Zuid (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

De tevredenheidsscores tonen over de jaren heen niet veel variatie. Naast tevredenheid gaat het ook over voldoende aanbod en toegankelijkheid.

Verskillende cultuur-aanbieders werken in Gent ook met het 'Pay what you can'-principe.

Voor meer mensen toegankelijk?

Ook in vrijetijdsparticipatie is er ongelijkheid. Om drempels te verlagen is er o.a. UiTPAS.¹ UiTPAS regio Gent is de grootste UiTPAS regio van Vlaanderen. Deze drempelverlagende manier van werken komt de rechthebbende ten goede en vermindert de administratieve handelingen. Stad Gent is de eerste lokale overheid die gebruik maakt van de automatische toekenning van het kansensatuut.

In 2023 zijn er 32.822 UiTPAS-houders in Gent (Publiq vzw, 2024). De toename van het aantal UiTPAS-houders de laatste 5 jaar, wijst op een verhoogde toegankelijkheid. Het gevolg is echter dat de financiële draagkracht én het draagvlak bij de Stad Gent én haar partners stevig onder druk staat. Er zijn diverse verklaringen:

- Een sterke stijging van het aantal mensen dat recht heeft op kansentarieef (stijgende armoede, automatische rechtentoekenning via ziekenfonds en Stad)
- Superinflatie en extra verhogingen werden doorgerekend in de participatieprijs, met als gevolg dat de gemiddelde prijs sterk steeg.
- Het aanbod is uitgebreid; het aantal participaties per kaarthouder is op enkele uitzonderingen na, niet beperkt.
- De UiTPAS is beter bekend bij de doelgroep met als gevolg dat het aantal participaties en participanten significant gestegen is.

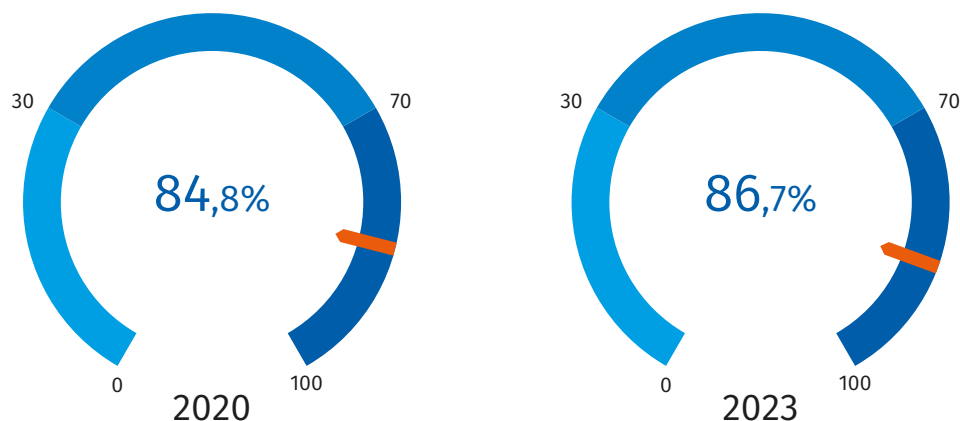
Cultuur

Zie deel
Imago

Gent & cultuur gaan al jaren uitstekend samen. Het culturele landschap is ruim, divers en toonaangevend. Daar is de Gentenaar in het algemeen zeer tevreden over. De hoge scores van Gent zijn vrij constant over de tijd en zijn de beste van de Vlaamse centrumsteden (Staes, 2023).

De culturele uitstraling is zichtbaar voorbij de stadsgrenzen. Ook internationaal staat cultuur in Gent hoog aangeschreven.² Binnen een lijst van 44 steden, vergelijkbaar met Gent, komt Gent op plaats 4 (na Bratislava, Firenze en Tallinn) (European Commission, 2019). Heel wat Gentse cultuurmakers hebben internationale bekendheid. Ook Gentse musea en de bibliotheek halen meermaals de internationale pers, zoals de Krook die in januari 2024 in The Guardian werd geprezen als een 'meeting place for the mind' (Bibliotheek Gent, 2023). Sinds 2009 is Gent één van de Unesco Creative Cities of Music.

Figuur 1
Aandeel Gentenaars
dat tevreden is over de
culturele voorzieningen:
2020 & 2023

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, Survey Gemeente- en stadsmonitor

Culturele voorziening = museum of plek waar culturele activiteiten plaatsvinden, zoals film, toneel, concert, muziek...

Tevredenheid van de Gentenaars over (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a)

- **de bib:** 89 %.
- **de culturele voorzieningen:** 87 %. Enkel Brugge scoort hoger dan Gent (89 %).
- **de uitgaansmogelijkheden:** 82 %. Enkel Leuven scoort (significant) hoger.

Inwoners van binnen de binnenring zijn het meest tevreden, en die uit de Gentse Kanaaldorpen het minst (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur; 2024a).

Cultuurmakers

Dat Gent cultuur uitstraalt, waar inwoners bovendien tevreden over zijn, is te danken aan het brede en diverse aanbod.

Gentse makers zijn actief in heel wat **kunstdisciplines**: podiumkunsten, muziek, beeldende kunst, literatuur, architectuur, audiovisuele kunsten etc (Gents Kunstenoverleg, 2021b).

Er is geen exacte database van alle lokale actoren. Kijken we naar de door Gent gesubsidieerde culturele organisatie, dan bevinden de meeste zich in het centrum. Maar 25 van de 112 hebben hun maatschappelijke zetel buiten de zone met postcode 9000 (Cultuur Gent, 2024).

Ook het aanbod aan erfgoed in Gent is bijzonder ruim. Van de 18 landelijke erkende musea, zijn er er 7 in Gent (Vlaanderen – Departement Cultuur, Jeugd en Media, 2023).

Evenementen op Vlaams niveau: cursussen en workshops (20 %), sportactiviteiten (11 %), (vakantie)kampen (9 %), en festivals en concerten (8 %).

Met jaarlijks 58 **evenementen** per 1.000 inwoners overstijgt Gent aanzienlijk het Vlaamse gemiddelde (nl. 27 events per 1.000 inwoners) (Vlaanderen – Departement Cultuur, Jeugd en Media, 2023). Terwijl in Vlaanderen gemiddeld 172,69 **activiteiten** per 10.000 inwoners plaatsvinden, zijn dat er in Gent aanzienlijk meer, nl. 293,38 (Vlaanderen – Departement Cultuur, Jeugd en Media, 2023).

Het Gentse **kunst- en cultuuronderwijs** voor kinderen en volwassenen creëert een voedingsbodempodem voor een sterk cultureel ecosysteem. Gent telt 5 academies voor deeltijds kunst- en onderwijs. Er zijn ook heel wat hogeronderwijsopleidingen in studiegebieden gelinkt aan kunst, erfgoed en cultuur in de brede zin van het woord.

Samenwerking typeert het culturele veld in Gent. De sector bundelt steeds meer de krachten, zowel tussen makers als zakelijke leidingen, en ook sectoroverschrijdend. Zo zijn er culturele samenwerkingen met onderwijs, sociaal werk, ruimtelijke ordening, etc. Initiatieven binnen het sociaal-artistisch werk spelen in op bepaalde noden (Gents Kunstenoverleg, 2021).

Creatieve sector: architectuur, audiovisuele industrie, beeldende kunst, communicatie, pr en reclame, design, erfgoed, game industrie, gedrukte en digitale media, mode, muziek, nieuwe media en podiumkunsten

Cultuurmakers in Gent kunnen ook becijferd worden via het **economisch profiel van de creatieve sector**. Voor 2021 gaat dat in Gent over:

- 208 werkgevers → 4,7 % van Vlaanderen
- 8.029 VTE in creatieve economie → 4,4 % van Vlaanderen
- 4.094 zelfstandigen → 5,3 % van Vlaanderen
- 576.195.720 euro toegevoegde waarde → 4,2 % van Vlaanderen
- 1.866.861.837 euro omzet → 2,8 % van Vlaanderen

Sinds de start van de meting in 2009 zijn de Gentse cijfers jaarlijks in stijgende lijn.

Culturele infrastructuur: concertzalen, muziekcafés, theaters, podia, repetitie- en atelierruimtes, kunstgalerijen, ontmoetingsplekken, vergaderzalen, tijdelijke invullingen, musea, bibliotheken, ...

Ruimte is een belangrijke voorwaarde om cultuur te (s)maken. Het gaat zowel om infrastructuur als om openbare ruimte.³

Het aanbod aan **culturele infrastructuur** in Gent is uitgebreid. Het bevat zowel gebouwen die eigendom zijn van de Stad Gent als van andere eigenaars. Dit aanbod wordt op diverse manieren aangeboden en ontsloten. Cultuur Gent i.s.m. IDEA Consult maakte in 2023 een inventaris op van de 'culturele infrastructuur' in Gent en klopten af op 347 infrastructuren met een feitelijk hoofd- of nevengebruik voor cultuur (IDEA consult, 2023).

Ruimte delen wordt steeds gebruikelijker, en niet elke culturele speler is afhankelijk van vaste infrastructuur (IDEA consult, 2023).

Cultuur vindt ook plaats op straat, met toegankelijke kunst **in de publieke ruimte**, street art en initiatieven zoals '123 Piano'. Evenementen als het Lichtfestival en de Gentse Feesten brengen cultuur naar de openbare locaties. Het Burgerbudget ondersteunt initiatieven met een culturele inslag op het openbaar domein.

Gent heeft een traditie van tijdelijke invullingen van leegstaande gebouwen, o.a. voor cultuur. Dit is ideaal om te experimenteren en biedt nieuwe kansen.

Cultuursmakers

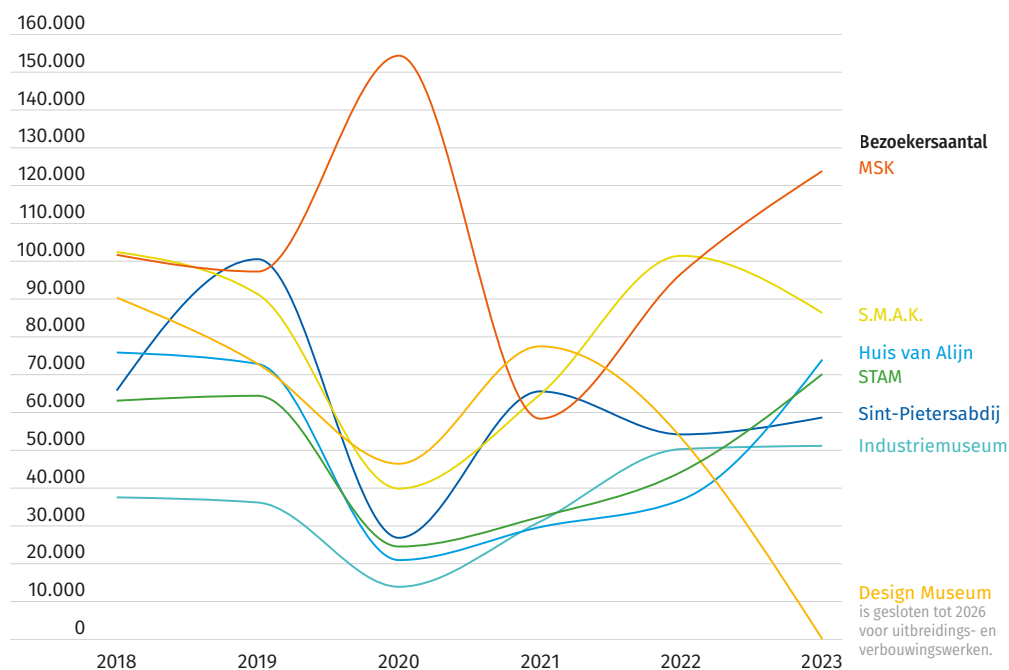
Cultuurparticipatie bestaat vooral uit museum- en bibliotheekbezoeken

In 2023 neemt 67 % van de Gentenaars regelmatig deel aan **cultuur** in eigen stad, 45 % in andere gemeentes (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

In 2023 ging 60 % van de Gentenaars jaarlijks naar de **bibliotheek** in eigen stad (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). De hoofdbibliotheek is met 903.781 bezoekers per jaar de drukstbezochte cultuurinstelling in Gent. Het volledige netwerk van hoofdbibliotheek en 14 wijkbibliotheek verwelkomt jaarlijks meer dan één miljoen bezoekers. De wijkbibliotheek vormen een belangrijke, laagdrempelige plek om 'vrije tijd' door te brengen. Dat trekt, onder meer, veel gezinnen aan.

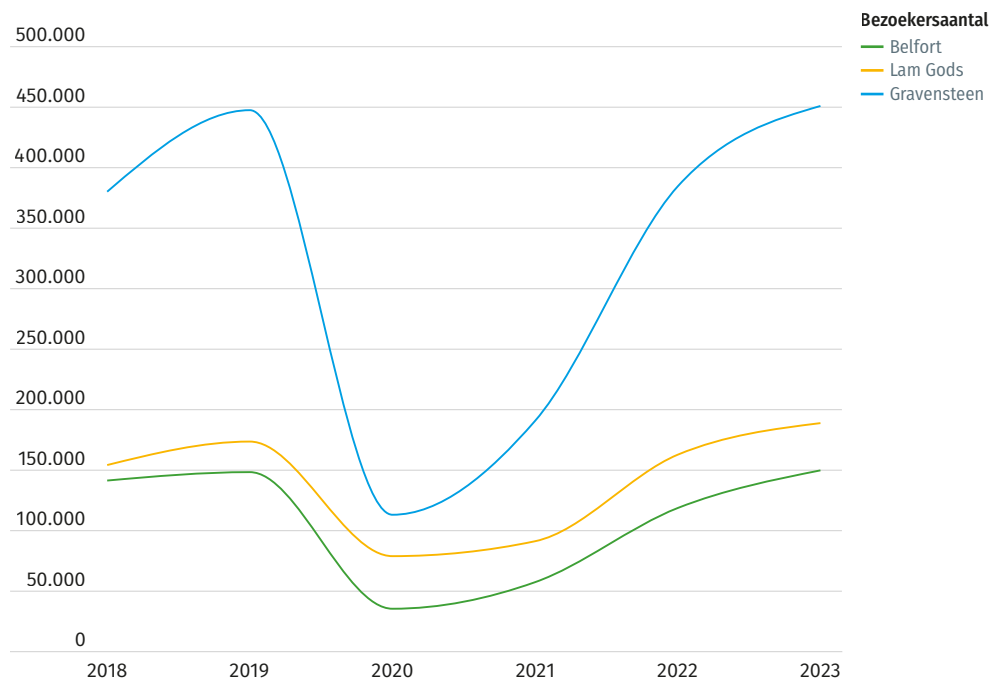
Na een dip tijdens de coronapandemie verwelkomden de **Gentse Musea en Historische Huizen** in 2023 1.364.746 bezoekers (Gentse Musea, 2023).

Figuur 2
Bezoekersaantallen
Gentse musea, Gent,
2018-2023

Bron: Stad Gent, Departement Cultuur, Sport en Vrije Tijd, eigen verwerking

Figuur 3
Bezoekersaantallen
Gentse monumenten,
2018-2023

Bron: Stad Gent, Departement Cultuur, Sport en Vrije Tijd, eigen verwerking

Cultuurparticipatie toont **verschillen tussen de wijken**. In de wijken binnen de stadsring is de participatie het hoogst. Verder van Gent centrum en in de kanaaldorpen en -zone is dat een stuk lager (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Sport

De sportieve stad

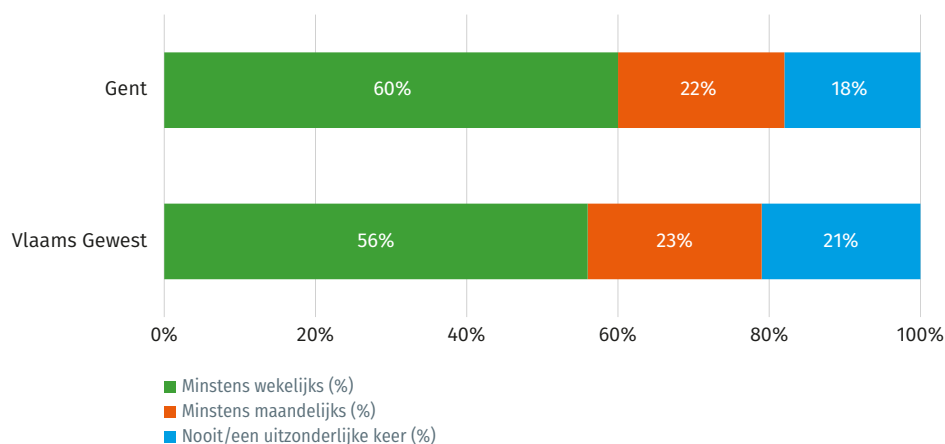
In Gent gaat het goed met de sportparticipatie. Er zijn veel sportverenigingen en de tevredenheid over de sportinfrastructuur is hoog (Scheerder & Thibaut, 2023).

Sportactief: minstens wekelijks activiteiten met minimale fysieke activiteit doen die minimum 20 minuten duren, zoals zwemmen, fietsen, wandelen, voetballen, ...

60 % van de Gentenaars van 17 jaar en ouder is regelmatig **'sportactief'** (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). Dat is vergelijkbaar met de 56 % Vlamingen die wekelijks sport (Sport Vlaanderen, 2023). Zo'n 80 % van de Gentenaars is **tevreden** over het aanbod aan sportvoorzieningen (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Niettegenstaande steeds meer Vlamingen hun sport alleen of in een informele groep beoefenen (Scheerder & Thibaut, 2023), zijn zo'n 46.000 Gentse sporters (17 % van alle inwoners) aangesloten bij een sportclub (Sportdienst Gent, 2023).

Figuur 4
Aandeel Gentenaars en Vlamingen dat sport beoefent, 2023

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024

Sportverenigingen in Gent

Gent telt eind 2023 ongeveer een 1.000-tal bij de Sportdienst bekende sportclubs (Sportdienst Gent, 2023). Daarvan zijn er een 670 clubs aangesloten bij een erkende Vlaamse Sportfederatie (Sport Vlaanderen, 2022). 320 clubs zijn erkend als Gentse sportvereniging door de Stad Gent en zij hebben samen meer dan 60.000 leden, waarvan ± 40.000 Gentenaars. Van die erkende sportclubs hebben er 121 een jeugdwerking en 42 daarvan hebben ook een (inclusieve en/of specifieke) G-sportwerking (d.w.z. een sportaanbod voor personen met een beperking). Deze erkende G-sportclubs bereiken samen 727 G-sporters (Sportdienst Gent, 2023).

G-sportwerking: een sportaanbod voor personen met een beperking

Bij de erkende sportclubs met bijkomende erkenning jeugd- en/of G-sportwerking waren in februari 2024 57,4 % van de 2007 jeugdtrainers/jeugdbegeleiders gekwalificeerd (Sportdienst Gent, 2023).

De Gentenaar wil meer

Sportclubs lopen tegen hun grenzen aan

- Tekort aan sportinfrastructuur en aan (gekwalficeerde) trainers/lesgevers leiden tot wachtlijsten voor nieuwe leden.
- Moeite om vrijwilligers die de club draaiende houden, aan te trekken en te behouden (Vlaamse Sportfederatie, 2023).
- Heel wat vzw-sportverenigingen hebben het moeilijk om zich volledig in orde te stellen met de (soms veranderende) vzw-wetgeving en met de vele andere administratieve verplichtingen (Sportdienst Gent, 2023).
- Meer en meer sportverenigingen zien sport ook als middel en streven sociale doelstellingen na, waarvoor ze andere ondersteuningsbehoeften en -criteria hebben (Sportdienst Gent, 2023).

Gent en haar centrumfunctie

Tabel 1
Sportinfrastructuur per
10.000 inwoners

	in Gent		in Vlaanderen (gemiddeld)		in de centrum- steden (gemiddeld)	Belangrijk
Sporthallen	1,86*	≈	1,96	en	1,88	Om tegemoet te komen aan de vraag naar nabije sportlocaties, zijn in een aantal wijken buurtsporthallen geopend: Tondelier, Melopee en Ledeberg.
Zwembaden	0,23*	<	0,49	en	0,34	Door de grote vraag naar zwemuren, en specifiek naar zwemlessen, is er in Gent een acute nood aan bijkomende, overdekte zwembaden (Sportdienst Gent, 2023)
Openlucht-sportvelden	17,66*	<	23,05	en	18,06	

* Deze indicator wordt berekend op het aantal inwoners en niet op het aantal gebruikers van de stad. Studenten worden hier bv. niet mee in rekening genomen.

Het aantal sporthallen in Gent is vergelijkbaar met het Vlaamse gemiddelde. In vergelijking met Vlaanderen is er een duidelijke nood aan meer overdekte zwembaden en openluchtsportvelden. Deze conclusies worden gemaakt op basis van het aantal inwoners: de vergelijkingsbasis is 'per 10.000 inwoners' (Vlaanderen – Departement Cultuur, Jeugd en Media, 2021).

Zie verder:
Gent evenementenstad

Zie deel
Ruimte

Belangrijk: De **centrumfunctie van Gent** verhoogt de druk op infrastructuur en ruimte, bijvoorbeeld de organisatie van sportevents in de publieke ruimte. Een ander aspect is dat – in vergelijking met andere steden – in Gent veel niet-inwoners (zoals studenten) de infrastructuur gebruiken. In deze analyse werd daar geen rekening mee gehouden.

Naar levenslang bewegen?

Plezier, gezondheid en een betere conditie zijn motieven om aan sport te doen. Sinds corona wordt ook steeds meer de positieve psychologische impact aangehaald als motivatie om te sporten.

Algemeen zijn mensen zich er meer van bewust dat dagelijks bewegen van belang is. 33 % van de Gentenaars geeft in 2023 aan dagelijks 30 minuten te wandelen, stappen of fietsen (matig intensieve activiteit). Dat is een lichte toename ten opzichte van 2020 (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Het is door de hogere levensverwachting voor ouderen belangrijk om in onze samenleving zo lang mogelijk gezonde jaren te hebben en dus fit en actief te blijven. Daarbij spelen sport en beweging een essentiële rol (Sport Vlaanderen, 2024) en dus niet alleen op jonge leeftijd, maar een leven lang. In die zin is de vaststelling dat slechts 1 op de 3 Gentenaren dagelijks voldoende beweegt te laag.

Op zoek naar meer plaats om te sporten

De **Stad Gent** exploiteert haar 6 sporthallen, 4 overdekte zwembaden, het sport- en recreatiepark Blaarmeersen en heel wat buiteninfrastructuur zoals atletiekpistes, voetbal- en korfbalvelden via Farys.

Daarnaast is er heel wat sportinfrastructuur in bezit van **de privésector**, met onder andere fitnesszalen, een ijspiste, padelvelden, een klimzaal, yoga- en danszalen en hockey- en tennisvelden.

Om nog meer sportinfrastructuur ter beschikking te hebben, zijn ondertussen al een aantal mogelijkheden benut:

- het gebruiken van de **buurtzalen** Dracuna, Kaarderij en de Sportschuur onder het beheer van vzw Jong
- het openstellen van **schoolsportinfrastructuur** na de schooluren. Zo sporten verenigingen jaarlijks 32.000 uren in turnzalen van het stedelijk onderwijs (Stad Gent, Departement Onderwijs, 2023)

Om de sportinfrastructuur dichterbij de Gentenaars te brengen worden kleinschalige buurtinfrastructuren ontwikkeld. Deze alsook urban sport kennen een toenemende trend (Sportdienst Gent, 2023). Ook wordt er nagedacht om diversie sportmogelijkheden op één locatie aan te bieden. Een voorbeeld daarvan is de sportcluster aan de Gentbrugse Meersen.

Naast het aanbod is kwaliteit van belang. De kwaliteit van al die sportinfrastructuur is over het algemeen goed, maar door de **veroudering** van quasi al deze accommodaties gaan (te) veel middelen naar een functioneel onderhoud om een basiscomfort te kunnen waarborgen (Bureau Notermans i.o.v. Farys, 2022).

De Gentse sportinfrastructuur is **basistoegankelijk** voor mensen met een fysieke beperking, maar er zijn bij verdere renovaties nog extra inspanningen nodig om deze infrastructuren volledig toegankelijk te maken conform het reglement Publiek Toegankelijke Inrichting.

Er is vanuit de (Gentse) bevolking een verhoogde vraag naar zwemmen in openlucht, daarom onderzoekt de bevoegde Vlaamse dienst i.s.m. de Stad Gent de mogelijke plaatsen om dit te realiseren. Een eerste wetswijziging hiervoor is reeds doorgevoerd (Vlaanderen – Departement Omgeving, 2024).

Buurtsporthal: kleinere indooisportlocatie

Urban sports: outdoor-fitness, callisthenics, free running, loopistes, trapveldjes, kleinere voetbalveldjes, multisport-kooien, skate-infrastructuur en basketbalopstellingen.

Sportcluster: dit zijn meerdere sportinfrastructuren op dezelfde locatie, met als doel om de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk in te vullen.

Gent evenementenstad

Een breed aanbod

Gent kent een breed scala aan evenementen, van de Gentse Feesten en het Lichtfestival tot wekelijkse markten en culturele evenementen. De Stad speelt vaak een coördinerende rol bij grote evenementen, terwijl kleinere evenementen door de Dienst Feesten en Ambulante Handel worden vergund.⁴ Het gaat jaarlijks om ongeveer 750 activiteiten (Stad Gent, Dienst Feesten en Ambulante Handel, 2024b).

De Gentse Feesten alleen al trekken jaarlijks meer dan 1,5 miljoen bezoekers. Dat brengt de nodige uitdagingen met zich mee op het vlak van mobiliteit, duurzaamheid en leefbaarheid.

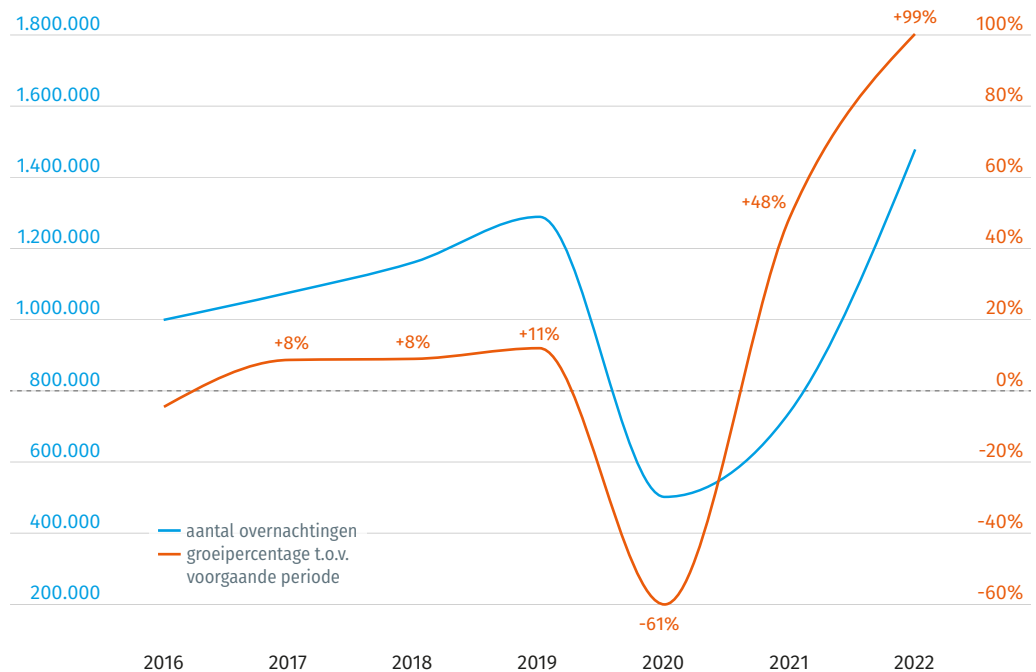
Andere belangrijke evenementen zijn de Gentse Winterfeesten en het driejaarlijkse Lichtfestival, dat in januari 2024 600.000 bezoekers telde (Stad Gent, Dienst Feesten en Ambulante Handel, 2023; Stad Gent, Dienst Feesten en Ambulante Handel, 2024a).

Daarnaast vinden ook de vaste en occasionele grote (top)sportevenementen plaats in Gent.⁵ Deze zijn positief voor het imago van Gent als Sportstad, maar tegelijk blijft het een uitdaging om een evenwicht te vinden tussen de organisatie van deze evenementen en de “overlast” voor bewoners, het openbaar vervoer en voor het stadsbudget (Sportdienst Gent, 2023).

Toerisme in Gent

Verblijfstoerisme

Figuur 5
Aantal overnachtingen
door verblijfsbezoekers
in Gent, 2016-2022

Bron: Toerisme Vlaanderen

Tussen 2016 en 2022 steeg het aantal overnachtingen in Gent met 48 % (Toerisme Vlaanderen, 2023b).

In 2022 zijn 35 % van de verblijfsbezoekers Belgen en 20 % Nederlanders, samen dus goed voor 55 % van de jaarlijkse verblijfsbezoekers.

Het aanwezige erfgoed, de naamsbekendheid en het rijke verleden zijn de 3 topredenen. De voornaamste activiteiten zijn cultuur (77 %) en gastronomie (68 %) met grotere interesse in de plantaardige keuken dan in andere kunststeden (6 % t.o.v. 2 %) (Toerisme Vlaanderen, 2023b). In vergelijking met de andere kunststeden scoort Gent beter voor wat betreft erfgoed (46 % t.o.v. 36 %), de sfeer (32 % t.o.v. 24 %) en de ontspannings- en uitgaansmogelijkheden (12 % t.o.v. 7 %) (Toerisme Vlaanderen, 2023b).

Toeristische dichtheid geeft aan wat de druk op de omgeving is, dus hoeveel overnachtingen er zijn per vierkante kilometer.

Toeristische intensiteit geeft de relatie weer tussen het aantal overnachtingen van bezoekers in verhouding tot het aantal inwoners in een gebied (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen, 2020).

Informeel logies: logies dat niet is aangemeld bij Toerisme Vlaanderen. Kenmerk is dat het adres ervan ongekend is bij de overheid. Intern onderzoek, gebaseerd op een combinatie van verschillende bronnen en beperkt terreinonderzoek, probeert de omvang ervan in te schatten voor Gent (Stad Gent, Dienst Toerisme, 2023).

Dagbezoeker: woont op > 20 km van Gent en komt er maximaal 5 keer per maand.

Toeristische dichtheid en -intensiteit

De toeristische dichtheid (FOD Economie, 2023a) in Gent is vergelijkbaar met deze in Leuven, en lager dan in Brussel, Brugge en Antwerpen. Enkel in Mechelen ligt deze nog lager.

Hetzelfde geldt voor de toeristische intensiteit (FOD Economie, 2023b). De waarde van Gent is duidelijk lager dan deze in Brugge, maar hoger dan deze in Mechelen. De Gentse score ligt in de lijn van deze in Brussel, Antwerpen en Leuven.

Logiesaanbod

Tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2023 steeg het aantal bij Toerisme Vlaanderen **formeel aangemelde logies in Gent** met 103 % tot 718 logies (12.986 slaapplekken). Van alle Vlaamse Kunststeden is dit de sterkste groei (Toerisme Vlaanderen, 2024).

Wat betreft **informeel logies** daalt zowel het aantal exploitaties als overnachtingen.

Dagbezoekers

- 37 % van alle aanwezigen in het toeristisch centrum van Gent zijn dagbezoekers. Dat is de grootste groep. Het gaat om 6.506.610 dagbezoekers in de telling van 2023 (Proximus, 2024).
- 70 % van hen zijn Belgen (Proximus, 2024)
- 25 % van hen gaat enkel naar het Kunstenkwartier, 23 % combineert dit met een bezoek aan het historisch centrum. 52 % bezoekt enkel het historisch centrum (Proximus, 2023; Proximus, 2024)
- Net zoals bij verblijftoerisme zijn het aanwezige erfgoed (40 %) en de aangename sfeer (43 %) de voornaamste redenen voor een dagje Gent. Een kwart van de dagbezoekers komt shoppen (Toerisme Vlaanderen, 2023a).
- 75 % komt vanuit zijn eigen woonplaats, 25 % maakt een dagbezoek vanuit een andere vakantiebestemming (vooral vanuit Brussel) (Toerisme Vlaanderen, 2023a).
- Terrasjes, typische cafés en de multiculturele keuken vormen de voornaamste activiteit (65 %), gevolgd door cultuur (52 %) (Toerisme Vlaanderen, 2023a).

Impact van toerisme

De Gentse logiesector blijft performant (*Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen & Vlaamse Kunststeden vzw, 2016; STR, 2023a*). Van de 5 Vlaamse Kunststeden kent Gent de hoogste kameromzet per beschikbare kamer (*STR, 2023c; STR, 2023b*).

Draagkracht (nog) niet overschreden

Onderzoek van K.U.Leuven in 2021 en 2022 meet de draagkracht van het Gentse logiesaanbod. In september 2022 telt Gent 4.832 verhuureenheden aanwezig logies plus het toen gekend extra logies dat zijn deuren kan openen tegen 2027 (1.152 verhuureenheden). De draagkracht wordt pas overschreden vanaf zo'n 1.500 extra verhuureenheden bovenop dit bestaande en reeds geplande aanbod (Neuts, 2022; Neuts, 2021).

Perceptie bij de Gentenaar

Uit 3 bewonersbevragingen blijkt dat het merendeel van de Gentenaars (63 %) positief is ten opzichte van toerisme. Er zijn ook meer kritische signalen, o.a. rond overlast en vooral voor groeps- en cruisetouristen.

45 % van de Gentenaars wil meer betrokken worden bij het toeristische beleid (Toerisme Vlaanderen, 2023a).

Economische impact

We kunnen de **bestedingen** door de dag- en verblijfstoeristen samen in Gent schatten op een half miljard euro in 2022 (Proximus, 2023; Toerisme Vlaanderen, 2023b; Toerisme Vlaanderen, 2023a).

Tewerkstelling in toerisme is verspreid over verschillende economische activiteiten: logies, reisbureau's, organisatie van congressen, drank en maaltijden, attracties (musea, cultuur, ...). Volgens de RSZ steeg de directe tewerkstelling in "hotels en dergelijke accommodatie" tussen eind 2016 en eind 2022 van 689 naar 1.008 jobs. Over de zelfstandigen actief in de toeristische sector zijn er nog onvoldoende data (RSZ, 2024).

Imago

Een sterk imago helpt bij het aantrekken van de gewenste bezoekers, talenten, bedrijven en investeringen en versterkt de binding van inwoners met hun stad. Weten welk imago Gent heeft, helpt om dat imago verder aan te scherpen, te onderscheiden en in te zetten (Baker, 2019; Govers & Boisen, 2019a; Govers & Boisen, 2019b; Govers & Boisen, 2019c; Govers, R. & Boisen, M., 2019; Kavartzis, 2004).

De eigenheid van Gent

In 2019 startte een groot participatief traject om het unieke, Gentse karakter treffend te vatten. Het proces onthulde dat Gent altijd al haar eigen weg koos, zichzelf geregeld moest heruitvinden, maar haar eigenheid wist te behouden. De Gentse identiteit werd als volgt gekarakteriseerd:

- “We doen ons ding” rebels, 'doeners', experimenterend, antiautoritair, dwars, plantrekkers
- Eigenzinnig: met een hoek af, met humor en zelfspot, rauw en ruw, creatief
- Ongedwongen: los, open, met vrijheid om jezelf te zijn
- Samen-vloeiend: samen, verbindend, zorgdragend (Govers & Boisen, 2019c; Govers, R. & Boisen, M., 2019)

Het gewenste imago van Gent klopt

Gent ziet zichzelf — en wordt ook effectief gezien in België — als eigenzinnig, experimenterend en andersdenkend, maar ook als zorgzaam en verbindend. In een validatieronde onder Gentenaars en niet-Gentenaars is deze Gentse identiteit bevestigd. Die bevestiging is te lezen in het grootschalige imago-onderzoek van 2021. Samen met Leuven en Luik wordt Gent ook gezien als meest verbindende, maar ook normverleggende stad (Govers & Boisen, 2019b). Internationale validatie is moeilijker te vinden bij gebrek aan internationale studies over het imago van Gent.

Samenleven

Diversiteit en inclusie: iedereen anders, allemaal Gent

Herkomst

Uitingen van diversiteit zijn, o.a. geslacht, leeftijd, scholing, sociale en relatiestatus, migratieachtergrond, levensbeschouwing, seksuele oriëntatie, genderidentiteit, fysieke of mentale beperking, ...

Gent evolueert naar een superdiverse stad met meer dan 160 nationaliteiten. 17% van de Gentenaars (11% van de Vlamingen) heeft een niet-Belgische nationaliteit (2023). 38% (in Vlaanderen 26%) heeft een migratieachtergrond (Provincies in Cijfers, 2023). Bij kinderen en jongeren ligt het aandeel het hoogst. Zes wijken zijn al zogenaamde *minority-majority* wijken, waar de meerderheid van de bevolking bestaat uit inwoners met een niet-Belgische herkomst.

54% van de kinderen en jongeren tot en met 19 jaar in Gent heeft een migratieachtergrond en 35% van de schoolgaande jeugd heeft Nederlands niet als moedertaal heeft. Het PISA onderzoek schrijft dat leerlingen met een migratieachtergrond gemiddeld slechter presteren dan hun leeftijdsgenoten, ook als je de sociaaleconomische thuissituatie in rekening brengt. Als je daarnaast óók rekening houdt met hun thuistaal, dan verdwijnt het verschil met de andere leerlingen. Wie een migratieachtergrond heeft en thuis Nederlands spreekt, presteert gemiddeld beter dan leeftijdsgenoten (Vakgroep Onderwijskunde UGent, 2023).

42% van de Gentenaars zegt dat ze positief staat tegenover deze diversiteit. Dit is, na Leuven, de beste score van de 13 centrumsteden. 40% staat neutraal tegenover diversiteit in Gent, 18% negatief (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024). Deze diversiteit brengt uitdagingen met zich mee, in het bijzonder inzake onderwijs en tewerkstelling.

Seksuele oriëntatie en gender(identiteit)¹

Specifieke cijfers voor Gent zijn er niet, maar in Vlaanderen gaan we ervan uit dat 3 à 8% van de bevolking holebi is (Cavaria, 2023). Ongeveer 2% identificeert zich als transgender of non-binair (Missiaen & Seynaeve, 2016; Schrijvers et al., 2023). Naar schatting 1,7% van de populatie heeft een intersekse lichaam (Cavaria, 2023).

Personen met een beperking

Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (2006) bekijkt 'mensen met een beperking' ruimer dan een door de overheid erkende handicap. Afhankelijk van de gehanteerde bron varieert het aandeel personen met een handicap van 16% tot 24% van de meerderjarige bevolking. Geëxtrapoleerd naar de Gentse bevolking, komt dit neer op 35.000 tot 52.000 Gentenaars.

Handicap gaat over alle personen met een langdurige ziekte, aandoening of beperking die daardoor hinder ondervinden om volwaardig en op voet van gelijkheid met anderen te participeren aan de samenleving. De bestaande bronnen slagen er niet in om de totaliteit en diversiteit van de groep personen met een handicap helemaal te vatten.

Discriminatie is een feit

Discriminatie: wanneer je in een vergelijkbare situatie minder goed behandeld wordt vanwege je herkomst, handicap, geloof of levensbeschouwing, leeftijd, seksuele oriëntatie, enz.

Hoewel elke persoon gelijk is voor de wet, krijgt niet iedereen in onze samenleving evenveel kansen. Sommigen ervaren drempels en/of discriminatie en/of voelen zich onveilig. De Belgische wet verbiedt discriminatie.

Tabel 1
Aandeel dat zich gediscrimineerd voelt, Gent en de centrumsteden, 2020.

Situatie in Gent	% Gent t.o.v. gemiddelde in de centrumsteden
1 op 5 voelt zich gediscrimineerd	significant hoger
11 % voelt zich gekwetst, beledigd of benadeeld omwille van geslacht en 4 % omwille van seksuele geaardheid	significant hoger
11 % geeft aan gediscrimineerd te worden door de herkomst	geen significant verschil
5 % wordt gekwetst, beledigd of benadeeld omwille van een fysieke of mentale beperking	geen significant verschil

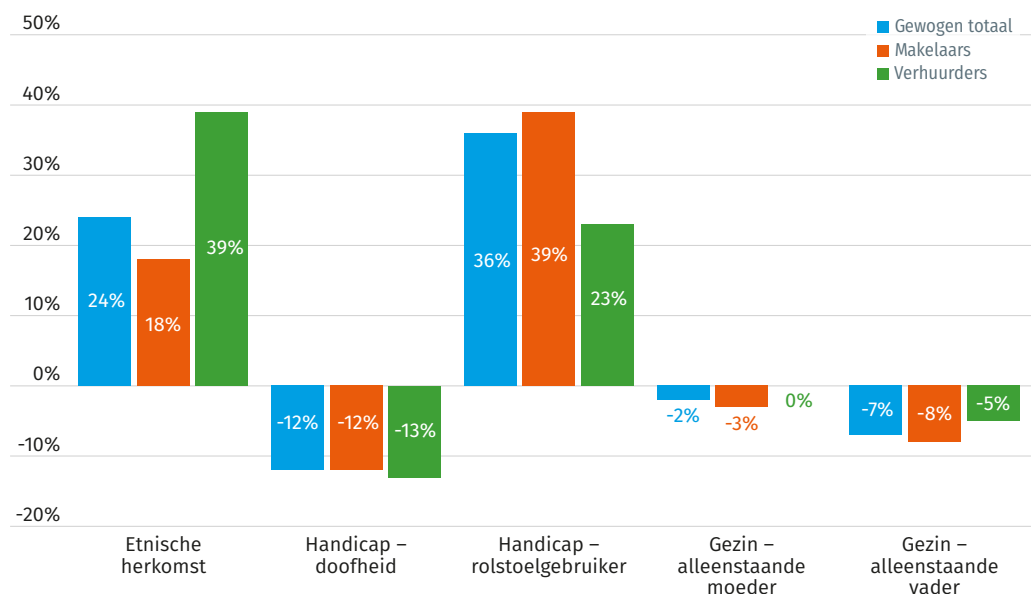
Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2020

Discriminatie in de praktijk

Praktijktesten in Gent tonen aan dat discriminatie wijdverbreid is (Stad Gent et al., 2023).

Op de **huurwoningmarkt** worden mensen met migratieroots significant vaker afgewezen. Kandidaten met een Turkse, Slowaakse of Ghanese naam worden in 24 % van de huuradvertenties niet uitgenodigd voor een plaatsbezoek terwijl kandidaten met een Belgische naam wel werden uitgenodigd. Particuliere verhuurders discrimineren significant meer dan vastgoedmakelaars (respectievelijk 39 % en 18 %). Rolstoelgebruikers worden in 36 % van de gevallen niet uitgenodigd voor een plaatsbezoek, zelfs niet voor woningen op het gelijkvloers of waar een lift aanwezig is.

Figuur 1
Nettodiscriminatiegraden per discriminatiegrond op de volledige private huurwoningmarkt, Gent, 2022-2023

Bron: Stad Gent et al., 2023

Op de arbeidsmarkt worden ouderen, transgender personen en dove sollicitanten minder vaak uitgenodigd voor een gesprek (Baert et al., 2021). In 2024 zijn deze praktijktesten op de arbeidsmarkt herhaald. Uit de resultaten blijkt dat nog altijd 18 procent van geteste werkgevers, op minimaal een van de criteria de kandidaten ongelijk behandelen. De discriminatiecijfers rond herkomst en leeftijd zijn gedaald ten opzichte van het eerdere praktijkonderzoek (Verhaeghe & Dinçer, 2024).

Tabel 2 toont dat de tewerkstellingsgraad voor mensen met een migratieachtergrond in Gent lager is dan het Vlaamse gemiddelde, behalve voor vrouwen van buiten de EU. Opvallend is dat EU-mannen in Vlaanderen vaker werken dan Belgische mannen, maar dat is niet het geval in Gent. Dit verschil kan te maken hebben met de specifieke omstandigheden van EU-burgers in Gent, zoals kwetsbare levensomstandigheden en preciaire statuten, waaronder de EU13 en Roma (KSZ, 2023). Bij personen met een niet-EU-herkomst is de werkgelegenheidsgraad over een periode van 20 jaar sterk toegenomen, waardoor de **kloof met personen van Belgische herkomst kleiner is geworden**.

Tabel 2
Tewerkstellingsgraad van 20-64-jarigen volgens herkomst (migratieachtergrond) en geslacht

Vrouwen			
	België	EU	Niet-EU
Vlaams Gewest	74,9 %	70,6 %	47,9 %
Gent	80,3 %	60,4 %	50,4 %
Mannen			
	België	EU	Niet-EU
Vlaams Gewest	78,7 %	85,5 %	73,4 %
Gent	81,3 %	68,4 %	66,7 %

Bron: KSZ, 2023

Op school presteren leerlingen met een migratieachtergrond gemiddeld slechter dan hun leeftijdsgenoten, ook als je de sociaaleconomische thuissituatie in rekening brengt. Zij die thuis Nederlands spreken, doen het gemiddeld beter (Vakgroep Onderwijskunde UGent, 2023).

Wat betreft **gender en LGBTQIA+ personen** stelt zich een groot probleem inzake (on)veiligheid. 93 % ervaart verbaal of psychologisch geweld, 36,5 % krijgt te maken met fysiek geweld en 65 % met seksueel geweld (Agentschap Binnenlands Bestuur – Gelijke Kansen et al., 2023). Dit heeft een grote impact op het mentaal welzijn: 68 % van de Vlaamse holebi's worstelde ooit met zelfmoordgedachten. Bij de trans- en genderdiverse personen ligt dit nog hoger: tot 80 % (Missiaen & Seynaeve, 2016).

Personen met een handicap hebben algemeen minder kansen en welzijn. Ondanks de tegemoetkoming voor arbeidsongeschiktheid, ziekte/invaliditeit en sociale bijstand ligt hun persoonlijk inkomen 23 % lager dan bij mensen zonder handicap. Al deze drempels en uitsluitingsmechanismen leiden tot meer psychische problemen, angststoornissen en depressieve klachten (Vanweddingen & Noppe, 2022).

Gent is niet voor iedereen even toegankelijk

Toegankelijkheid van de infrastructuur

De **openbare ruimte** is een beproeving voor minder mobiele personen. Wisselende obstakels zorgen voor onvoorspelbaarheid. In de binnenstad maken de historische bestrating en drukte de stoepen en pleinen moeilijk begaanbaar (Mobiel 21, 2021; Sociaal en Cultureel Planbureau, 2021). In Gent heeft 31% van de minder mobiele personen geregeld moeite om hun bestemming te bereiken. Ironisch genoeg zijn ziekenhuis en revalidatiecentrum de moeilijkst bereikbare bestemmingen. Voor personen in een rolstoel zijn zowel **openbare gebouwen als handelszaken en horeca** onvoldoende toegankelijk (Mobiel 21, 2021).

Toegankelijkheid van de dienstverlening (taal)

Voor laaggeletterden en anderstaligen is de dienstverlening niet altijd even toegankelijk. In Vlaanderen is 15% van de bevolking laaggeletterd (Vlaamse Overheid Centrum voor taal en onderwijs et al., 2021). Lokale, Gentse cijfers zijn niet zomaar voorhanden. Voor anderstaligheid is bekend dat 36% van de Gentse jongeren in het basisonderwijs thuis geen Nederlands spreekt. Voor het secundair onderwijs is dat 34% (Vlaamse Overheid Centrum voor taal en onderwijs et al., 2021).

Anderstaligheid betekent dat een persoon een andere moedertaal heeft dan het Nederlands. **Laaggeletterdheid** betekent niet vaardig genoeg om geschreven informatie te begrijpen en te gebruiken.

Sociale cohesie beter dan elders

Het begrip “sociale cohesie” bestaat uit 3 componenten: gevoel, waarden en normen, en gedrag (Dienst Ontmoeten en Verbinden, 2014).

Gevoel draait om de mate waarin een inwoner zich kan identificeren met zijn buurt, én met de mate van vertrouwen in de medemens. Vooral in superdiverse wijken is dit essentieel.

Gevoel

82% van de Gentenaars voelt zich thuis in de buurt. Steeds meer Gentenaars hebben vertrouwen in de medemens: 90% in 2023, 88% in 2020 en 84,1% in 2017. Met 33% “veel vertrouwen in de medemens” scoort Gent hoger dan gemiddeld in de centrumsteden (31%) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Waarden en normen gaan hier over de kijk op dingen, namelijk dezelfde zaken juist of fout vinden. Hoe sterker dit gemeenschappelijk kader, hoe veiliger mensen zich voelen en hoe sterker de sociale cohesie.

Waarden en normen

42% van de Gentenaars heeft een positieve houding t.o.v. diversiteit. Dat is beduidend hoger dan het gemiddelde van de 13 centrumsteden (35%) en dan in Vlaanderen (31%) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Gedrag gaat hier over sociale netwerken waardoor mensen elkaar kunnen ontmoeten, met elkaar in dialoog gaan, solidair zijn, ingrijpen bij problemen of inspelen op opportuniteiten.

Gedrag

4 op de 10 Gentenaars heeft veel **contact** met mensen in de buurt (36,8% wekelijks, 84,4% maandelijks). Dat is een constante in de tijd en Gent zit hiermee ongeveer op het gemiddelde van de centrumsteden. Belangrijk: de kwaliteit van de contacten gaat erop vooruit. 72,4% van de Gentenaars vindt het aangenaam praten met mensen uit de buurt. In 2017 was dat 65,8%. Net zoals bij veel Vlamingen daalt het wekelijks contact met de familie (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Is er een **buurtactiviteit**, dan neemt een derde (33,3%) van de Gentenaars daaraan deel. Dat is iets meer dan gemiddeld in de centrumsteden (30%). Alleen Leuven scoort hoger (36,5%). 17,8% van de Gentenaars doet meer dan deelnemen en zet zich ook actief in (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Voor een superdiverse stad is het essentieel dat mensen van verschillende achtergronden met elkaar in contact kunnen komen.² Gemeenschappelijke ‘plekken’ leiden tot vertrouwen, verbinding en solidariteit (Schuermans et al., 2017). Laagdrempelige initiatieven, bijvoorbeeld (rommel)markten, hebben de meeste kans om een gemengd publiek aan te trekken.

Focus op veiligheid

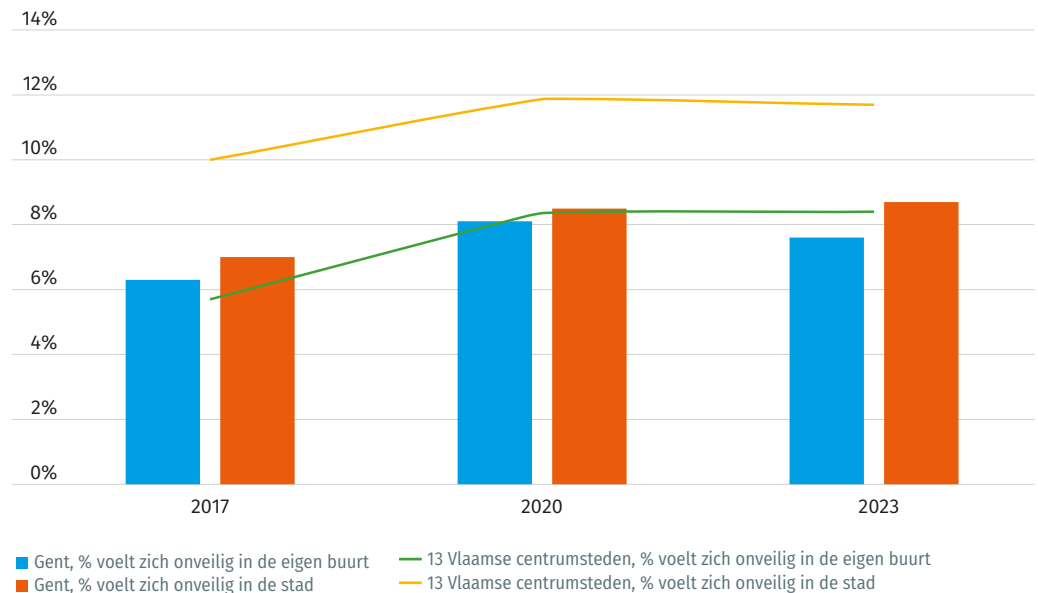
Veiligheid en veiligheidsgevoelens gaan over 3 domeinen: criminaliteit, overlast en verkeer. Verkeersgerelateerde veiligheid wordt besproken in deel ‘Mobiliteit’.

Gentenaars voelen zich doorgaans veilig

67% van de Gentenaars voelt zich zelden of nooit onveilig in de buurt. Ook voor de stad zit het onveiligheidsgevoel met 58% vrij goed.

Daartegenover staan de Gentenaars die zich vaak of altijd onveilig voelen, namelijk 7,6% in de buurt en 8,7% in de stad. Op beide vlakken onderscheidt Gent zich positief van de centrumsteden waar gemiddeld 12% van de inwoners zich altijd of vaak onveilig voelt in zijn stad (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024).

Figuur 2
Onveiligheidsgevoel in
Gent en de centrum-
steden in 2017, 2020
en 2023

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024

De meest voorkomende **reden voor een onveilig gevoel** is onangepast gedrag van weggebruikers (52,8%), gevolgd door verloederde omgeving (25%), overlast in de openbare ruimte (23,6%) en criminaliteit (23,2%). Volgens de Veiligheidsmonitor 2021 voelen vrouwen (9,7%) zich significant onveilig dan mannen (6,7%) (Federale Politie, 2022).

Blijvende bezorgdheid rond polarisering

Angst voor terreur en radicalisering, versterkt door conflicten en oorlog, leidt tot meer radicale uitspraken in scholen, jeugdhuizen en online platforms. In Gent zien sleutelfiguren en jongerenwerkers een toename van polarisering en haatspraak via social media als een reden tot bezorgdheid.

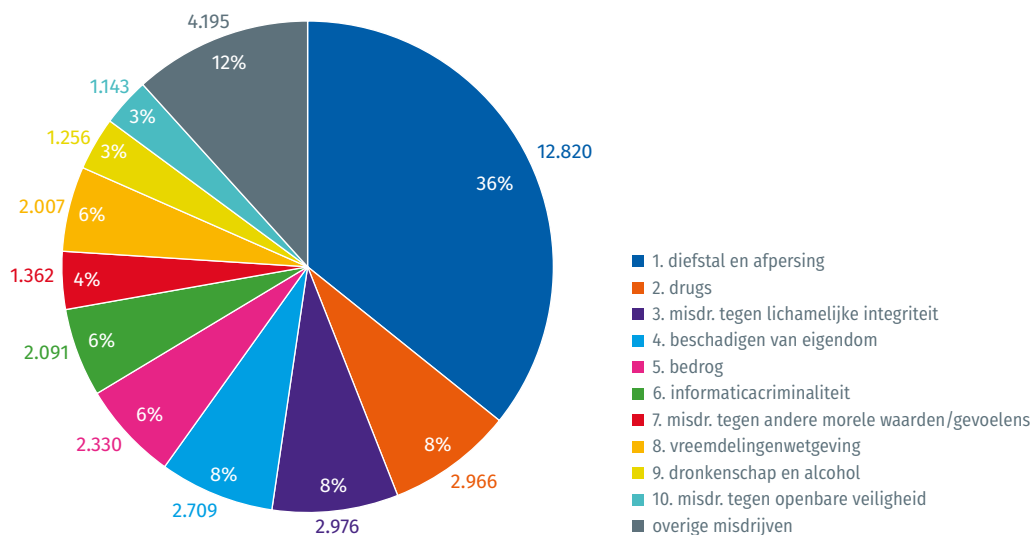
Meer misdrijven

In 2023 werden er in Gent 35.856 misdrijven (incl. pogingen) geregistreerd, een stijging van 7,5 % ten opzichte van 2019.³ Vooral de toename van ECOFIN-misdrijven is opvallend: 9,2 % tot 13,2 % (Federale Politie, 2024).

De top-10 van misdrijven met meer dan 1.000 geregistreerde feiten (samen goed voor 88,3 % van alle feiten in 2023), is weinig verschillend in 2023 t.o.v. 2019. Er zijn opvallend minder drugsfeiten (van 12,2 % naar 8,3 %), en meer informaticacriminaliteit (van 2,3 % naar 5,8 %) (Federale Politie, 2024).

ECOFIN-misdrijven:
Economisch Financiële
misdrijven

Figuur 3
Top 10 misdrijven
(+ 1.000 feiten in 2023),
Gent, 2023

Bron: Federale Politie, 2024

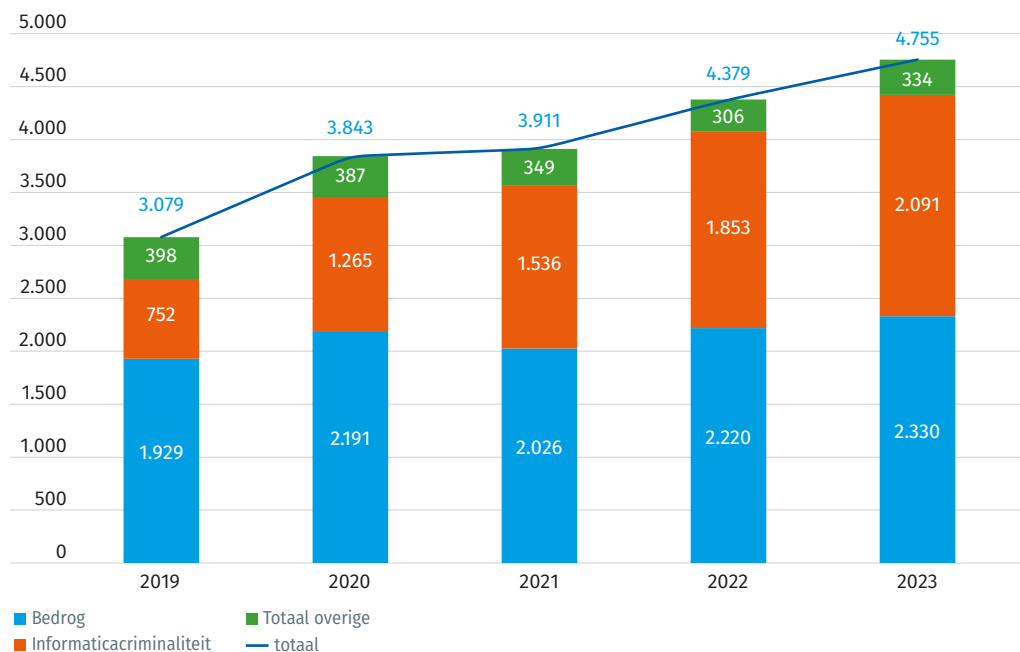
Misdrijven tegen goederen

- Dalers in 2023 t.o.v. 2019:
 - het aantal **inbraken** daalt licht.
 - Stijgers in 2023 t.o.v. 2019:
 - na een piek in 2022 daalt het aantal **fietsdiefstallen** tot 2.983
 - **winkeldiefstal** nam met een vijfde toe ten opzichte van 2019
 - **gauwdiefstallen** steeg tot 1.461 feiten, of 4 per dag
 - Stabiel
 - **diefstal uit of aan voertuigen** blijft stabiel
- (Politiezone Gent, 2024)

Economisch financiële misdrijven

Criminelen profiteren mee van de versnelde digitalisering van de maatschappij op alle levensdomeinen. Ecofin misdrijven, waaronder informaticacriminaliteit, nemen toe met 54,4 % t.o.v. 2019 (4.755 feiten of 13 per dag), per dag. Ze bestaan voor bijna de helft uit **bedrogmisdrijven** en 44 % uit informaticacriminaliteit. Criminelen gaan steeds professioneler te werk en misleiden hun slachtoffers door berichten (mails, sms, messenger), logo's, websites, ... na te maken die nog nauwelijks te onderscheiden zijn van de originele (Federale Politie, 2024).

Figuur 4
Economisch financiële misdrijven, Gent, 2019-2023

Bron: Federale Politie, 2024

Misdrijven tegen personen

Met 12.226 feiten maken de misdrijven tegen personen ongeveer een derde uit van het totale aantal misdrijven (nl. 34 % in 2023 vs. 36 % in 2019) (Federale Politie, 2024).

Drugs en alcohol⁴

In vergelijking met 2019:

- 26,8 % minder gerechtelijke inbreuken in de categorie drugs
- openbaar dronkenschap blijft met 1.256 feiten stabiel
- 44 % minder bestuurders betrapt onder invloed van alcohol en drugs in het verkeer (Politiezone Gent, 2024)

Openbare dronkenschap:
exclusief het dronken
besturen van een voertuig.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit bestaan voor 90 % uit slagen en verwondingen.

Intrafamiliaal geweld kan zowel van fysieke als psychische, economische en seksuele aard zijn.

Inbreuken op de vreemdelingenwetgeving bestaan voor 98,9 % uit illegale transmigratie, 0,6 % betreft mensensmokkel.

Overlast en druggerelateerde problemen

- Politie rapporteert druggerelateerde overlast in parken
- Cannabisgebruik wordt steeds meer sociaal aanvaard (Eerstelijnszone Gent et al., 2023)
- Nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) winnen aan populariteit (Politiezone Gent, 2024)

Misdrijven 'lichamelijke integriteit'

Toename van 16 % (2.976 feiten) in 2023 t.o.v. 2019 (Federale Politie, 2024).

Intrafamiliaal geweld

- Intrafamiliaal geweld neemt sterk toe t.a.v. 2019, met 29,9 % tot 1.490 unieke aangiftes of 4/dag.
- Hulpverleners zien een opvallende toename bij tienerkoppels en bij mensen die omwille van hun verblijfsstatus extra afhankelijk zijn van hun partner (men durft geen klacht indienen uit schrik papieren te verliezen) (Stad Gent, Dienst Preventie voor Veiligheid, persoonlijke communicatie, 2023).

(Federale Politie, 2024)

Zedenmisdrijven

- vergelijkbaar met 2019: 626 feiten of 1,7/dag
- binnen deze categorie stijgt daarentegen wel het aantal feiten 'aantasting van de seksuele integriteit'
- 52 feiten gaan over verspreiding van seksueel getinte inhoud/beelden

(Federale Politie, 2024)

Inbreuken op de vreemdelingenwetgeving

- In totaal 2.007 feiten, een toename van 45 % ten opzichte van 2019 (Federale Politie, 2024)
- Deze toename is, onder meer, te wijten aan nieuwe richtlijnen om ook buitenlandse studenten in te schrijven in het vreemdelingenregister. Een groot aantal van deze mensen stellen zich naderhand wel in regel.
- Door de internationale (al of niet gecontroleerde) migratiebewegingen komen criminele fenomenen als mensenhandel en uitbuiting meer in de kijker (Politiezone Gent, persoonlijke communicatie, 2024)

Misdrijven tegen andere morele waarden en gevoelens

- Het gaat over 1.362 feiten, en dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. 774 feiten daarvan zijn belaging (bv. via internet) en is met 1/5 gestegen.

(Federale Politie, 2024)

Inbreuken op de fysieke leefomgeving en 'overlast'

De kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloedt het veiligheidsgevoel. Allerlei zicht-, hoor- en ruikbare tekenen van buurtverval, zoals zwerfvuil, wildplassen, sluikeffage, graffiti, vernieling, verkrotting en diverse vormen van geluids- en geurhinder, staan een betere leefkwaliteit in de weg en roepen gevoelens van onveiligheid op. Deze worden soms versterkt door het onvermogen om er iets aan te doen. Wie in een propere woonomgeving woont, voelt zich beter in zijn vel.

Meer vervuiling, grotere ontevredenheid

Allerlei soorten afval

- **Sluikstorten**
 - Dubbel zoveel vaststellingen in 2023 vs. 2019 (2.018 feiten of 5,5 per dag).
 - IVAGO haalt 912 ton op in 2023 (996 ton in 2020, 802 ton in 2022). Het aantal **sluikstorten op te ruimen door IVAGO** stijgt, nl. 43.110 sluikstorten (= 118/dag) in 2023 of 82 % meer dan in 2019 (65/dag) (Stad Gent, Departement Stedelijke Ontwikkeling, Regie Netheid, 2024)
- **Foutief aangeboden huisvuil**

Ook dubbel zoveel vastgestelde feiten in 2023 vs. 2019, maar een kwart minder t.a.v. 2022 (538 feiten of 1,5 per dag)
- **Zwerfvuil**
 - Neemt toe tot 437 feiten in 2023 mede door de start van de OVAM-vaststellers.
 - Het **tonnage opgeveegd zwerfvuil** vermindert jaar na jaar van 1.743 ton in 2019 tot 1.277 ton in 2023 (-27 %) (Stad Gent, Departement Stedelijke Ontwikkeling, Regie Netheid, 2024)

De afvalproblematiek blijft zichtbaar aanwezig in het straatbeeld en voornamelijk in de 19de eeuwse gordel. De problematiek neemt toe en stoort de Gentenaars. 47,4 % van de Gentenaars heeft afgelopen maand last ondervonden van zwerfvuil in de eigen buurt (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024). 59,5 % zit sluikeffage en zwerfvuil als tweede grootste buurtprobleem (na onaangepaste snelheid met 61,6 %). Hiermee scoort Gent een stuk slechter dan het federale gemiddelde van (50 %), maar beter dan het gemiddelde van de 5 grootsteden (65 %) (Federale Politie, 2022).

De tevredenheid van de Gentenaar over de **globale netheid** van het stadscentrum is in 2023 significant afgenomen tot 72 % (vs. 76,6 % in 2020), maar scoort wel significant beter dan de gemiddelde tevredenheid over de netheid in eigen buurt (nl. 54,8 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024). De netheidsbarometer bevestigt dat de netheid in Gent in 2023 met een score van 80,6 een flinke deuk kreeg.

Netheidsbarometer:
meetinstrument waarbij
65 straten op hun netheid
worden beoordeeld o.b.v.
de aan- of afwezigheid
van o.a. overvolle korven,
graffiti, leegstand en
wildplak

Graffiti

- In het straatbeeld is er een zichtbare toename van tagging
- Een fractie wordt geregistreerd : in 2023 gaat het over 220 feiten (+ 76 % t.a.v. 2019) (Federale Politie, 2024)

Wildplassen

- 1.867 feiten in 2023 of een toename met 19,5 % t.a.v. 2019 (Federale Politie, 2024; Politiezone Gent, 2024)
- Politie voert gericht actie op wildplassen tijdens de Gentse Feesten en bij aanvang van het academiejaar (omgeving Overpoort)

Lawaai

Niet alleen vervuiling maar ook **lawaai** verstoort de fysieke leefomgeving.⁵

- Ondanks een daling t.a.v. 2020 (22,6 %) is het de 2de hoogste score van de centrumsteden (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024)
- 493 vaststellingen in 2023, dat is al 3 jaar op rij een daling (Federale Politie, 2024; Politiezone Gent, 2024) 61 % van de vaststellingen gaat over nachtlawaai
- Deze geregistreerde feiten geven slechts een fractie weer van de hinder die inwoners ondervinden
- 19,6 % van de Gentenaars heeft last van lawaaihinder. 15,8 % ondervindt **lawaaihinder van burens**, 7,6 % van bedrijven en horeca. De ervaren lawaaihinder in Gent ligt net boven het gemiddelde van de Vlaamse centrumsteden (nl. 15 % burens en 7 % horeca/bedrijven) en ook hoger dan het totaal van de Vlaamse steden (12 % en 5 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024)
- In de Veiligheidsmonitor 2021 vindt 40,9 % van de respondenten **geluidshinder door verkeer** een probleem in zijn buurt (Federale Politie, 2022).

Complexe overlast

De wijze waarop en mate waarin men de publieke en semi-publieke ruimte gebruikt, is verschillend naargelang leeftijd, culturele achtergrond, woonsituatie, vrijetijdsbesteding, beschikbaar budget, werk-/studiecontext, gezondheid/welzijn, ... Dat leidt tot spanningen en (samenlevings)conflicten die ervaren worden als 'overlast' (Stad Gent, Dienst Preventie voor Veiligheid, persoonlijke communicatie, 2023; Eerstelijnszone Gent et al., 2023).

Zie deel
Zorg en gezondheid

Met name tijdens de covidperiode kwam de complexiteit van het leven en het samenleven extra onder druk en de impact is nog steeds voelbaar. Radicale uitspraken krijgen vrij spel op internet en wakkeren polarisering tussen groepen mensen aan.

Post-covid blijft het **samenkomen in de publieke ruimte populair**, soms tot ongenoegen van omwonenden die zich ergeren aan eventuele hinder en overlast.

Ook in sociale huisvestingscomplexen, kan het gebruik van gedeelde ruimtes spanningen tussen bewoners veroorzaken. Leegstand en renovaties verhogen deze problemen, met **'oneigenlijk' gebruik van leegstaande panden** en onveiligheidsgevoelens bij resterende bewoners (Eerstelijnszone Gent et al., 2023; Stad Gent, Dienst Preventie voor Veiligheid, persoonlijke communicatie, 2023). De leegstand in sociale huisvesting was hoog in 2022 en 2023, wat soms hele families aanzette om leegstaande panden te kraken. De Gentse politie registreert in 2023 115 kraken waarvan 107 niet-bewoonde en 8 bewoonde panden (Politiezone Gent, 2024).

Zie deel
Wonen

In Gent neemt ook **dak- en thuisloosheid** toe, met een groeiend aantal mensen dat in preciaire omstandigheden leeft. Dit is meer zichtbaar in het straatbeeld en zorgt voor ongemak en onveiligheidsgevoelens bij passanten.

Het **Gentse nachtleven** heeft een culturele, verbindende en sociale rol, maar brengt ook problemen zoals lawaai, afval, agressie en criminaliteit, vaak verergerd door overmatig alcohol- en drugsgebruik. Dit leidt tot spanningen tussen uitgaanders, uitbaters en omwonenden.

Armoede

Financiële armoede en sociale uitsluiting

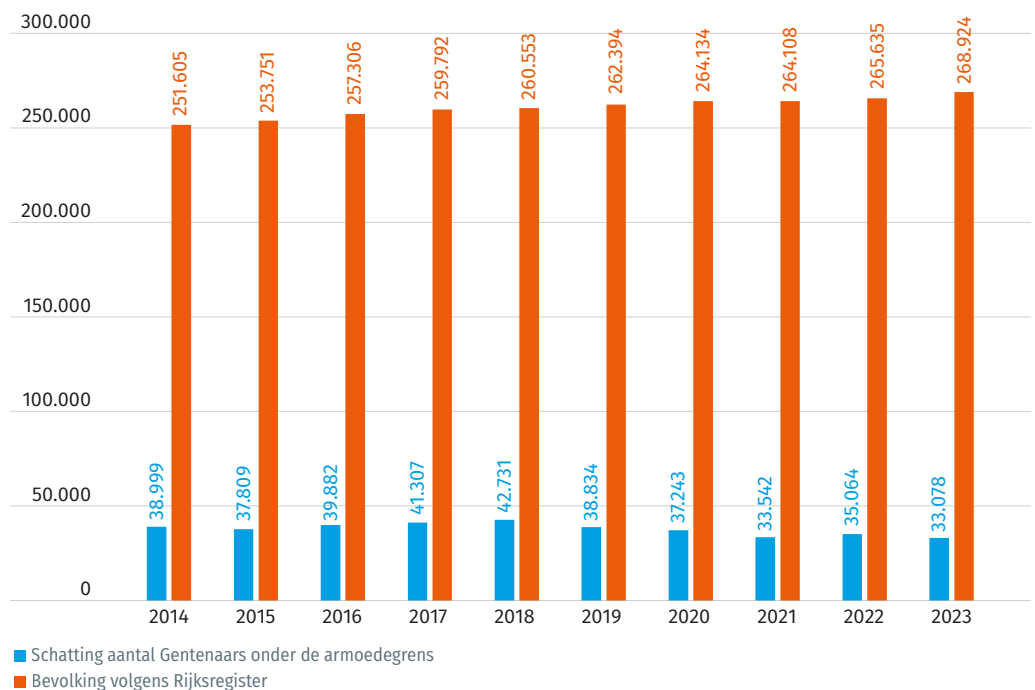
Armoede is een combinatie van beperkingen van inkomen, ontwikkeling en sociale uitsluiting (FOD Sociale Zekerheid, 2024).

Armoedegrens: 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar gezinsinkomen.

Monetaire armoede betekent een inkomen onder de armoedegrens.

Naar schatting leven 33.000 Gentenaars onder de armoedegrens.

Figuur 1
Schatting aantal personen onder armoedegrens – totale bevolking, 2014-2023, Gent

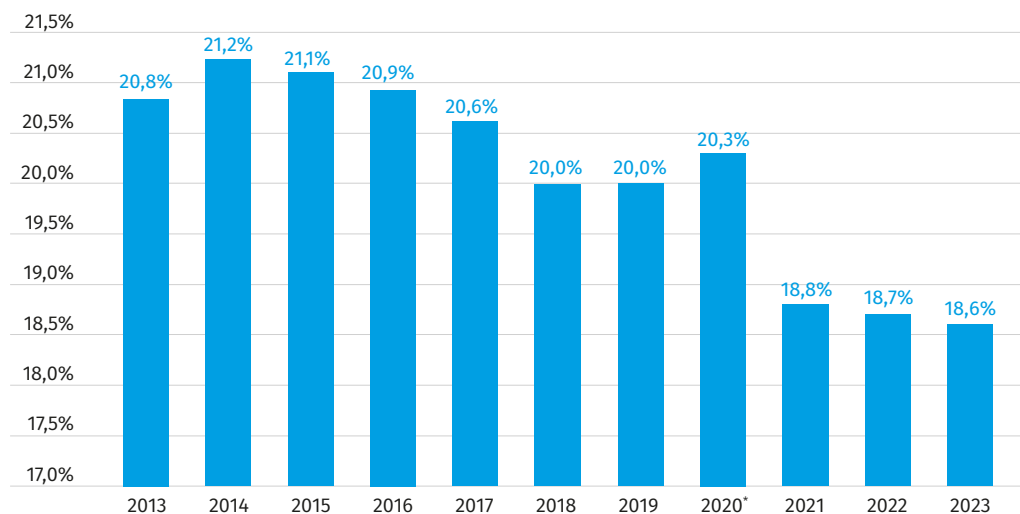

Bron: Stad Gent, 2024

Opgelet: cijfers vanaf 2020 zijn niet vergelijkbaar met de periode ervoor door de impact van de coronaperiode 2020

De opvallende daling van het aantal geschatte Gentenaars onder de armoedegrens in 2021 is te verklaren door de coronamaatregelen die het inkomen tijdelijk verhoogden zonder stijging van het mediaan inkomen. In 2022 nam het aantal weer toe. (De daling in 2019 en 2020 is te wijten aan een gewijzigde berekeningswijze.)

Figuur 2
Aandeel personen met risico op armoede of sociale uitsluiting, België, 2013-2023

*Impact coronasituatie op resultaten SILC 2020
Bron: Statbel, 2024

SILC: Statistics on Income and Living Conditions

AROPE: At Risk of Poverty or Social Exclusion

Risico op armoede of sociale uitsluiting (AROPE) is een samengestelde indicator die aangeeft of een persoon door minstens één van de volgende situaties wordt getroffen:

- monetaire armoede
- ernstige materiële en sociale deprivatie
- een huishouden met een zeer lage werkintensiteit

Een diploma beschermt tegen armoede: 36 % van de laaggeschoolden loopt risico op armoede of sociale uitsluiting tegenover 8,5 % van de hooggeschoolden (Statbel, 2024b).

Aantal geboorten in kansarme gezinnen stijgt opnieuw

In 2019 is de kansarmoede-index¹ in Gent 22 %. Daarna daalt deze tot 18,6 % in 2021 om in 2022 een lichte toename te vertonen met 18,9 % in 2022 (Vlaamse Overheid – Opgroeien, 2024).

Naar schatting **6.300 Gentse kinderen (0-17 jaar)** en **3.250 Gentse jongeren (18-24 jaar)** leven in armoede (Statbel, 2024a).

Recht op verhoogde tegemoetkoming blijft vaak ongebruikt

Personen met een laag inkomen hebben recht op de verhoogde tegemoetkoming. Voor 2022 wordt voor 1 op 5 Gentenaars de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering toegepast (InterMutualistisch Agentschap, z.d.). Maar recent onderzoek wijst uit dat er nog steeds sprake is van een **aanzienlijke non-take up** (Goedemé et al., 2022). Voor Gent gaat het vermoedelijk om enkele duizenden personen. De nood is dus nog groter dan wat de grafieken uitdrukken. Hetzelfde zien we bij het recht op leefloon (zie verder).

In Gent zijn er opvallend **veel jongeren met VT**. Dat verklaart het verschil met het Vlaams gemiddelde met bijna 7 procentpunten.

De grote nood bij jongeren wordt ook duidelijk uit de evolutie per leeftijdscategorie: *“De algemene tendens in Vlaanderen bestaat erin dat het aandeel rechthebbenden onder de jongeren sinds 2014 toeneemt, terwijl het aandeel rechthebbenden onder de 65-plussers daalt.*

VT: Verhoogde tegemoetkoming. Deze rechthebbenden betalen minder voor gezondheidszorg en hebben nog andere financiële voordelen.

Zie deel
Zorg en gezondheid

Deze trend kan aan verschillende invloeden worden toegeschreven, zoals het geleidelijk optrekken van de minimumpensioenen, het feit dat meer vrouwen die werkten met pensioen gaan ... waardoor de oudste leeftijdsgroep steeds minder in aanmerking komt voor de verhoogde tegemoetkoming.” (Provincies in Cijfers, 2024).

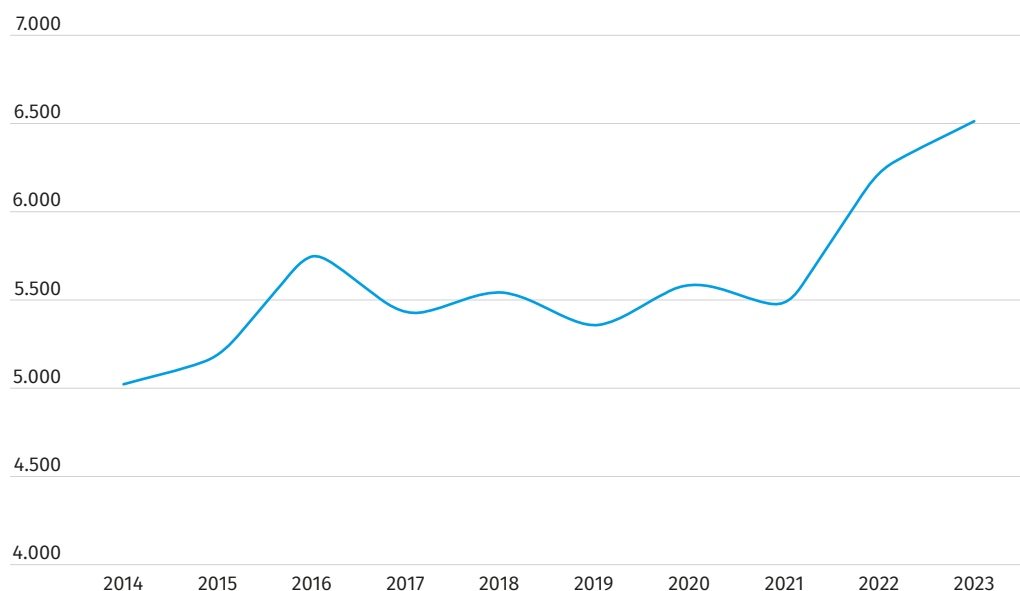
Energiearmoede neemt toe

Een indicator voor energiearmoede is het aantal budgetmeters elektriciteit per duizend afnemers. Van 2022 naar 2023 is er voor deze indicator een grote toename. De budgetmeters voor gas vertonen eenzelfde trend.

Aantal personen met leefloon piekt

Het aantal rechthebbenden op leefloon en equivalent leefloon stijgt de laatste 10 jaar. De uitschieter in 2022 is toe te schrijven aan het grote aantal Oekraïners die ten gevolge van de oorlog in Gent zijn aangekomen en recht hadden op leefloon.

Figuur 3
Evolutie aantal rechthebbenden op een RMI of RMH (leefloon-equivalent leefloon), 2014-2023, Gent

Bron: OCMW Gent, 2024b

Ondanks de stijging van het aantal rechthebbenden op leefloon of equivalent leefloon, wijst recent onderzoek ook hier uit dat er nog steeds een **aanzienlijke non-take up** is (Goedemé et al., 2022).

De Projecties van het federaal Planbureau van het aantal gerechtigden op (equivalent) leefloon geven aan dat er in 2024 op Belgisch niveau een daling zou zijn van meer dan 8%. In de periode 2025 – 2028 zou het aantal gerechtigden op leefloon en equivalent leefloon nagenoeg gelijk blijven. Dit komt overeen met het niveau van voor de coronacrisis.

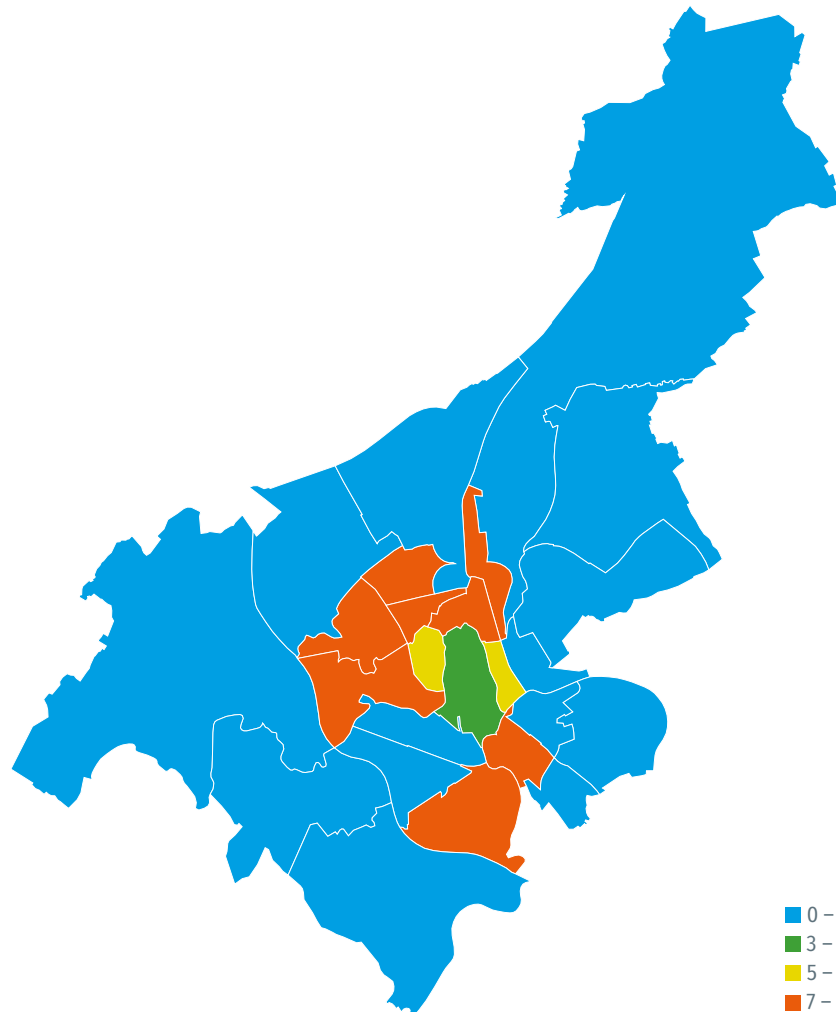
Betaalbaarheid en een toereikend inkomen gaan hand in hand. Of een inkomen voldoende is om menswaardig te kunnen leven, hangt niet enkel af van de hoogte van het inkomen, maar ook van de kostprijs van de goederen en diensten die minimaal noodzakelijk zijn voor een menswaardig bestaan.

Armoede is ongelijk verdeeld

Verschillen tussen de wijken

Om armoede in Gent in beeld te krijgen is deze armoede-index gemaakt die bestaat uit 9 indicatoren² die allen staan voor groepen personen met een verhoogd armoederisico. Hoe meer je scoort op de index P1 hoe meer armoede er in een wijk geconcentreerd is.

Figuur 4
Kaart van de armoede index op wijkniveau, 2023, Gent

Bron: Stad Gent, eigen berekening

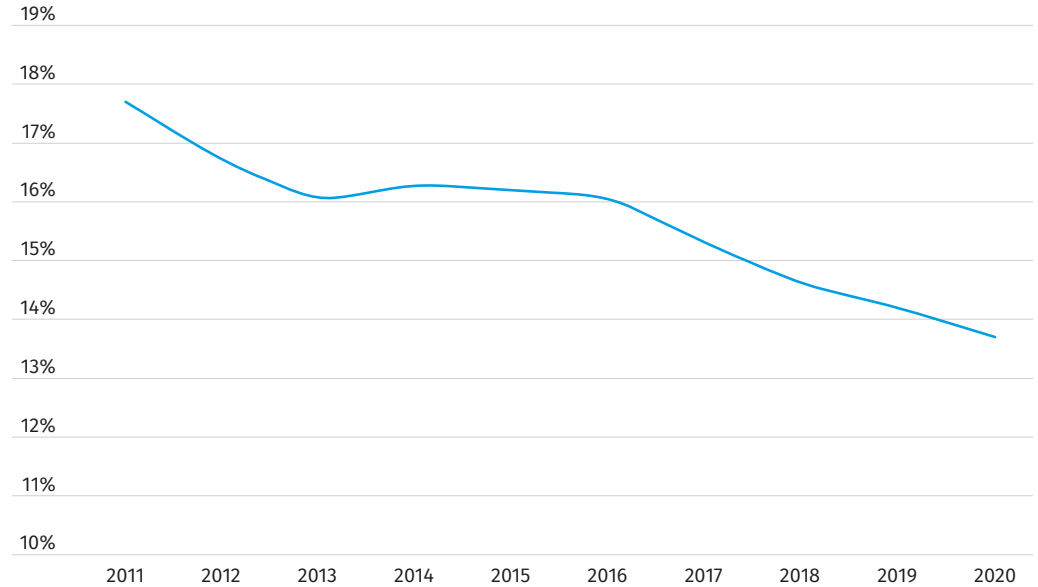
De Gentse wijken met de grootste concentratie armoede (in het rood) zijn in wijzerzin: Watersportbaan – Ekkergerm, Brugse Poort-Rooigem, Bloemekenswijk, Rabot-Blaisantvest, Sluizeken-Tolhuis-Ham, Muide-Meulestede-Afrikalaan, Dampoort, Ledeberg en Nieuw-Gent-UZ.

Verschillen in armoederisico

Lage werkintensiteit (LWI): deze indicator telt de huishoudens op basis van het aantal personen in een huishouden waar de leden op beroepsactieve leeftijd (samen) minder dan 20% van hun totale potentieel werkten gedurende de voorgaande twaalf maanden (SILC definities | Statbel, z.d.).

Hoe lager werkintensiteit, hoe meer risico

In gezinnen met een zeer lage werkintensiteit is het armoederisico het hoogst (57%). Bij een *zeer hoge* werkintensiteit is dat 2%.

Bron: Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024

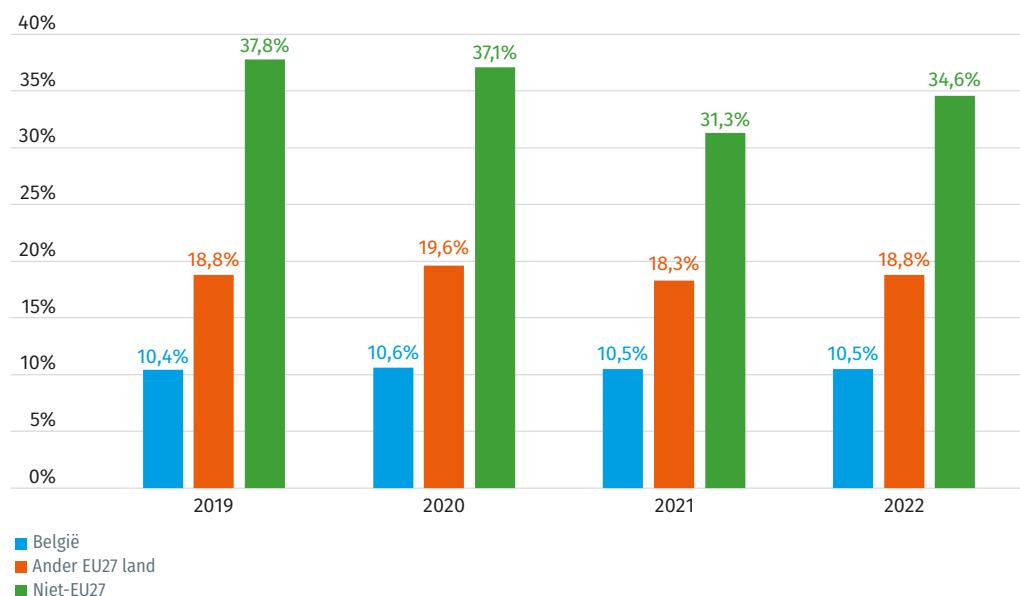
Figuur 5
Evolutie van aandeel personen in een gezin met lage werkintensiteit, 2011-2020, Gent

Het aandeel gezinnen met een lage werkintensiteit daalde in de afgelopen periode. Het gaat vooral om éénooudergezinnen (21%) en eenpersoonshuishoudens (23%). Daarnaast zijn er ook verbanden tussen personen geboren buiten de EU27 (21%), laaggeschoolden (18%), huurders (20%) en werklozen (49%) (Statistiek Vlaanderen, 2024).

Geboorteland buiten België (incl. mensen zonder wettig verblijf, IEM, ...)

Personen geboren buiten de Europese Unie (EU27) lopen op basis van het geboorteland het grootste risico (34,6%) tegenover personen geboren in België die het laagste risico lopen (10,5%).

Figuur 6
Evolutie risico op
armoede op basis van
geboorteland, 2019-
2022, België

Bron: Statbel, 2024

Alleenstaanden (met of zonder kinderen)

Het risico om in België in armoede te belanden is voor alleenstaande ouders nog steeds groter dan voor gezinnen met 2 ouders, maar is in 2023 wel gedaald van 30,5 % naar 25,6 %. Het aandeel alleenstaanden en alleenstaande ouders blijft relatief stabiel in Gent.

Gevolgen van armoede

Een moeilijk woonverhaal

De wooncrisis is het hardst voelbaar voor mensen in armoede. De hoge woon nood, stijgende woningprijzen, hoge energieprijzen, ondermaatse woningkwaliteit, wachtlijsten voor sociale woningen. Voor huurders met een laag inkomen is het erg moeilijk om een geschikte woning te vinden.

Een specifieke groep zijn dak- en thuislozen. Opvallend is het hoog aantal jongvolwassenen die dak- en thuisloos zijn: een vijfde is tussen 18 en 30 jaar oud. Niet iedereen die dak- en thuisloos is, verblijft in de openbare ruimte of in een opvang. Uit de dak- en thuislozentelling blijkt dat meer dan de helft van de getelde personen zich in een situatie van verborgen dak- en thuisloosheid bevindt: zij verblijven bij familie of vrienden in een niet-conventionele ruimte (bv. Een garage) of in een situatie van dreigende uithuiszetting.

Zie deel
Wonen

Moeilijker werk vinden

Mensen in armoede leveren vaak een dagelijkse overlevingsstrijd waardoor de mentale ruimte en motivatie ontbreekt om resultaatgericht werk te zoeken. Betere inkomensbescherming kan helpen om effectief werk te vinden (Bellens, 2024).

Minder sociale mobiliteit en meer kans op vroegtijdig schoolverlaten

Kinderopvang en onderwijs bevorderen sociale mobiliteit. Kinderen uit gezinnen met lage sociaal economische status gaan echter minder vaak naar de kinderopvang (slechts 23 % t.o.v. 68 % in gezinnen met hoge status). Ze verlaten ook vaker zonder diploma de school. In Gent is het percentage vroegtijdig schoolverlaters hoog (18,9 %). Onderzoek toont aan dat dit sterk gerelateerd is aan thuistaal en opleidingsniveau van de moeder (Statistiek Vlaanderen, 2024b).

Zie deel Onderwijs en kinderopvang

Amper budget voor vrijetijdsactiviteiten

Bijna de helft van de mensen in een kwetsbare positie kunnen het zich niet veroorloven om wekelijks een klein bedrag uit te geven aan ontspanning of om te participeren aan vrijetijdsactiviteiten zoals sport, film, concerten (Netwerk tegen armoede, 2024).

Zie deel Vrije tijd, UiTPAS

Zie deel Wonen, precare woonsituaties

Meer gezondheidsproblemen

Mensen in armoede hebben vaker gezondheidsproblemen omdat ze meer blootgesteld worden aan risico's en meer drempels ervaren tot zorg. Dit leidt tot kortere levensverwachting en hogere zorgkosten.

Op haar beurt leidt een slechte gezondheid tot armoede, zowel door de verminderde productiviteit van werknemers, lichamelijke en psychische aandoeningen, als door de kosten van de gezondheidszorg. De verwachting is dat de sociaaleconomische vormen van ongelijkheid inzake gezondheid al op jonge leeftijd beginnen en zich in de loop van de tijd kunnen opstapelen (Villadsen et al., 2023).

Kinderen in een deprivatiesituatie³ lijden 3 keer meer aan een slechte gezondheid dan niet-gedepriveerde kinderen (10 % versus 3 %). Ze worden ook 2 keer zoveel beperkt in dagelijkse activiteiten (13 % versus 6 %) (Guido & Van Lancker, 2023).

Klimaat

Klimaatverandering, een hardnekkig en breed milieuprobleem

Andere deelaspecten van milieu en klimaat, zoals ruimtegebruik, wonen, groen, mobiliteit, ... komen in de andere hoofdstukken aan bod.

Dit hoofdstuk focust vooral op de klimaatproblematiek in de brede zin (mitigatie en adaptatie) met bijkomend aandacht voor de luchtkwaliteit en geluidsoverlast.

Achtergrond: naar een klimaatneutrale stad

- In het klimaatakkoord van Parijs is op mondiaal vlak afgesproken de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan 2°C en te streven naar een maximale stijging van 1,5 °C (VN, 2015). De Europese Klimaatwet stelt een reductie van de CO₂-uitstoot voorop van -55 % in 2030 en CO₂-neutraal in 2050 (European Climate Law, 2021).
- In 2008 ondertekende Gent het Europese 'Covenant of Mayors' (Burgemeesterconvenant). Hiermee engageert de Stad zich om de uitstoot van CO₂ tegen 2020 met 20 % te verlagen en tegen 2050 klimaatneutraal te zijn (EU, 2008). De COM geeft specifieke richtlijnen om deze doelstelling te monitoren (Global Covenant of Mayors, 2023).

CO₂-uitstoot: voortdurende inspanningen nodig

Drie hoofdsectoren zijn verantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot in Gent.

ETS sectoren zijn de meest energie-intensieve sectoren. Zij vallen onder het Europese Emissiehandelssysteem (European Emissions Trading System, ETS).

- = Huishoudens, mobiliteit, landbouw, tertiaire sector en industrie (exclusief ETS). Samen verantwoordelijk voor 1,1,3 Mton uitstoot in 2022 (Stad Gent, 2023). Deze sectoren vallen onder de Covenant of Mayors (COM).
- = ETS-bedrijven die. Goed voor zo'n 10 Mton uitstoot in totaal (VEKA, 2023b).
- = Consumptie: Voeding, vliegvluchten en materialen, met een uitstoot van ongeveer 3 Mton (Statistiek Vlaanderen, 2021). De uitstoot ontstaat grotendeels buiten Gent.

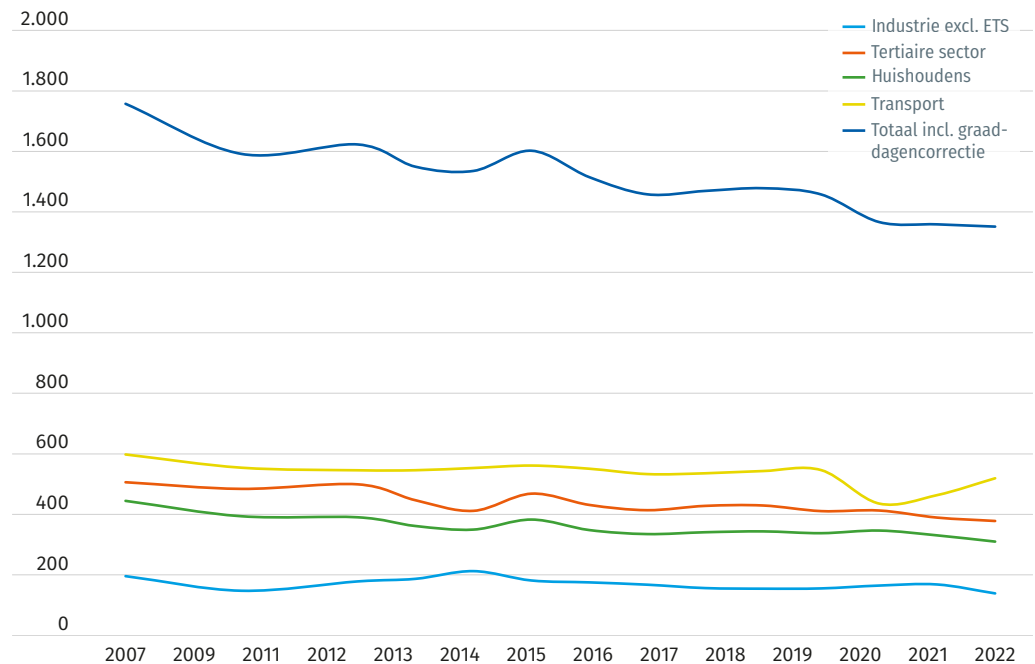

Deze gegevens benadrukken de noodzaak van voortdurende inspanningen en beleidsmaatregelen om de CO₂-uitstoot verder te reduceren en klimaatdoelstellingen te behalen.

Dalende CO₂-uitstoot in Gent

In de periode 2007-2022 daalde de totale CO₂-uitstoot met 23 %. In 2022 was er ten gevolge van de energiecrisis een opmerkelijke daling in de sectoren industrie, huishoudens en tertiair.

Figuur 1
CO₂-monitoring Gent
met graaddagen-
correctie (kton CO₂),
2007-2022

Bron: Stad Gent, 2023

Per sector zien we volgende evolutie:

- **Industrie:** De niet-ETS industrie zag een daling van 29 % in CO₂-uitstoot tussen 2007 en 2022. De 22 ETS-bedrijven in Gent, waarvan 5 elektriciteitsproducenten, zijn samen goed voor 10.039 kton CO₂. 95 % is afkomstig van de staalindustrie. Als we de CO₂-uitstoot van industrie (niet-ETS en ETS samen) afzetten tegenover de bruto-toegevoegde waarde van de industriële sector, dan zien we dat de toename in productie ook gepaard gaat met een toename in CO₂-uitstoot, maar dat deze laatste in 2021 en 2022 minder sterk stijgt.
- **Tertiaire sector en huishoudens:** ondanks een stijgend aantal inwoners daalt de CO₂-uitstoot in de tertiaire sector met 26 % en bij huishoudens met 31 % tussen 2007 en 2022.
- **Transport:** Hoewel er een daling is in brandstofverbruik per kilometer door efficiëntere voertuigen, blijft het aantal voertuigkilometers stijgen, wat in totaal de CO₂-uitstoot status quo houdt.

Efficiënter omgaan met energie

Er zijn weinig data over energiebesparende maatregelen zoals isolatie, isolerend glas, zuinig verwarmingssysteem, etc. Stad Gent onderzocht in 2017 de energetische staat van 1.298 woningen op de aanwezigheid van 3 basiscriteria: minimaal condensatieketel, minimaal 15 cm dakisolatie en minimaal HR-glas. 16,5 % van dit representatieve staal woningen had geen van de 3, omgerekend bijna 21.000 woningen. Slecht geïsoleerde woningen komen vooral voor bij huurwoningen (E20, 2017). Recente cijfers wijzen op een stevige toename in het aantal energiezuinige renovaties in de periode 2011-2023, maar ook op de lange weg die nog af te leggen is (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a).

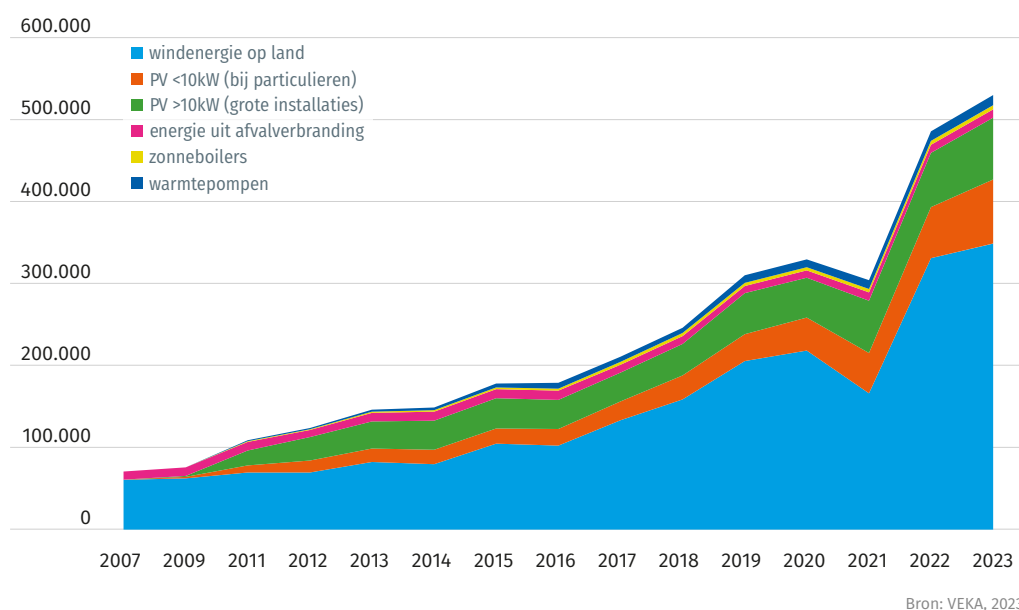
Voor het patrimonium van de sociale huisvesting is op basis van een inventaris in 2020 een investeringsmeerjarenplan goedgekeurd om het verouderde woningpatrimonium aan te pakken. Tussen 2015 en 2022 heeft WoninGent (nu Thuispunt) 3.288 sociale woningen aangepast aan de geldende wetgeving voor woonkwaliteit en veiligheid (Thuispunt Gent, 2023).

De energetische staat van de overige gebouwen op grondgebied van de Stad Gent is minder goed bekend. Vlaanderen wil tegen 2030 10 % van de energie in de niet-ETS industrie vergroend hebben en daarover werd een studie gemaakt (VITO, 2022). Kantoren, horeca, handel, onderwijs en gezondheidszorg staan voor een grote uitdaging. Veel bedrijven weten niet wat de technische mogelijkheden zijn om hun specifieke energievraag te vergroenen.

Hernieuwbare energie zit in de lift

Naast minder energie verbruiken, is het belangrijk om in de resterende energiebehoefte zoveel mogelijk te voorzien met hernieuwbare energie. Figuur 2 toont die evolutie sinds 2007 (VEKA, 2023a).

Figuur 2
Productie van
hernieuwbare energie
in Gent, 2007-2023

Voor **zonnepanelen** is er sinds 2019 een toename van 100 MW (totaal van 166 MW aan PV, eind oktober 2023) (Stad Gent, 2023). Gent is zowel in aantal installaties als in opgesteld vermogen koploper in Vlaanderen (VEKA, 2023a).

Met 20 nieuwe windmolens zette ook **windenergie** de afgelopen 5 jaar forse stappen (VEKA, 2023a). In totaal telt Gent 55 windmolens, samen goed voor 168 MW opgesteld vermogen. Bij de Gentenaars is het draagvlak voor windenergie hoger dan het Vlaamse gemiddelde (30 % t.o.v. 25 %) (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Sinds 2013 worden ook zonneboilers en warmtepompen in de berekening opgenomen. Goeie data over het aantal installaties en hun opbrengst in hernieuwbare energie ontbreken. 13 % van de Gentenaars woont in een woning met een **warmtepomp** en 5 % met een **zonneboiler** (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b). VITO verwacht tegen 2030 een groei van het aantal geïnstalleerde **warmtepompen** in Vlaamse residentiële en tertiaire gebouwen tot 1,5 miljoen (Neven, 2023).

Bewuster consumenten kan veel impact hebben

Het consumptiegedrag (goederen en diensten) in Vlaanderen is verantwoordelijk voor bijna driekwart van de totale CO₂-voetafdruk. Wat we eten speelt daar een belangrijke rol in.

40 % van de koolstofvoetafdruk van **voeding** komt van vlees, zuivel en vis (VITO, 2017). Dankzij vegetarisch eten, seizoensgebonden aankopen, voorkomen van voedselafval en aankoop van bio doet Gent het op dat vlak fors beter dan het Vlaamse gemiddelde. Binnen voeding zijn het transport, kunstmestgebruik en verspilling ook een bron van CO₂-uitstoot.

De manier waarop we onze woningen **bouwen en verbouwen** gaat gepaard met een indirecte uitstoot van ongeveer 1 ton CO₂ per inwoner per jaar (VITO, 2017). Via energiebesparing wordt wel minder CO₂ uitgestoten (Vlaanderen Circulair, 2017).

Ook **de hoeveel restafval** (175 kg per inwoner in 2021) is een indicator om de impact van consumptie te bepalen. De trend is beperkt dalend (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024a).

Klimaat dreigt ongelijkheid te vergroten

Niet iedereen kan zich de ingrepen veroorloven om de milieu-impact te beperken (Van Lancker, 2023). Elektrische wagens, een comfortabele energiezuinige woning, zonnepanelen en gezonde/ duurzame voeding zijn vaak een dure keuze.

Klimaatrobuuste stad

Klimaatverandering zorgt voor **extremere weersomstandigheden**. De stedelijke omgeving met veel verharding en weinig groen is kwetsbaar voor hittegolven, droogte, overvloedige of langdurige regenbuien. Voor de toekomst wordt verwacht dat die fenomenen frequenter en nog intenser zullen optreden (European Environment Agency, 2024).

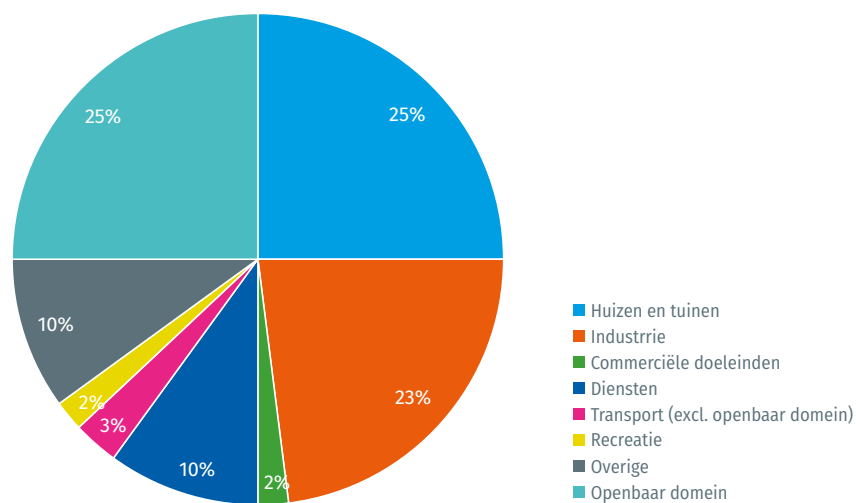
Verharding werkt hitte, wateroverlast en verdroging in de hand

De verhardingsgraad is een goede indicator om het adaptief vermogen van de stad op te volgen. De klimaatimpact milderden kan door zoveel mogelijk verharding weg te nemen en te vervangen door grondgebonden planten.

Zie deel
Ruimte

Zie deel
Groen

Figuur 3
Verdeling van
verharding volgens
landgebruik

Bron: eigen analyse o.b.v. de jaarBAK en de landgebruikskaart Vlaanderen 2019

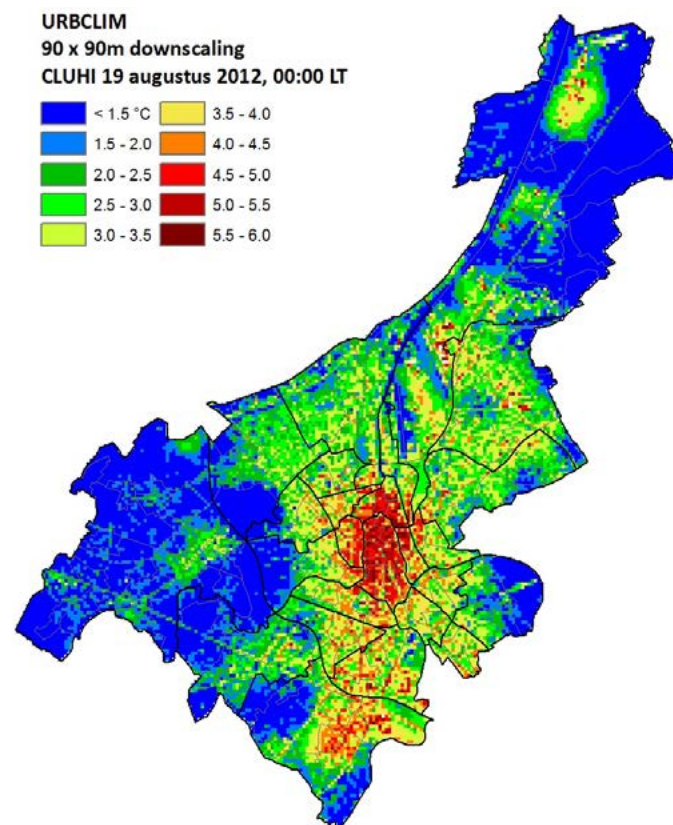
Uit de analyse van de jaarlijkse Bodemafdekkingskaart (jaarBAK-kaarten) blijkt:

- 37,5% van Gent is verhard (Vlaamse Overheid – Departement Omgeving, 2023) en elke dag komt er tussen de 500 à 1.000 m² bij. Dat ligt in lijn met de resultaten uit het Betonrapport dat voor Gent een betonsnelheid van 1.265 m²/dag berekent (Christiaens A. & Mollen F., 2024).
- Ongeveer 25% van de verharding (14,90 miljoen m²) bevindt zich op openbaar domein, 75% (45,74 miljoen m²) ligt op privaat domein (Opus 25, 2023).
- 25% van de verharding zijn huizen en tuinen.
- 1% van de percelen (1.149 percelen) is verantwoordelijk voor bijna de helft van de perceelsverharding. De verhardingsgraad ligt het hoogst in de wijken Binnenstad, Sluizeken-Tolhuis-Ham en Elisabethbegijnhof-Prinsenhof-Papegaai-Sint-Michiels, met meer dan 80% verharding. De wijken Drongen, Oud-Gentbrugge en Zwijnaarde zijn het minst verhard, waarbij enkel in Drongen de verhardingsgraad onder de 20% ligt.

De stad wordt steeds heter

Terwijl de wereldgemiddelde temperatuur op aarde al met 1,1 °C toenam, is dat in ons land zelfs 2,7 °C. Die opwarming zal zich in Vlaanderen ook in de komende decennia verder zetten. Vooral in de stedelijke omgeving is de impact van zomerse hitte duidelijk groter dan in de rand.

Figuur 4
Temperatuurverschillen in Gent op warme zomernacht

Bron: Maiheu, 2013

De verharding, gebouwen en tekort aan groen en water versterken het stedelijk hitte-eiland-effect. In het centrum is het tijdens de zomermaanden gemiddeld 3 tot 8 graden warmer (Maiheu, 2013). Sinds 2016 wordt het stedelijk hitte-eiland permanent gemeten met het MOCCA-netwerk van UGent (UGent, 2024).

Die hogere temperaturen kunnen een belangrijke gezondheidsimpact hebben.

Een ander gevolg van de klimaatopwarming zijn de blauwalgen die van 27 juni tot 17 oktober 2023 voorkwamen op de Gentse binnenwateren (Vlaamse Milieumaatschappij, 2023b). De giftige stoffen uit blauwalgen hypothekeren waterrecreatie.

Voor verhitting is de mate waarin er schaduw is door boomkruinen een milderende maatregel. 30 % **boomkruincover** is het streefdoel. De groenkaart definieert 14,5 % van de Gentse oppervlakte als "hoog groen" (> 3 meter) (Vlaamse Overheid, 2021). Er wordt werk gemaakt van een specifieke boomkruincoverkaart.

Vaker extreme neerslag en tegelijk waterschaarste

We moet omzichtig omgaan met water in Vlaanderen. Door de hoge bevolkingsdichtheid en relatief weinig oppervlakte- en grondwater heeft Vlaanderen één van de laagste waterbeschikbaarheden per inwoner (Vlaamse Milieumaatschappij, 2010). De klimaatverandering verschuift het evenwicht tussen neerslag en verdamping. In de zomer zal het minder gaan regenen. Tegelijk zorgt temperatuurstijging voor meer verdamping. Dit leidt tot zomerse neerslagtekorten en tot **droogte en waterschaarste**.

Uit de Droogtestudie voor Gent (Sumaqua, 2021) blijkt dat Gent nu al kampt met een structureel watertekort en droogtestress voor landbouw, natuur, scheepvaart en industrie. Naast de klimaatopwarming speelt ook het feit dat Gent voor bijna 40 % verhard is een rol. De impact van het huidige en toekomstige watertekort is het grootst op de (waardevolle) natuur in Gent in het algemeen. Specifiek is ook het stedelijk groen door verdroging bedreigd, zeker omdat straat- en pleimbomen, parkvegetatie en groenvoorzieningen de impact van klimaatverandering willen temperen. Andere mogelijke oplossingen om regenwater vast te houden zijn **regenwaterputten** en **groendaken**. Beiden worden steeds meer toegepast (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2024b).

Naast de impact op natuur is er ook een belangrijke **economische impact** door droogte en waterschaarste, zoals

- toenemende droogteschade in verschillende landbouwteelten
- terugkerende scheepvaartbeperkingen door watertekort op het kanaal Gent-Terneuzen
- verzilting van het kanaalwater met aantasting van de stalen haveninfrastructuur, de industriële processen, de mogelijkheden voor watercaptatie en op langere termijn het grondwater en omliggende vegetatie

In Gent wordt in de winter meer neerslag gemeten. In de zomer zijn er vaker heviger buien. Dit zal tegen 2100 nog meer het geval zijn (Provincies in Cijfers, 2023). De Gentse binnenstad is, o.a. dankzij de Ringvaart en de keersluizen op de Bovenschelde, Leie en het Kanaal-Gent Oostende, degelijk beschermd tegen de impact van **extreme neerslag**. Dit is te zien op overstromingskaarten. Buiten de Ringvaart, langs de Leie en Bovenschelde, is er risico op overstroming, vooral op weiland, akkerland en natuurgebied. De impact op woningen of residentieel gebied blijft beperkt.

Gezondere lucht en meer geluidsoverlast

Luchtkwaliteit verbetert stelselmatig

De lucht die we inademen heeft een grote invloed op onze gezondheid. De belangrijkste polluenten zijn fijn stof, roet en het gas stikstofdioxide (NO₂) die diep in de longen dringen. NO₂ veroorzaakt irritatie aan de luchtwegen en astma. Bij fijn stof gaat het over kanker, luchtweginfecties, astma en dichtslibben van de bloedvaten.

Uit permanente monitoring van de luchtkwaliteit op verschillende plaatsen in en rond Gent blijkt dat de luchtkwaliteit de laatste 10 jaar stelselmatig verbetert:

- 50 % minder roet
- 33 % minder NO₂
- 31 % minder PM_{2,5}
- 13 % minder PM₁₀

De wettelijk bindende Europese grenswaarden worden quasi overal gehaald, maar de gezondheidsbeschermende richtwaarden van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WGO) worden nog nergens gehaald.

Oorzaken van luchtvervuiling

Globaal is industrie de grootste bron van alle polluenten. In het dichtbevolkte centrum van Gent is dat wegverkeer (met name diesellootvoertuigen) voor NO₂. Voor fijn stof en roet zijn houtverbranding en vervolgens ook wegverkeer de belangrijkste bronnen.

Binnen de LEZ is er een daling van de concentratie zwarte koolstof (Vlaamse Milieu-maatschappij, 2023a).

Geluidsoverlast

Geluidsoverlast kan leiden tot diverse fysieke en mentale gezondheidsklachten, zoals hart-ziekten en slaapverstoring. De WGO (Wereld Gezondheidsorganisatie) heeft daarom drempels geformuleerd, voor de buitenomgeving. Wettelijke grenswaarden voor omgevingsgeluid zijn er niet.

Om beter zicht te krijgen op geluidsoverlast wordt een geluidskaart gemaakt door zowel de bronnen (wegverkeer, trein, tram, ...) als de omgevingskenmerken (bodemverharding, aanwezigheid van gebouwen, bruggen, tunnels, geluidsschermen, ...) mee te nemen.

Geluidsmodellering wijst uit dat zo'n 10 % van de Gentenaars ter hoogte van hun woning blootgesteld is aan gemiddeld meer dan 70 dB(A), vooral ten gevolge van wegverkeer. (GIM-DGMR, 2023).

Geluid kan gemodelleerd worden. Geluid kan ook als lawaaihinder bevestigd worden. Zo wordt gepeild hoeveel Gentenaars geluid als lawaai of overlast beleven (Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur, 2023b).

Een excellent akoestisch klimaat is zeker mogelijk in de stad (Andante Geluidsonderzoek, 2016). Met name kerkhoven, parken, etc. zijn rustige of stille plekken in Gent.

De planeet in de stad: balans in groen en groei

Een veranderend klimaat

Ondanks het Klimaatakkoord van Parijs van 2015 gaat de CO₂-reductie niet snel genoeg. Het gebruik van fossiele brandstoffen (gas, olie) en de uitstoot van CO₂ liggen aan de basis van de opwarming van de aarde en dus van de klimaatcrisis. De gevolgen zijn extreme weersomstandigheden en klimaatrampen die frequenter, wijdverspreider en intenser zijn. Die overvloedige hitte, wateroverlast en andere klimaateffecten zijn onomkeerbaar.

Voor Vlaanderen wordt verwacht dat het in de zomer minder gaat regenen. Tegelijkertijd zorgt de verwachte temperatuurstijging voor meer verdamping. Het veranderende evenwicht tussen neerslag en verdamping leidt tot meer droogte en waterschaarste. Bovendien is Vlaanderen dichtbebouwd en dichtbevolkt en is er relatief weinig natuur, en oppervlakte- en grondwater. Steden zijn hierin vaak hitte-eilanden: ze blijven warmer dan hun omgeving. Hittestress impliceert gezondheidsrisico's, vooral bij ouderen, jonge kinderen of zieken.

Gent is gebouwd op de kern van de natuurlijke valleisystemen van Schelde en Leie, waarbij gronden zijn opgehoogd, verhard en ondoorlaatbaar gemaakt. Vandaag kampt Gent met een structureel watertekort en droogtestress voor landbouw, natuur, scheepvaart en industrie. De Gentse binnenstad is beschermd tegen wateroverlast. Bij watersnood overstroomt meestal weiland, akkerland en natuurgebied en is er weinig impact op woningen. Tijdens hitteperiodes kan het tot 8 °C warmer zijn in het stadscentrum.

Naar meer groene ruimte?

Gent scoort voor het percentage woongroen en wijkgroen lager dan het Oost-Vlaams en Vlaams gemiddelde. Dat illustreert het lagere groenaanbod in Gent.

Het is dan ook logisch om in te zetten op meer groen. In Gent zet het Groenstructuurplan de krijtlijnen uit om een netwerk van blauw en groen te behouden en verder uit te breiden op verschillende schaalniveaus: woongroen, wijkparken, groenpolen en klimaatassen.

De voorbije 20 jaar kwam er 572 hectare 'natuurlijke vegetaties' bij en 187 hectare extra bos (1999-2020). In 2023 is Scheldevallei erkend als Nationaal Park.

Naast meer groen geteld in oppervlakte vervult groen een belangrijke functie voor recreatie, ontmoeting en leefbaarheid in de buurt. 76 % van de Gentenaars is tevreden met de groen- en natuurvoorzieningen in de stad en 71 % vindt dat er voldoende groenaanbod in de buurt is (2023).

Naar meer aandacht voor blauw?

Groene onverharde oppervlakte zorgt voor de sponswerking van de stad. Hevige regen kan er in de bodem infiltreren en de grondwaterreserves aanvullen om periodes van droogte te overbruggen. Door verharding is de ruimte voor water en infiltratie afgenomen, wat de stad kwetsbaar maakt voor wateroverlast en verdroging. Bij stadsontwikkeling is aandacht voor het watersysteem dus van groot belang. Stedelijke plannen (2021, 2024) en een gewestelijke verordening (2023) sturen daar op aan.

De (tegen)druk van ‘groei’ – Gent barst uit zijn voegen

Bevolkingsvooruitzichten geven aan dat er de volgende 10 jaar (2024-2033) meer dan 20.000 Gentenaars zullen bijkomen. Voor de periode 2020-2030 worden in Gent 20.000 extra banen verwacht. Dat vraagt ruimte voor woningen en economische bedrijvigheid, en voorzieningen die meegroeien (of inhalen) in kinderopvang, basisonderwijs, sportfaciliteiten, ruimte voor jeugd(werk), cultuurbeleving, eerstelijns (geestelijke) gezondheidszorg. Dat zijn veel ruimteclaims in ‘bebouwen’.

Om terug te komen op woongroen en wijkparken: de oppervlakte mag dan stap voor stap toenemen, in draagkracht schieten ze vaak tekort omdat ze eenvoudigweg te veel mensen bedienen. Afstandsanalyse doet besluiten dat de grootste tekorten zich vooral in de binnenstad en de 19de eeuwse gordel bevinden. Tel daarbij de blijvende groei in studentenaantallen en in toerisme wat zorgt voor extra druk op de ruimtelijke structuur en woningmarkt. En als sluitstuk, groei en de centrumfunctie van Gent in de regio voeren de mobiliteitsdruk op.

Slim groeien tussen verharden en ontharden

Verharden – Gent heeft na Antwerpen en Beveren, elk met een groot aandeel haventerrein, de hoogste verhardingssnelheid van alle Vlaamse gemeenten (gemeten tussen 2013 en 2021). In Gent kwam er tussen 2013 en 2021 gemiddeld om de 8 dagen 1 hectare verharding bij. In 2021 heeft Gent een verhardingsgraad van 37,4 % tegenover 15,2 % als Vlaams gemiddelde. Verklaringen liggen in stedelijke groei en de centrumfunctie van Gent.

70 % van het geplande woonaanbod zal gebouwd worden in de groeistad, het deelgebied waar Ruimte voor Gent, de structuurvisie 2030, een verdichtingsstrategie toepast. De ruimtelijke verschuiving van de geplande projecten volgt vrij goed de uitgezette lijnen.

Ontharden – Met de groennorm is er de stedelijke ambitie waarbij elke Gentenaar recht heeft op een wijkpark van minimaal 1 hectare groot op maximum 400 meter van de woning, en op minstens 10 m² recreatief openbaar groen per inwoner op wijkniveau. Er is de nood aan meer boomkruincover (nu 14,5 %) die de impact van hitte beperkt, met een streefdoel op 30 %.

Gent keurde verder in 2023 de bouwblokvisie goed om de dichtbebouwde binnenstad en de kernstad te *ontpitten*, dit is het vrijmaken van binnenruimte tussen gebouwen om daar publieke open ruimte van te maken.

CO₂-uitstoot in Gent

Ongeveer 10 % van de Gentse CO₂-uitstoot is afkomstig van huishoudens, transport, tertiaire sector, landbouw en industrie (zonder energie-intensieve (ETS-)bedrijven). Globaal gezien is er in Gent een daling in de CO₂-uitstoot met 23 % (2007 tot 2022). Gent engageerde zich in een burgemeestersconvenant (Covenant of Mayors, 2008) om de uitstoot van CO₂ van deze sectoren tegen 2020 met 20 % te verlagen en tegen 2050 klimaatneutraal te zijn.

Ongeveer 70 % van de Gentse CO₂-uitstoot is afkomstig van de ETS-industrie (Europees systeem voor emissiehandel – deze bedrijven betalen om uit te stoten). We kunnen voor Gent de CO₂-uitstoot van industrie (niet-ETS én ETS samen) bekijken naast de bruto-toegevoegde waarde van de industriële sector. Dat maakt duidelijk dat de toename in productie gepaard gaat met een toename in CO₂-uitstoot, maar dat deze laatste in 2021 en 2022 minder sterk stijgt.

Consumptie is verantwoordelijk voor zo'n 20 % van de Gentse CO₂-uitstoot: voeding, vliegwezen, materialen. De uitstoot die hiermee gepaard gaat ontstaat grotendeels buiten Gent, ook ontginning van fossiele brandstoffen maakt hier deel van uit.

De te bewandelen wegen zijn: minder energieverbruik, lokaal geproduceerde hernieuwbare energie, duurzame consumptie (in voeding, in bouwmaterialen), minder afval.

Qua consumptie van duurzame voeding scoort Gent heel wat beter dan het Vlaamse gemiddelde. Ook de hoeveelheid geproduceerde hernieuwbare energie nam de afgelopen jaren fors toe. In Gent is er vooral een grote toename van de productie uit zon (zonnepanelen) en wind (meer windmolens). In energiezuinige woningrenovaties is nog een lange weg af te leggen.

Gezonde lucht

Vergeleken met 10 jaar geleden verbetert de luchtkwaliteit in Gent voor alle vervuilende stoffen waarbij de wettelijke grenswaarden worden gehaald. De gezondheidbeschermende richtwaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie worden nergens gehaald. Industrie is de grootste bron van luchtvervuiling, in het stadscentrum is dat wegverkeer.

Klimaatadaptatie: iedereen gelijk?

Vanuit een wereldperspectief vat de VN samen: er is nood aan snelle, vërreikende, ongeëvenaarde veranderingen in alle aspecten van de samenleving.

Voor iedereen gelijk. Toch is klimaat een factor die de ongelijkheid dreigt te vergroten. De mate van blootstelling aan hitte en hittestress is ongelijk verdeeld binnen de stad. Dat geldt ook voor de blootstelling aan luchtvervuiling of geluidsoverlast. Elektrische wagens, een comfortabele energiezuinige woning, zonnepanelen en gezonde/duurzame voeding zijn vaak een dure keuze.

Hoe gaat het met de mensen in Gent?

Goed!

Gentenaars voelen zich al bij al gelukkig (80 %) en gezond (70 %). 90 % heeft een algemeen vertrouwen in de medemens. Dit basisvertrouwen is een fundament waarop sociale cohesie wordt gebouwd. 82 % voelt zich thuis in de buurt. Dus ook dat zit goed. In Gent is de houding tegenover diversiteit positiever (42 %) dan in Vlaanderen (31 %). Gentenaars voelen zich veilig in hun stad, zeker in vergelijking met andere centrumsteden.

Steeds meer mensen zijn aan het werk. Dat toont de werkzaamheidsgraad die groeit sinds 2006 en in Gent op 73 % staat (2021).

De rest van België kijkt naar Gent(enaars) als "eigenzinnig, experimenterend en andersdenkend", maar ook als "zorgzaam en verbindend". Zo zien Gentenaars zichzelf ook.

Hoe is't? Ça va! Tot het gesprek verder gaat...

Gentenaars mogen zich dan goed voelen, de **gezondheids**cijfers zorgen toch voor een eerste grote bekommernis. In België (2016-2021) neemt het aantal mensen in arbeidsongeschiktheid (langer dan 1 jaar) toe met 46 % voor een psychische stoornis of burn-out/depressie. 3 op de 10 Vlamingen meldt een slechte mentale gezondheid. (Ook) in Gent is er bij kinderen en jongeren een toename in psychologische klachten, overgewicht en obesitas. Bijna 15 % van de Gentenaars heeft in 2022 een statuut *chronische aandoening*. In 2014 was dat nog de helft (8%). Ongeveer 28.000 Gentenaars maakt chronisch gebruik van 5 of meer terugbetaalde geneesmiddelen (meerdere chronische aandoeningen).

Een tweede blijvende bekommernis is **armoede**. 1 op de 5 Gentenaars heeft de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit is een belangrijke indicator voor armoede. Bovendien is dit cijfer een onderschatting van de realiteit. Naar schatting 10.000 kinderen en jongeren leven in armoede. Armoede is binnen Gent ongelijk verdeeld over de wijken: in de 19de-eeuwse gordelwijken is er meer (risico op) armoede. Maar ook binnen specifieke doelgroepen valt het hoger armoederisico op: personen geboren buiten de Europese Unie, alleenstaanden, personen met een beperking of eenoudergezinnen.

Werk hebben is vaak een beschermende factor tegen armoede. In Gent zijn er zo'n 11.000 werkzoekenden en 33.000 niet-beroepsactieven. Er is in Gent dus zeker nog marge om de werkzaamheidsgraad te verhogen de komende jaren. Toch zal er altijd een groep blijven die niet geactiveerd kan worden. Van de 20- tot 65-jarige Gentenaars is 73 % aan het werk (in 2021), 7 % is werkzoekend en 20 % is niet-beroepsactief en niet (onmiddellijk) inzetbaar.

Een derde bekommernis is **discriminatie**. 1 op 5 Gentenaars voelt zich gediscrimineerd (2020). Uit praktijktesten (2022-2023) uitgevoerd op de Gentse huurwoningmarkt blijkt dat mensen met buitenlandse herkomst nog steeds structureel worden gediscrimineerd, vooral door particuliere verhuurders. Rolstoelgebruikers worden in 36 % van de gevallen niet uitgenodigd voor een plaatsbezoek. Ook praktijktesten op de arbeidsmarkt (2024) tonen dat 18 % van de geteste werkgevers kandidaten ongelijk behandelen.

Tenslotte is waakzaamheid geboden. Gevoelens van uitsluiting duwen mensen richting vervreemding van de maatschappij in plaats van in verbinding mét de maatschappij. Ook in Gent zijn er bezorgdheden rond extremisme en polarisering die veilig en aangenaam samenleven kunnen bedreigen. Bovendien is de online wereld steeds meer van invloed op de 'offline' wereld. Dit alles is niet becijferbaar. Gebundelde signalen suggereren een toename van polarisering en van haatspraak via sociale media. Radicale uitspraken in Gentse scholen, jeugdhuisen, op café en online doen de bezorgdheid bij sleutelfiguren/omgeving/middenveld toenemen. Zo zijn, bijvoorbeeld, de cijfers over ervaringen van LGBTQIA+ personen met verbaal en fysiek geweld en seksuele intimidatie erg zorgwekkend.

Grote gebeurtenissen... leggen bestaande ongelijkheden verder bloot

De **coronapandemie** (2020-2023) heeft als gezondheids crisis het leven van iedereen getroffen. Onderwijs moet zich reorganiseren, thuiswerken wordt de norm, de digitale transitie versnelt. Sociaal-cultureel ligt het leven stil. Er is jobverlies, betalingsproblemen, leerachterstand, een grotere digitale kloof. Er ontstaan nieuwe kwetsbaren, zoals jongeren (mentaal welbevinden) en zelfstandigen (financiële problemen) en de vereenzaming neemt toe. Er is overdruk in de eerste- en tweedelijnszorg en in het onderwijs.

Gent kent een **bevolkingsgroei** sinds 2000 en vooruitzichten geven een blijvende groei aan. Gent heeft een jong demografisch profiel door geboortes en immigratie, met daarbij ook een toenemend aantal 65-plussers. Groei betekent dynamiek, levendigheid en druk(te), op een ongewijzigde oppervlakte. Groei betekent op een aantal plaatsen dus ook soms frictie.

Naar herkomst is er een grote diversiteit. Gent telt meer dan 160 nationaliteiten. 38 % van alle Gentenaars heeft een niet-Belgische herkomst, gedefinieerd op basis van de eigen (geboorte)nationaliteit of die van één van de ouders. Dat is ongelijk verdeeld over de wijken. Zes wijken zijn al zogenaamde *minority-majority* wijken, waar de meerderheid van de bevolking bestaat uit inwoners met een niet-Belgische herkomst.

Met de inval van Rusland in Oekraïne zijn er ook in Gent Oekraïense vluchtelingen. Het gaat over 1.300 mensen en bijkomende uitdagingen qua huisvesting en activering.

Die oorlog bracht ook de **energiecrisis** (2022-2023) met zich mee en hoge energieprijzen doen zuiniger omspringen met energie, terwijl de groep met risico op energie-armoede groter wordt.

Klimaatverandering wordt beschouwd als de grootste bedreiging voor de volksgezondheid. Naar schatting 33 % van de Gentse kleine kinderen loopt een risico op gezondheidseffecten door hittestress, ook bij 85-plussers is de impact groot. In de hittekaart van Gent kleuren de binnenstad en kernstad (19de-eeuwse gordel) door de dichte bebouwing het minst goed.

Ook omgevingskenmerken zoals luchtvervuiling en geluidshinder leiden rechtstreeks tot diverse fysieke (bv. astma, hartziekten) en mentale gezondheidsklachten (bv. door slaapverstoring).

De **wooncrisis** is het hardst voelbaar voor mensen in armoede. Er is hoge woonnood, stijgende woningprijzen, hoge energieprijzen, ondermaatse woningkwaliteit, wachtlijsten voor sociale woningen. Voor huurders met een laag inkomen is het erg moeilijk om een geschikte woning te vinden.

Druk op de gezondheidszorg – meer nood aan zorg versus minder zorgverleners

Een nieuw fenomeen in heel Vlaanderen in de nasleep van de coronapandemie is 'patiëntenstops'. De komende 5 jaar wordt in Gent een uitstroom verwacht bij de huisartsen van 18 %. Tegelijk nemen de signalen over minder toegankelijke gezondheidszorg toe. Er zijn lange wachttijden (ook) bij tandartsen. Ziekenhuizen en woonzorgcentra krijgen hun vacatures voor verpleegkundigen niet ingevuld. Er zijn schrijnende wachttijden voor gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg bij kinderen en jongeren en niet alle zorg is vlot te vinden aan geconventioneerd tarief. Spoedgevallendiensten zien tot 20 % meer patiënten langskomen dan voor corona, omwille van de patiëntenstops bij huisartsen, maar ook omdat er meer problemen zijn met geestelijke gezondheid en alcohol- en drugsverslaving. Ook in de zorg botst de aangeboden dienstverlening op anderstaligheid, een uitdaging voor zorgverleners (en elke basisdienstverlening in het algemeen). Anno 2024 hebben 7 (van 25) wijken een tekort aan huisartsen (of zullen ze die op korte termijn hebben).

Druk op het onderwijs – uitval bij scholieren, te weinig leerkrachten, veel zorgnoden

De jaren dat de capaciteit in het basisonderwijs onder druk stond, zijn voorbij op niveau van de stad, al kan dit ongelijk verdeeld zijn over de wijken. Die capaciteitsdruk is ontstaan door een bevolkingsgroei in Gent door geboortes. Het daaropvolgende directe effect is een stijgende vraag en nipt aanbod voor kinderopvang, en daarna lager onderwijs. Voor het secundair onderwijs wordt in Gent de capaciteitsdruk opgebouwd vanaf 2021. Naar verwachting zal die pas vanaf 2026 weer afnemen. Andere opmerkelijke trends in het secundair onderwijs zijn de toename in de OKAN richtingen, B-stroom en het buitengewoon secundair onderwijs. Voor kinderopvang is de druk nog steeds ongelijk verdeeld over de wijken en tegelijk zijn er ernstige personeelstekorten.

Verskillende arbeidsmarktindicatoren tonen aan dat de beschikbaarheid van leerkrachten onder druk staat. Het aantal studenten in educatieve opleidingen daalt niet, maar ze gaan niet noodzakelijk in het onderwijs aan de slag. 45 % van de leerkrachten heeft last van werkstress (tegenover 36 % over alle sectoren heen) en bijna 1 op 5 (17,4 %) leerkrachten vertoont symptomen van burn-out (13,4 % over alle sectoren heen). Gelukkig is 88 % van de bevroegde leerkrachten gemotiveerd aan de slag.

In een stedelijke context is risico op armoede groter. Onder kinderen en jongeren is die nog groter dan onder volwassenen. De school merkt vaak als eerste armoedesignalen, maar mist omkadering en tools om een antwoord te bieden.

Een diploma blijft een belangrijke beschermende factor tegen armoede. Toch komen er elk jaar vele scholieren zonder diploma op de arbeidsmarkt. In Gent gaat dat in 2022 over 17 % van alle schoolverlaters (of 714 jongeren). Jongeren met een lagere sociaaleconomische status hebben een grotere kans op ongekwalificeerd uitstromen. Op lange termijn leidt vroegtijdig schoolverlaten vaker tot (langdurige) werkloosheid, armoede en een slechtere gezondheid.

Dit vroegtijdig en ongekwalificeerd de school verlaten duikt niet op uit het niets. Het probleem start vaak met onregelmatig schoollopen. Kleuterparticipatie, spijbelgedrag en schoolse vertraging zijn dan enkele indicaties die aandacht vragen. Verschillende factoren zoals een gebrek aan motivatie, een laag welbevinden of een problematische thuissituatie kunnen aan de basis liggen.

Druk op samenleven – op zoek naar dezelfde taal ‘*tuupe tegoare*’?

We zijn in Gent met steeds meer mensen. De stadsregionale rol, met zijn verschillende functies, voegt daar nog meer mensen aan toe en maakt het complex.

Taal is hierbij belangrijk. Het PISA onderzoek schrijft dat leerlingen met een migratieachtergrond gemiddeld slechter presteren dan hun leeftijdsgenoten, ook als je de sociaaleconomische thuissituatie in rekening brengt. Als je daarnaast óók rekening houdt met hun thuistaal, dan verdwijnt het verschil met de andere leerlingen. Wie een migratieachtergrond heeft en thuis Nederlands spreekt, presteert gemiddeld beter.

Taalvaardigheid is voor een belangrijke groep mensen een probleem. 15 % van de Vlaamse bevolking is laaggeletterd en niet vaardig genoeg om geschreven informatie te begrijpen én te gebruiken. Idem voor digitaalvaardigheid: 40 % van de Belgische actieve bevolking haalt het basisniveau van digitale vaardigheden niet, en is dus digitaal kwetsbaar. Te midden een vèrrijkende digitalisering blijft een groep mensen achter. Taal is vaak een drempel in de toegankelijkheid van dienstverlening.

1 op de 6 Vlamingen (18,5 %) heeft een beperkt niveau van gezondheidsvaardigheden. Dit kan het gevolg zijn van o.a. laaggeletterdheid, anderstaligheid, een gebrek aan digitale vaardigheden of een laag opleidingsniveau en komt vaker voor bij ouderen, mensen met een migratieachtergrond en mensen die opgroeien in armoede.

Taal(gebruik) en gevoelens van erbij horen (vertrouwen) liggen dicht bij elkaar. Via taal identificeren we ons voortdurend met anderen of zetten we ons van anderen af.

Een ander fundament van een eerder gestructureerde vorm van sociale cohesie is het verenigingsleven, dat bouwt op vrijwillig engagement. In Vlaanderen is dit historisch sterk. Net daar wordt een knelpunt gesignaleerd. Van de 1.000 Gentse sportverenigingen kampen er veel met een tekort aan trainers/lesgevers. Ze hebben daarom soms wachtlijsten van leden of ze hebben moeite om vrijwilligers aan te trekken en te behouden om de club draaiende te houden.

Welvaart – is iedereen mee?

Het economisch startpunt is heel positief

De coronapandemie zorgde in 2020 voor de grootste historische krimp van het Bruto Binnenlands Product (-5,7%) sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Krimp werd groei, weliswaar gehinderd door de forse stijging van de energieprijzen, de voortzetting van de oorlog in Oekraïne en de terugkeer van de oorlog in het Midden-Oosten. Maar de Belgische economie blijkt behoorlijk robuust, het BBP van België tekent groei op in 2022 en 2023. Verwacht wordt dat die groei de komende jaren (2024-2026) vrij stabiel zal blijven rond 1,3%.

De Gentse economie toont eenzelfde robuuste groei, die tussen 2011 en 2021 systematisch hoger lag dan zowel Vlaanderen, als dan het gemiddelde van de 13 centrumsteden en ook van Antwerpen. De industrie is verantwoordelijk voor het grootste deel van de gerealiseerde omzet in Gent. Een belangrijke component van de industriële activiteit in Gent is de aanwezigheid van de haven. Dat de Gentse economie nog steeds een belangrijke Vlaamse groeimotor is, wordt ook weerspiegeld in de directe buitenlandse investeringen (DBI) in de Gentse bedrijven.

Gent blijft in Vlaanderen leiden qua aantal opstartende (digitale) technologiebedrijven ('start-ups'). Ook groei-bedrijven (of 'scale-ups') kunnen een indicator zijn voor een internationaal matuur en dynamisch ecosysteem. In België zijn Gent en Brussel de 2 koplopers in deze context. Gent staat in de FDI European Cities and Regions of the future ranking 2024 gepubliceerd door The Financial Times op de 6de plaats in de categorie "Small European Cities of the Future 2024 – overall" en op de 7de plaats in de categorie "Economic Potential" (Intelligence, 2024).

Een belangrijk deel van de verwachte tewerkstellingsgroei is gelinkt aan de verdere digitalisering van de arbeidsmarkt. Tegelijk wordt ook een sterke jobcreatie verwacht in sectoren waar digitalisering minder sterk speelt. Naast de meer technische beroepen ontstaat er "een minstens even sterke nood aan profielen die in nauw contact staan met mensen, burgers, patiënten, klanten, leerlingen en voor wie er een sterke focus ligt op 'human skills'". Deze profielen worden vooral gezocht in de sectoren van onderwijs en gezondheidszorg.

In de context van een robuuste economie tonen de overheidsfinanciën een toenemend globaal overheids-tekort. Dit komt door een druk op de ontvangstenstromen (op alle beleidsniveaus) en de stijgende uitgaven. De druk op de Federale en Vlaamse begrotingen zal er wellicht toe leiden dat lokale overheden weinig zuurstof vanuit deze beleidsniveaus moeten verwachten. Ook wordt verwacht dat de economische groei niet sterk genoeg zal zijn om de stijgende kost van de pensioenen, gezondheidszorg en de rentelasten te dragen. De lokale overheden lijken meer dan ooit op zichzelf aangewezen.

Gent, vaste waarde als centrumstad

Als centrumstad is Gent een **jobmotor** voor de ruime omgeving. Het aantal mensen dat naar Gent pendelt is al jarenlang bijna dubbel zo groot als het aantal in Gent werkende Gentenaars. Voor de periode 2020-2030 zijn 20.000 bijkomende jobs geraamd.

Gent is ook een belangrijk centrum voor **onderwijs**. 43% van de leerlingen in de secundaire schoolbanken woont niet in Gent. Voor het hoger onderwijs is het aantal studenten de laatste 7 jaar gestegen met 14.000 tot een totaal van 84.000 in 2021-2022.

Gent heeft een belangrijke rol als centrum voor **zorg**, vooral voor het arrondissement Gent, maar ook breder voor Oost- en West-Vlaanderen. De ziekenhuizen in Gent hadden (in 2021) 304.354 ziekenhuisopnames. Het grootste deel van de patiënten, 65%, woont niet in Gent.

Gent biedt meer **evenementen en activiteiten** aan per inwoners dan andere centrumsteden. Gent beschikt over een ruim aanbod aan erfgoed en musea. 67% van de Gentenaars beleven cultuur in de eigen stad. Gent zag tussen 2016 en 2022 het aantal overnachtingen van verblijfsbezoekers (toerisme) stijgen met 48%, inclusief de coronaperiode. Gent is gegeerd als toeristenstad, ook bij de Belgen. Ze vormen maar liefst 35% van de verblijfsbezoekers.

Gentse wooncrisis: te huur, te duur

Al in 2017 adviseerde de Vlaamse woonraad over de **wooncrisis** in Vlaanderen. In Gent gaat het vooral om onbetaalbaarheid van wonen. Het is duur op de koopmarkt, maar vooral de huurmarkt staat onder druk. Huurprijzen op de private huurmarkt blijven stijgen. Er is een hoge woonnood en vaak een ondermaatse woningkwaliteit. Het tempo van de bouw en renovatie van sociale woningbouw neemt toe, maar blijkt ontoereikend om de woonnood te verlichten.

Wonen: mismatch tussen aanbod en vraag

In deze context van krapte blijken mismatches op vlak van woningtype. Tegen 2030 zal er een tekort zijn van 2.052 gezinsvriendelijke woningen.

Er treedt ook een mismatch op tussen bewoning en het type woning. Zo is de grootte van het huis niet altijd geschikt voor het huishouden. Vooral in de 19de-eeuwse gordel wonen grote gezinnen in huizen met onvoldoende slaapkamers. Anderzijds zijn er in de buitenwijken ouders waarvan kinderen het huis uit zijn en gepensioneerden die alleen of met 2 een hele gezinswoning bewonen. Gezinswoningen worden ook bewoond door studenten of toeristen.

En tenslotte, met 12 sociale woningen per 100 huishoudens (2022) blijft Gent één van de best uitgebouwde Vlaamse steden wat betreft sociale huisvesting. Het werkelijke aanbod verhuurbare woningen is echter kleiner door grootschalige renovatie, (tijdelijke) leegstand of vervangingsbouw. De wachtlijst met kandidaten voor sociale huisvesting blijft gestaag groeien.

Werken: mismatch tussen aanbod en vraag

Gent heeft momenteel een zeer krappe arbeidsmarkt, net zoals in de rest van Vlaanderen. Werkgevers vinden het moeilijk om hun vacatures ingevuld te krijgen met gepaste kandidaten. Zo wordt voor veel vacatures een lager opleidingsniveau gevraagd, maar is er een tekort (geen kandidaten) of zijn de werkvereisten niet kwalitatief (nachtwerk, laag loon, zware fysieke arbeid). Tegelijk zijn er veel vacatures waarbij net specifieke technische kennis (bv. technicus industriële installaties) of specifieke diploma's noodzakelijk zijn (bv. verpleegkundige, leerkracht secundair en kleuter- en lager onderwijs) die niet ingevuld geraken.

Die mismatch en krapte aanpakken kan op verschillende sporen. Onder meer via permanent leren voor werkenden en werkzoekenden, vertrekkend van de vaardigheden die er zijn naar vaardigheden die nodig zijn. Er is nood aan werkbaar werk om uitval te voorkomen. Drempels, zoals discriminatie en school- en taalachterstand worden best weggewerkt. En de instroom vanuit het onderwijs zou beter moeten aansluiten op de noden van de arbeidsmarkt.

Gent barst uit zijn voegen? Infrastructuur!

Meer woningen, meer economische ruimte, meer voorzieningen en liefst wat beter gespreid over de stad. Hoe rijm je draagkracht met leefkwaliteit? Wat is duurzaam en haalbaar? Hoe wordt het toegankelijk voor iedereen?

In het centrum van alle ruimteclaims zit het **mobiliteitssysteem**. Daar is steeds meer aandacht voor duurzaamheid, onder meer, met toenemende elektrische mobiliteit (steps, fietsen, wagens...). Specifiek in Gent is er de invoering van een lage-emissiezone (LEZ) in 2020 en de groeiende deeleconomie van zowel auto's als fietsen.

Ook de komende jaren staan er heel wat projecten gepland met een impact op mobiliteit. Het Vlaams project 'Gentspoort' wil enkele lastige Gentse verkeersknopen ontwarren met, onder meer nieuwe tramlijnen en tunnels onder de Heuvelpoort en Dampoort. Verder loopt er ook studiewerk over het viaduct van de E17 in Gentbrugge, het op- en afrittencomplex van de E40 in Drogenen en de fly-over (B401).

Veel plannen, veel werken, en druk op de draagkracht van mensen en buurten. De verkeersprestatie in de ruime omgeving van Gent (verkeersdrukte) zit in 2023 opnieuw op het niveau van 2019. Het aantal verkeersongevallen met lichamelijke letsels en doden blijft in Gent een aandachtspunt; het aandeel fietsongevallen neemt toe. In woonbuurten blijft hinder door verkeer hoog aangestipt. Onaangepast gedrag van weggebruikers is de meest voorkomende reden dat de Gentenaar zich wel eens onveilig voelt (53%). Geluid door wegverkeer overschrijdt voor 41% van de Gentenaars de overlastdrempel.

In Gent is veel **culturele** infrastructuur voorhanden en veel cultuurmakers ervaren een financiële impact van de coronapandemie en de energiecrisis. Het delen van ruimte wordt steeds gebruikelijker. Toch zijn er nog heel wat uitdagingen: witruimte, betaalbare ruimte, culturele infrastructuur klimaatneutraal maken, toegankelijke infrastructuur en cultuur voor iedereen, De cultuursector bundelt in toenemende mate de krachten, zowel tussen makers als zakelijke leiders. Samenwerkingen rond cultuur overstijgen ook de culturele sector en gebeuren meer en meer samen met bv. onderwijs, sociaal werk, ruimtelijke ordening etc.

In 2023 steunt 63% van de Gentenaars **toerisme**. Hoewel zij willen dat toerisme belangrijk blijft in de stad, zijn er ook meer en meer kritische signalen: een overvol stadscentrum, door toerisme wordt het leven in Gent duurder, overlast. Onderzoek naar de toeristische draagkracht van bestemming Gent wijst uit dat de draagkracht pas overschreden wordt vanaf zo'n 1.500 extra verhuureenheden bovenop wat in september 2022 aan logies aanwezig (4.832 verhuureenheden) en gepland was (+1.152 verhuureenheden).

Om drempels in vrijetijdsparticipatie weg te halen is er de **UitPAS** (elders wordt ook het 'pay what you can'-principe gebruikt). Drempelverlagende participatie voor mensen in armoede is afhankelijk van je woonplaats (niet alle lokale overheden doen mee) en niet alleen van je statuut. Stad Gent is de eerste lokale overheid die gebruik maakt van de automatische toekenning van het kansenstatuut. Dat vermindert administratieve handelingen en komt meteen met een groter bereik meer rechthebbenden ten goede. Maar de financiële draagkracht én draagvlak bij de Stad Gent én haar partners staan stevig onder druk. Omdat er meer rechthebbenden zijn, omdat er meer wordt geparticipeerd, omdat inflatie wordt doorgerekend in de participatieprijs, en omdat het aanbod is uitgebreid.

Er is nog veel werk aan de **toegankelijkheid** van de gebouwen, openbare ruimte en dienstverlening. Leven met een handicap leidt in het algemeen tot minder kansen en welzijn. Zo geraakt 31% van de minder mobiele Gentenaren dagelijks niet op hun plaats van bestemming. De maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap is duidelijk minder goed dan die van personen zonder handicap. Afhankelijk van de gehanteerde bron heeft 16 tot 24% van de meerderjarige bevolking in Vlaanderen een handicap.

Druk op samenleven: steeds meer mensen op dezelfde ruimte

Ook post-corona blijft het samenkomen in de publieke ruimte populair en plezierig, soms tot ongenoegen van omwonenden die zich ergeren aan eventuele hinder en overlast.

De manier waarop en de mate waarin mensen de (semi-)publieke ruimte gebruiken, is verschillend naargelang leeftijd, culturele achtergrond, woonsituatie, vrijetijdsbesteding, beschikbaar budget, werk-/studiecontext, gezondheid/welzijn, ... Dit geeft spanning tussen de groepen gebruikers die eenzelfde ruimte anders willen invullen.

Vooraf in de meer kwetsbare dichtbevolkte en dichtbebouwde buurten met kleine woontiteiten (vaak met beperkt comfort, zonder private buitenruimte) zijn bewoners zonder financiële marge aangewezen op die publieke ruimte.

De kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloedt het veiligheidsgevoel van mensen. Sluikstort neemt toe en wordt door de Gentenaar als erg hinderlijk ervaren. Lawaaihinder (door studenten, burenruzies, nachtlawaai, wegverkeer) is in de stedelijke context ook een prominent overlastprobleem.

Misdrijven zijn toegenomen met 7,5% (2019-2023): een toename van fiets-, winkel- en gaudiefstallen, (digitale) oplichting, graffiti, slagen en verwondingen en intrafamiliaal geweld. Ook is er een normalisering van bepaald drug- en alcoholgebruik.

De 5 P's van de Sustainable Development Goals

De 17 SDG's worden onderverdeeld in 5 grote thema's, ook wel de 5 'P's' genoemd: People, Planet, Prosperity, Partnerships & Peace. We nemen People, Planet en Prosperity als kader voor het schrijven van de besluiten van de omgevingsanalyse.

- Partnerships & Peace zijn thema's die gaan over de interne werking van de Stad: samenwerking, vrede en sterke publieke diensten zijn voorwaarden om te komen tot sterk beleid. Het beleid en de interne werking van de Stad vallen niet binnen de thema's van de omgevingsanalyse en worden hier dus niet meegenomen.
- People is de sociale component en cruciaal in een globale duurzame transitie.
- Planet is een breed en tegelijk essentieel thema. Een gezonde aarde is de basis voor elke stap richting meer duurzaamheid.
- Prosperity verwijst naar economische groei zonder afbreuk te doen aan sociale en milieuduurzaamheid.

Wanneer de combinatie van deze 5 P's niet harmonieus is, zullen de andere elementen hieronder lijden, zo is het idee achter de agenda 2030.

Eindnoten

Ruimte

- 1 Dit betekent dat we de behoefte aan bijkomende woningen, ondersteunende voorzieningen en bedrijvigheid opvangen binnen de bestaande harde bestemmingen. We vullen de bestaande harde bestemmingen beter in en herbestemmen dus per saldo geen zachte bestemmingen in functie van die bijkomende behoeften. De zachte bestemmingen zijn de agrarische en de groene bestemmingscategorieën.

Groen

- 1 Sociaal-Economische Status (SES) verwijst naar de sociale en economische positie van een persoon of groep in de samenleving. SES wordt vaak bepaald door factoren als inkomen, opleidingsniveau en beroep.
- 2 Standstill is het principe dat de totale oppervlakte (zeer) waardevolle natuur niet mag verminderen t.o.v. 1999, nl. 2.865 ha. Dit principe is al opgenomen in het Ruimtelijk Structuurplan Gent van 2003.
- 3 Verharding wordt door de Vlaamse regering gedefinieerd als 'de oppervlakte waarvan de aard en/of toestand van het bodemoppervlak gewijzigd is door het aanbrengen van artificiële, (semi-)ondoorlaatbare materialen waardoor essentiële ecosysteemfuncties van de bodem verloren gaan (woningen, wegen, andere constructies, ...).' Halfverharding, zoals een oprit in kiezels, valt ook onder deze definitie: deze worden vaak aangelegd op een verharde onderlaag.

Wonen

Economie

- 1 CSA: community supported agriculture, een landbouwmodel waarbij consumenten actief participeren in het bedrijf door bijvoorbeeld aankoop van een oogstaandeel, meehelpen op het bedrijf en zelf oogsten.

Werk

- 1 De gebruikte vacaturecijfers van VDAB vormen een (aanzienlijke) onderschatting van het totale aantal, aangezien niet alle vacatures gemeld worden aan VDAB. Volgens Skill Builders (2023) wordt slechts 30-35% van alle vacatures effectief gepubliceerd. Hetzelfde geldt niet voor de cijfers over werkzoekenden die VDAB publiceert. Het gaat hier immers om de volledige populatie aan werkzoekenden die is ingeschreven bij VDAB.
- 2 Begin 2024 publiceerde VDAB een lijst met 241 beroepen en het worden er steeds meer.
- 3 Op macroniveau verwachten de onderzochte bedrijven uit Verdonck (2019) dan wel weer dat arbeidsplaatsen die door de digitalisering verloren gaan gecompenseerd zullen worden door nieuw-gecreëerde jobs dankzij de digitalisering.

- 4 In de gewone demografische statistieken wordt 18-64 jaar beschouwd als beroepsactieve leeftijd. Aangezien de huidige wettelijke pensioenleeftijd 65 jaar is. Vanaf 2025 wordt de wettelijke pensioenleeftijd 66 jaar en vanaf 2030 67 jaar. Statistiek Vlaanderen heeft ervoor gekozen om in de vooruitzichten de leeftijdsgroep 18-66 jaar te nemen als beroepsactieve leeftijd.
- 5 Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK)
- 6 Met uitzondering van artistieke of creatieve STEM-opleidingen, voor ICTopleidingen uit het secundair onderwijs en voor zorgopleidingen die focussen op logistieke ondersteuning of zonder echte arbeidsmarktfinaliteit.

Mobiliteit

- 1 "Vervoerregio Gent omvat 23 gemeenten (inclusief 3 fusiegemeenten) en telt ongeveer 677.000 inwoners. Het gaat om een grote regio, niet alleen in aantal gemeenten, maar ook in oppervlakte (ca. 1.200 km²). De regio bevindt zich in de Vlaamse ruit op het knooppunt van een aantal belangrijke verkeersnetten over spoor, water en de weg. Die assen verbinden de regio met de kust, Antwerpen, Brussel... De North Sea Port is de belangrijkste tewerkstellingspool" (Vlaamse Overheid, 2024).
- 2 De invloedsgebieden zijn zones, gedefinieerd door het Vlaams Verkeerscentrum, rond de grootstedelijke gebieden die het merendeel van de structurele congestiezones omvatten gerelateerd aan deze steden. Er zijn vier gebieden: Brussel, Antwerpen, Gent en Rest Vlaanderen.

Onderwijs en kinderopvang

- 1 Regelmatig: 'wekelijks' minstens één dag 5 uur of meer of minstens 3 dagen minder dan 5 uur.
- 2 Capaciteitsmonitor: maakt op basis van een foto van het schooljaar 2020-2021 een inschatting van toekomstige capaciteit in het secundair onderwijs.
- 3 Onderwijs Vlaanderen definieert NEET-jongeren als jongeren tussen 15 en 24 jaar die:
 - geen opleiding volgden in een referentieperiode van 4 weken
 - geen regulier onderwijs volgen
 - een opleiding volgen buiten het regulier onderwijs
 - niet aan het werk zijn (ook niet als jobstudent)

Zorg en gezondheid

- 1 Waar er geen cijfers op Gents niveau beschikbaar zijn, gebruiken we Vlaamse cijfers, die ook een duidelijke indicatie geven voor Gent.

Vrije tijd

- 1 UiTPAS is, sinds 2014, een spaar- en voordelenprogramma dat vrijetijdsparticipatie wil stimuleren. Steden en gemeenten zijn vrij om in te stappen in dit project. Drempelverlagende participatie voor mensen in armoede is dus afhankelijk van de woonplaats en niet enkel van het statuut.
- 2 Voor de deelscore 'cultural vibracy' staat Gent op plaats 7. Hierbinnen scoort de indicator 'aanbod aan concert- en muziekzalen' een vierde plaats (na Catanië, Venetië en Firenze) en qua 'aanbod theaters' is dat plaats 5 (na Genève, Graz, Thessaloniki en Bratislava) (European Commission, 2019).
- 3 De bevraging n.a.v. de voorbereiding van de kandidatuur voor Gent2030 (IDEA Consult, 2021) toont de uitdagingen voor en noden aan fysieke ruimte voor cultuur.
- 4 Vergunde evenementen zijn, o.a. studentenactiviteiten (Student Kick-Off, Student Street Soccer...), sport-evenementen (Omloop Nieuwsblad, de marathon...), culturele evenementen (OdeGand, Gent Jazz...) tot talloze rommelmarkten, een Halfvastenfoor en andere kermissen, dekenijfeesten en de vele buurt-evenementen.
- 5 Sportevenementen in Gent zijn o.a. Omloop Het Nieuwsblad, De Marathon van Gent en Belgische, Europese en Wereldkampioenschappen in diverse sporten.

Imago

—

Samenleven

- 1 Seksuele oriëntatie en (gender)identiteit:
 - Geslacht gaat over hoe je fysiek bent geboren (m/v/intersekse), genderidentiteit over hoe je jezelf identificeert (man/vrouw/queer/transgender/...), genderexpressie hoe je jezelf uitdrukt naar de buitenwereld en je seksuele oriëntatie bepaalt tot wie jij je aangetrokken voelt op romantisch en/of seksueel vlak (hetero, homo, lesbisch, biseksueel, panseksueel,).
 - LGBTQIA+ is een koepelterm die staat voor: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer, Intersex, Asexual, en alle andere variaties.
 - Intersekse personen zijn mensen met een lichaam dat biologisch zowel mannelijke als vrouwelijke kenmerken vertoont (hormonaal, chromosomaal of genitaal). Er is geen internationale consensus over welke condities onder de koepelterm intersekse vallen.
- 2 Deelnemen aan buurtactiviteiten kan leiden tot een eerste 'herkenning' tussen buurtbewoners Dit is belangrijk voor het vertrouwen tussen mensen, zeker in buurten waar de diversiteit hoog is (Lancee & Dronkers, 2011).
- 3 Gezien de covidjaren 2020 en 2021 een zeer atypisch criminaliteitsbeeld tonen, wordt 2023 vooral vergeleken met 2019 en met 2022.

- 4 Deze geregistreerde feiten drugs en alcohol moeten omzichtig geïnterpreteerd worden gezien deze vooral aan het licht komen door actieve opsporing en gerichte politiecontrole.
- 5 Lawaai-overlast is dikwijls het eerste signaal van een meer complexe conflictsituatie tussen sociale groepen om stedelijke ruimte en stedelijke functies. Aan de basis ligt vaak een anders-zijn op diverse factoren.

Armoede

- 1 Als een gezin slecht scoort op 3 van de volgende 6 domeinen wordt de geboorte gecatalogeerd als kansarm: inkomen, opleiding van de ouders, stimulatie-niveau van de kinderen, arbeidssituatie van de ouders, huisvesting en gezondheid. Voor de kinderen en jongeren nemen we Belgische armoede-cijfers om de Gentse afgeleiden te maken.
- 2 De armoede-index bestaat uit 9 indicatoren:
 - Het mediaan netto fiscaal inkomen per belastingplichtige
 - De verhouding personen met een leefloon (RMI) of levensminimum (RMH) bij het OCMW Gent tussen 18 en 64 jaar t.o.v. de bevolking tussen 18 en 64 jaar.
 - Het aandeel rechthebbenden in de verplichte ziekteverzekering, met recht op verhoogde tegemoetkoming (VT).
 - Het aandeel laaggeschoolden. Dit betekent een lagere scholing dan het hoger middelbaar.
 - De werkloosheidsdruk. Dit is de verhouding tussen de werkzoekenden zonder werk (WZW) van 18 t.e.m. 64 jaar en de bevolking van 18 t.e.m. 64 jaar (potentiële beroepsbevolking).
 - Het aandeel indicatorleerlingen kleuteronderwijs t.o.v. alle leerlingen kleuteronderwijs.
 - Het aandeel huurders (t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel)
 - De verhouding van het aantal eenoudergezinnen t.o.v. het totaal aantal huishoudens (= gezinnen).
 - Het aandeel personen met een herkomst uit een niet-EU land.
- 3 Kinderen zijn gedeprimeerd als ze zaken missen die gebruikelijk zijn, of op zijn minst algemeen worden aan-geprezen in de samenlevingen waar ze deel van uitmaken en die voor kinderen cruciaal zijn om 'kind te zijn', cijfers gebaseerd op EU-SILC data 2021.

Klimaat

—

Bibliografie

Globale gebeurtenissen met lokale impact

- Agoria. (2021). *Houvast en Hefbomen voor een arbeidsmarkt in volle verandering – Nieuwe inzichten en Bevindingen* (Be-the-Change, Agoria whitepaper).
- Atelier Romain. (2023). *Woonstudie Gent*. Atelier Romain.
- Bijnens, G., & Duprez, C. (2022). *Bedrijven en de stijging van de energieprijzen* (NBB, Occasionele studies).
- Cornille, D., Deroose, M., Godefroid, H., Melyn, W., Stinglhamber, P., & Van Parys, S. (2022). Hoe houdbaar zijn de financiën van de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen in België? *Economisch tijdschrift*.
- De Sloover, F., Jonckheere, J., & Stevens, A. (2022). De terugkeer van inflatie: Wat zijn de oorzaken, en zal ze aanhouden? *Economisch tijdschrift*.
- Europese Raad. (2016). *Persbericht – Verklaring EU-Turkije, 18 maart 2016*.
- Europese Raad. (2023). *Vluchtelingen uit Oekraïne in de EU*.
- EUROPOL. (2023). *Cybercrime*.
- Federaal Planbureau, Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), Institut wallon de l'Évaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS), & Statistiek Vlaanderen. (2023). *Regionale economische vooruitzichten 2023-2028* (Vooruitzichten).
- Hermans, K., Vermeir, E., & Samyn, S. (2021). *Telling dak- en thuisloosheid: Lokaal rapport – Gent*. Koning Boudewijnstichting.
- Intergovernmental Panel On Climate Change (Ippc). (2023). *Climate Change 2022 – Impacts, Adaptation and Vulnerability: Working Group II Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (1ste dr.). Cambridge University Press.
- Nationale Bank van België. (2024, januari 29). *De economische bedrijvigheid stijgt in het vierde kwartaal van 2023 met 0,4 %*.
- Parker, K. (2023). *About a third of U.S. workers who can work from home now do so all the time*. Pew Research Center.
- Reusens, P., Vastmans, F., & Damen, S. (2022). *The impact of changes in dwelling characteristics and housing preferences on house price indices* (406). National Bank of Belgium.
- Stad Gent. (2021). *Trendanalyse – Gent na Corona (Technische Versie)*.
- Stad Gent. (2023). *Informatie voor personen op de vlucht uit Oekraïne*.
- Stad Gent. (2023a). *Met hoeveel in Stad Gent?*
- Stad Gent. (2023b). *Trends in verhuisbewegingen 2023*. Met hoeveel in stad Gent – Verhuisbewegingen.
- UNHCR. (2023a). *Cijfers over vluchtelingen* [Dataset].
- UNHCR. (2023b). *Mid-year Trends 2023*.
- Van de Graaf, T. (2022). De energiecrisis van 2022: Een perfecte storm. *Samenleving & Politiek, Jaargang 29, nr 8*.
- Van Hecke, N. (2022, december 6). Opnieuw naar pen en papier: Cyberaanval treft ook Antwerpse rusthuizen. *De Standaard*.
- Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen. (2023). *Kandidaat Huurders Sociaal Wonen Vlaamse Gewest* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Vlaamse Overheid – Vlaamse Woonraad. (2017). *Wooncrisis in de onderste lagen van private huurmarkt. Advies...*
- VVSG – Vereniging voor Steden en Gemeenten. (2024). *Betaalbaar wonen: Blijvende uitdaging voor de komende jaren!*
- WHO. (2023). *Fact sheet climate change and health*.

Ruimte

- Agentschap Wegen en Verkeer. (2023). *Heraanleg op-en afrittencomplex van E40 in Drongen | Wegen en Verkeer*.
- Atelier Romain. (2023). *Woonstudie Gent*. Atelier Romain.
- De Werkvennootschap. (2024). *Gentspoort – Vlot en veilig door Gent*.
- Eerstelijnszone Gent, Stad Gent, CAW Gent, Wijkgezondheidscentra, Huis van het Kind Gent, vzw Jong, Kras Gent vzw, & Saamo Gent. (2023). *Signalenbundel*.
- Gewestelijke hemelwaterverordening 2023 (2023).
- IDEA consult. (2021). *Analyse economische ruimtevraag Gent 2030-2050* (In opdracht van Stad Gent – Dienst Economie).
- IDEA consult. (2023). *Strategisch kader culturele infrastructuur Gent*.
- Provincies in cijfers. (2022). *Opvangplaatsen B&P per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-x)*.
- Provincies in Cijfers. (2024). *Rapport ouderenzorg Gent*.
- Sportdienst Gent. (2023). *Stad Gent-Sportdienst Gent* [Dataset].
- Stad Gent. (2012). *Groenstructuurplan Gent* (p. 183) [Beleidsdocument].
- Stad Gent. (2018). *Ruimte voor Gent | Stad Gent*. Ruimte voor Gent.
- Stad Gent. (2019). *Visienota informeel toeristisch logies*. Visienota informeel toeristisch logies.
- Stad Gent. (2023a). *Bouwblokvisie voor vergroenen en verweven*.
- Stad Gent. (2023b). *Gent investeert om stad versneld toegankelijk te maken*.
- Stad Gent. (2023c). *Visienota nieuw groot logies Gent*. Nieuwe hotels in de toekomst buiten de R40.
- Stad Gent. (2024). *Wijkmobiliteitsplannen*. Wijkmobiliteitsplannen – samen plannen voor een betere wijk.
- Stad Gent – Mobiliteitsbedrijf. (2016). *Circulatieplan Gent | Stad Gent*.
- Stad Gent, Dienst Wonen. (2023, december 20). *Programmanota sociaal wonen*.
- Statbel. (2023, 07). *Gemeente Gent in cijfers en grafieken*. AlleCijfers.be.
- Toerisme Vlaanderen. (2024). *Logiesaanbod* [Dataset].
- UGent. (2022, september 23). *UGent verbeeldt 2050*.
- Vlaamse Overheid. (2024). *Vervoerregio Gent*.
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].
- Vlaamse Overheid – Departement omgeving & De Werkvennootschap. (2024). *Complex project viaduct Gentbrugge*.

Groen

- Afdeling Natuur, Bos en Landschap. (2023). Moderniseren van de Vlaamse groennormen – Eindrapport (p. 100). KULeuven.
- INBO. (2021). Biologische waarderingskaart Gent versie 2020. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.
- Provincies in Cijfers. (2024). *Rapport Ruimtegebruik Gent*. Stad Gent. (2012). Groenstructuurplan Gent [Beleidsdocument].
- Stad Gent. (2018). Ruimte voor Gent | Stad Gent. [Beleidsdocument]
- Stad Gent. (2021). RUP Groen. [Beleidsdocument]
- Stad Gent, Departement Stedelijke Ontwikkeling – Dienst Economie. (2021). RUP Groen Nota Flankerend Landbouwbeleid – Maatregelen om de impact op landbouw te verzachten [Beleidsdocument].
- Stichting Observation International en lokale partners. (z.d.). Waarnemingen.be. Waarnemingen.be. Geraadpleegd 22 april 2024,
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024). Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren) [dataset].

Wonen

- Atelier Romain. (2023). *Woonstudie Gent*. Atelier Romain.
- Beroepsvereniging van het Krediet, & febelfin. (2023). *Laagste aantal hypothecaire kredietaanvragen in 10 jaar – Persbericht*.
- De Morgen, & Gordts, P. (2024, maart 27). Minder jonge gezinnen bezitten een eigen woning: 'Er is een duidelijke en structurele knik zichtbaar'. *De Morgen*. Minder jonge gezinnen bezitten een eigen woning: 'Er is een duidelijke en structurele knik zichtbaar'
- De Tijd. (2023). *Met een derde van je inkomen koop je bijna nergens nog een huis*.
- Dreesen, S., & Vastmans, F. (2021). *De werking van de Vlaamse woningmarkt. Een synthese van vijf jaar woningmarktonderzoek*. [Publicatie]. Steunpunt Wonen.
- Heylen, K., & Vanderstraeten, L. (2019). *Wonen in Vlaanderen anno 2018*. Steunpunt Wonen.
- Huurdersplatform. (2020, juni 4). *Nieuwe sociale huurprijsberekening nefast voor meest kwetsbare sociale huurders*.
- Kadaster en Rijksregister. (2023). *Woongelegenheden* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- Mertens, N., Demaerschalk, E., & Hermans, K. (2024). *Telling dak- en thuisloosheid – Gent*. KULeuven i.o.v. Koning Boudewijnstichting.
- NBB – Nationale Bank van België. (2023). *Verslag 2022 – Economische en financiële ontwikkelingen*.
- Neglect X. (2021). *Aantal ongeschikt en onbewoonbaar verklaarde woningen* [Dataset].
- Rijksregister. (2023a). *Bevolking naar leeftijd, geslacht, wachtregister – Niet in wachtregister* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- Rijksregister. (2023b). *Huishoudens / Gezinnen* [Dataset].
- Stad Gent. (2023). *Trends in verhuisbewegingen 2023*. Met hoeveel in stad Gent – Verhuisbewegingen.

- Stad Gent – Dienst Wonen, Mobiliteitsbedrijf, & i.s.m. Hogeronderwijsinstellingen. (2023). *Bevraging studentenhuisvesting 2023* [Dataset].
- Statbel. (2023, december 14). *Woningprijzen. Vastgoedprijzen*.
- Statistiek Vlaanderen. (2024). *Bevolkings- en huishoudensvooruitzichten: 2024-2040* [Dataset].
- Van den Broeck, K. (2015). *Grote Woononderzoek. Deel 4. Woningkwaliteit en renovatie: Resultaten op basis van de vragen aan bewoners – KU Leuven*.
- Vlaamse Regering. (2018, maart 23). *Woonbeleidsplan Vlaanderen. Agentschap wonen in Vlaanderen*.
- Vlaamse Regering. (2020, mei). *Langetermijnstrategie voor de renovatie van Vlaamse gebouwen*.
- Volckaert, E., & De Decker, P. (2019). *Woonsituatie en -dynamieken bij ouderen. Een kwalitatieve studie naar de woonperspectieven van oudere huurders in de stad*. Steunpunt Wonen.
- Winters, Sien. (2021). *Vlaamse woonmonitor 2021*. Steunpunt Wonen.
- Wonen in Vlaanderen & Vlaams Woningfonds. (2022). *Sociale huurwoningen* [Dataset].

Economie

- Dealroom.co. (2024). *Startups & scaleups | Dealroom.co* [Dataset].
- Flanders Investment & Trade. (2023). *The state of Flanders' startup ecosystem 2023*.
- Flanders Investment & Trade. (2024a). *Directe Buitenlandse Investerings in Vlaanderen en Gent 2021-2023*.
- Flanders Investment & Trade. (2024b). *Opgehaald risicokapitaal in Vlaanderen – Flanders.dealroom.co* [Dataset].
- FOD Economie. (2024, januari 10). *Huishoudens en elektronische handel*. FOD Economie.
- Graydon. (2023a). *Graydon – Cijfers Gent* [Dataset].
- Graydon. (2023b). *Graydon – Cijfers Vlaanderen* [Dataset].
- Graydon. (2024). *Kwartaaluitlevering Graydon – Gedetailleerde cijfers starters en faillissementen Gent*.
- Intelligence, fDi. (2022, april 25). *Economic development links to university spin-out boom*.
- Locatus. (2024). *Leegstaande handelspanden (t.o.v. Handelspanden)* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Nationale Bank van België. (2024, januari 29). *De economische bedrijvigheid stijgt in het vierde kwartaal van 2023 met 0,4 %*.
- North Sea Port. (2024). *Multimodal port*. North Sea Port.
- Provincies in Cijfers. (2024). *Rapport detailhandel*.
- RSZ. (2024). *Tewerkstelling detailhandel in Gent* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Statbel. (2024). *Bedrijven met landbouwproductie* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024a). *Gemeente- en Stadsmonitor (registerindicatoren)* [Dataset].
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024b). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].

Werk

- Agoria. (2021). *Houvast en Hefbomen voor een arbeidsmarkt in volle verandering – Nieuwe inzichten en Bevindingen* (Be-the-Change, Agoria whitepaper).
- Agoria, Deloitte, & VBO. (2023). *The future of work. Strategieën voor de digitale transitie*.
- Baert, S., Clays, E., Dalle, A., Deros, E., De Vos, M., du Bois, K., El Haj, M., Lippens, L., Moens, E., Neyt, B., Sterkens, P., & Van Ootegem, L. (2023). *De Vlaamse en Belgische arbeidsmarkt in Europees perspectief: 9 opvallende cijfers* (10).
- Baert, S., Dalle, A., Lippens, L., & Malfait, L. (2021). *Discriminatie op de Gentse arbeidsmarkt anno 2021*.
- De Coen, A. (2020). Blijft de schoenmaker bij zijn leest? Inzicht in de jobkeuze van afgestudeerden uit STEM-richtingen. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 30(1), 113-119.
- De Graeve, P.-J., Vansteenkiste, S., De Cuyper, N., & Delva, J. (2022). De afstand tussen jongeren in een NEET-situatie en de arbeidsmarkt. Een analyse vanuit begeleidersperspectief. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 32(1), 111-121.
- De Wachter, M., De Sloover, F., Delhez, P., Nautet, M., & Saks, Y. (2016). Digitale economie en arbeidsmarkt: Het verslag 2016 van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 26(2), 10-16.
- Departement Werk en Sociale Economie. (2022). *Werknemers collectief maatwerk naar geslacht en leeftijd* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- DWSE, Steunpunt werk, & op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK. (2022). *Opleidingsdeelname in de afgelopen maand* [Dataset].
- Eurostat. (2023). *Individuals' level of digital skills. Code isoc_sk_dsk_i21* [Dataset].
- IDEA consult. (2021). *Analyse economische ruimtevraag Gent 2030-2050* (In opdracht van Stad Gent – Dienst Economie).
- Penders, I., & Vansteenkiste, S. (2023). Geen opleiding noch werk in tijden van (post-)COVID-19: Een analyse van NEET-jongeren in Vlaanderen. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 33(1), 15-27.
- Rijksregister. (2021). *Bevolking naar leeftijd, geslacht en wachtregister* [Dataset]. Provincies in Cijfers. h
- Rijksregister. (2023). *Bevolking naar herkomst, lft, gesl, wachtregister, nationaliteit (incl. W.R.)* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Roland Berger. (2021). *Skills roadmap voor de Vlaamse klimaat-transitie met focus op de energie intensieve industrie*. [Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister bevoegd voor Werk, in het kader van het VIONA onderzoeksprogramma]. Departement Werk en Sociale Economie.
- RSZ en RSVZ. (2022b). *Arbeitsplaatsen naar geslacht, type en sector* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- RSZ en RSVZ. (2022a). *Jobratio* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- SERV & Stichting Innovatie & Arbeid. (2024). *Cijfers werkbaarheidsmeting werknemers* [Dataset]. werkbaarwerk.be.
- Skill Builders. (2023). *De verborgen arbeidsmarkt*.
- Statistiek Vlaanderen. (2024). *Bevolkings- en huishoudensvoorzichten: 2024-2040* [Dataset].
- Steunpunt Werk. (2023). *Vlaamse Arbeidsrekening: Bevolking naar socio-economische positie* [Dataset].

- Vansteenkiste, S., Scholiers, B., & Van Lancker, W. (2020). Een profielschets van de baanloze gezinnen in Vlaanderen. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 30(1), 56-65.
- Vansteenkiste, S., & Sourbron, M. (2023). De niet-beroepsactieven in Vlaanderen ontleed. Een profielschets van huisvrouwen en arbeidsongeschikten. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 33(1), 5-14.
- VDAB. (2022, december). *De Oost-Vlaamse arbeidsmarkt*.
- VDAB. (2023). *Schoolverlatersrapport*.
- VDAB. (2024). *Arvastat*.
- Verdonck, G. (2019). *Industrie 4.0 onder de loep in vijf sectoren. Met casestudies in de confectie, voeding, grafische sector en de meubel- en de metaalsector*. (Brussel: SERV – Stichting Innovatie & Arbeid.).

Mobiliteit

- Agentschap Wegen en Verkeer. (2023). *Heraanleg op-en afrittencomplex van E40 in Drongen | Wegen en verkeer*.
- De Gentse Kanaalzone. (z.d.). *Spoorlijn Gent-Zelzate-Terneuzen*.
- De Werkvennootschap. (2024). *Gentspoort – Vlot en veilig door Gent*.
- Federale Politie. (2022). *Veiligheidsmonitor 2021*. Federale Politie DGR.
- Federale Politie – DGR – Politie Informatie en ICT. (2021). *Veiligheidsmonitor 2021 – Tabellenrapport – PZ Gent*.
- FOD Mobiliteit en Vervoer. (2023). *Federale diagnostiek woon-werkverkeer – Cijfers voor Stad Gent* [Dataset].
- Leune, P., Steen, E., De Paepe, P., & Lyphout, C. (2021). An overview of tram tracks related cycling injuries in Ghent, Belgium. *Traffic Injury Prevention*, 22(3), 261-265.
- Meesters, J. (2023, augustus 12). Alle thuiswerk ten spijt, files nooit erger. *De Standaard*.
- Mobiliteitsbedrijf. (2022). *Inritten binnenstad* [Dataset].
- Mobiliteitsbedrijf. (2023). *Fietspadinventaris Stad Gent* [Dataset]. Lokale dataset.
- Mobiliteitsbedrijf. (2024a). *Autodelers Stad Gent* [Dataset]. Lokale dataset.
- Mobiliteitsbedrijf. (2024b). *Capaciteit P+R Stad Gent* [Dataset]. Lokale dataset.
- Mobiliteitsbedrijf. (2024c). *Capaciteit straatparkeren Stad Gent* [Dataset]. Lokale dataset.
- Mobiliteitsbedrijf. (2024d). *Laadpalen Stad Gent* [Dataset]. Lokale dataset.
- NMBS. (2023). *Aantal instappende reizigers per station in 2023* [Dataset].
- North Sea Port. (2024). *Multimodal port*. North Sea Port.
- Oosterlynck, S., & Beeckmans, L. (2021). De sociale bijziendheid van de 15 minutenstad. *Ruimte & Maatschappij*, 13(2), 63-74.
- Provincies in cijfers. (2022). *Abonnementen De Lijn* [Dataset].
- Stad Gent. (2024). *Wijkmobiliteitsplannen*. Wijkmobiliteitsplannen – samen plannen voor een betere wijk.
- Stad Gent – Mobiliteitsbedrijf. (2016). *Circulatieplan Gent | Stad Gent*.

- Stad Gent & Vlaamse overheid – Agentschap Wegen en Verkeer. (2023). *Project viaduct B401: Naar een nieuw verhaal*. Project viaduct B401: naar een nieuw verhaal.
- Stad Gent, Dienst Economie/Dienst Milieu en Klimaat/ Mobiliteitsbedrijf. (2023). *Plan stedelijke logistiek*.
- Stad Gent, Mobiliteitsbedrijf. (2022). *Mobiliteitsonderzoek 2021 bij de inwoners van de stad Gent*.
- Statbel. (2022). *Wagenbezit per huishouden | Statbel*.
- Steunpunt Werk. (2021). *Vlaamse Arbeidsrekening: Pendel o.b.v. RSZ, RIZIV, DWH AM&SB bij de KSZ, BISA* [Dataset].
- Vlaamse Overheid. (z.d.). *De mobiliteit van morgen start vandaag*. Hoppin. Geraadpleegd 11 januari 2024
- Vlaamse Overheid. (2024). *Vervoerregio Gent*.
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024a). *Gemeente- en Stadsmonitor (registerindicatoren)* [Dataset].
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024b). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].
- Vlaamse Overheid – Departement omgeving & De Werkvennootschap. (2024). *Complex project viaduct Gentbrugge*.
- Vlaamse overheid – Vlaams Verkeerscentrum. (2022). *Verkeersindicatoren – Verkeersprestatie op complexen binnen invloedsgedebiet Gent op een werkdag schooldag (0-24u) – Vrachtwagens en niet-vrachtwagen* [Dataset].
- Vlaamse overheid – Vlaams Verkeerscentrum. (2023). *Verkeersindicatoren – Verkeersprestatie in invloedsgedebiet Gent op werkdagen op hoofdrijbanen en complexen*. [Dataset].
- ## Onderwijs en kinderopvang
- Commissie Beter Onderwijs. (2021). *Naar de kern: De leerling en hun leerkracht*.
- European Commission – Directorate General for Education, Youth, Sport and Culture. (2021). *Toolkit for inclusive early childhood education and care: Providing high quality education and care to all young children*.
- Havermans, N., Kangas, T., & Surkyn, J. (2021). *Capaciteitsmonitor 2021: Analyse van de capaciteitsneden en pendelbewegingen in Vlaanderen*.
- Mpiris – Leidsman. (2021). *Studentenhuisvesting in de Gentse Woonstad*. Mpiris – Leidsman.
- Onderwijs Vlaanderen – Leerplichtonderwijs. (2022). *Leerplichtonderwijs – Aantal leerlingen gewoon basisonderwijs en gewoon secundair onderwijs naar vestigingsplaats* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Rijksregister. (2023). *Geboortes in Gent* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- Rijksregister. (2024). *Aantal 0-2-jarigen* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- SERV & Stichting Innovatie & Arbeid. (2024). *Cijfers werkbaarheidsmeting werknemers* [Dataset]. werkbaarwerk.be.
- Stad Gent – Dienst Wonen, Mobiliteitsbedrijf, & i.s.m. Hogeronderwijsinstellingen. (2023). *Bevraging studentenhuisvesting 2023* [Dataset].
- Stad Gent, Dienst Data & Informatie. (2023). *Wortels in migratie*.
- Statbel. (2024). *Schatting aantal 0-17- en 18-24-jarigen in armoede* [Dataset].
- Statistiek Vlaanderen. (2024). *Bevolkings- en huishoudensvoorzichten: 2024-2040* [Dataset].
- VDAB. (2023). *Schoolverlatersrapport*.
- Verachtert, S., Louw, G., & Hooghe, M. (2022). *Polarisering en radicalisering op school: Ervaringen en noden van leraren uit het secundair onderwijs*. KULeuven – Centrum voor Politicologie.
- Vlaamse Gemeenschap, Departement Hoger Onderwijs. (2020). *Aantal hoger onderwijs studenten gedomicilieerd in Gent* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming. (2023a). *Kleuteraanwezigheden I*.
- Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming. (2024). *NEET-jongeren: Not in Education, Employment or Training* [Web].
- Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming. (2023b). *Workbook: Dataloep Afwezigheden Basisonderwijs*.
- Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming. (2023c). *Workbook: Dataloep Afwezigheden secundair onderwijs*.
- Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming. (2023d). *Workbook: Dataloep schoolse vorderingen secundair onderwijs*.
- Vlaamse Overheid – Onderwijs & Vorming. (2023e). *Workbook: Dataloep vroegtijdig schoolverlaten secundair onderwijs*.
- Vlaamse Overheid – Onderwijs en Vorming Vlaanderen. (2023). *Studenten aan Gentse hoger onderwijsinstellingen via protocol 27/08/2020 onder advies van de VTC 2020/04* [Dataset].
- Vlaamse Overheid – Opgroeien. (2023). *Opvangplaatsen voor baby's en peuters* [Dataset]. Provincies in Cijfers.
- Vlaamse Overheid – Opgroeien. (2024a). *Cijfers op maat: Plaatsen en locaties opvang baby's en kleuters*.
- Vlaamse Overheid – Opgroeien. (2024b). *Cijfers op maat: Starters en stoppers*.
- Vlaamse Regering. (2023). *Septemberverklaring 2023*.
- VRT NWS. (2023). *Minderjarigen duiken steeds vaker op in dreigingsdossiers, ook scholen zien polarisering in de klas toenemen*.
- ## Gezondheid en zorg
- Agentschap Opgroeien. (2022). *Cijferapport – Lokale cijfers over gezondheid*. Agentschap Opgroeien.
- Algemene Cel Drugsbeleid. (2022). *Interfederale strategie 2022-2028 voor een rookvrije generatie*.
- Algemene Cel Drugsbeleid. (2023). *Interfederale strategie inzake schadelijk gebruik van alcohol 2023-2028: Actieplan 2023-2025*.
- Belga. (2022, augustus 10). *Spoedgevallendiensten zien tot 20 procent meer patiënten langskomen dan voor corona*. Knack.
- Braekman, E. (2022). *Preventiebarometer: Alcohol*.
- Braekman, E., & Fiers, S. (2023). *Preventiebarometer: Bewegingen en sedentair gedrag (D/2023.14.440/15; Preventiebarometer)*. Sciensano.
- Braekman, E., & Hermans, L. (2023). *Preventiebarometer: Gezondheidsvaardigheden en verwachtingen rond gezondheidsbevordering en ziektepreventie (D/2023.14.440/80; Preventiebarometer)*. Sciensano.
- Centrum voor kankeropsporing. (2022). *Bevolkingsonderzoek in cijfers*.
- Dierckens, M., Schrijvers, K., & Deforche, B. (2023). *Studie Jongeren en Gezondheid, Voeding* [Factsheet].

- Dierckens, M., Schrijvers, K., Vandendriessche, A., & Deforche, B. (2023). *Studie Jongeren en gezondheid, Slaap* [Factsheet].
- Eerstelijnszone Gent, Stad Gent, CAW Gent, Wijkgezondheidscentra, Huis van het Kind Gent, vzw Jong, Kras Gent vzw, & Saamo Gent. (2023). *Signalenbundel*.
- Fiers, S., & Braekman, E. (2023). *Preventiebarometer Geestelijke gezondheid*. Sciensano.
- Gent in Cijfers. (2024). *Gent dashboard: Arbeidsmarkt: Krapte en mismatch*.
- Gerken, S., Lefèvre, M., Bouckaert, N., Levy, M., Maertens de Noordhout, C., Obyn, C., Devos, C., Scohy, A., Vlayen, A., Yaras, H., Janssens, C., & Meeus, P. (2024). *Performantie van het Belgische gezondheidssysteem: Rapport 2024* (1ste dr.). Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE).
- Guido, A.-C., & Van Lancker, W. (2023). *Deprivatie bij kinderen in België en zijn gewesten: Wat zeggen de nieuwe data?* (D/2893/2023/22). Koning Boudewijnstichting.
- Heylen, L. (2011). *Oud en eenzaam? Een studie naar risicofactoren voor sociale en emotionele eenzaamheid bij ouderen*. Universiteit Antwerpen.
- IMA-atlas. (2021a). *Globaal medisch dossier* [Dataset].
- IMA-atlas. (2021b). *Percentage algemene tandartsen conventionering – Gent* [Dataset].
- IMA-atlas. (2021c). *Percentage gebruikers antidepressiva* [Dataset].
- IMA-atlas. (2022a). *Aantal gebruikers terugbetaalde urgentiepil bij vrouwen jonger dan 50 jaar* [Dataset].
- IMA-atlas. (2022b). *Tandartsbezoek: Verhoogde en niet verhoogde tegemoetkoming* [Dataset].
- InterMutualistisch Agentschap. (z.d.). *Personen met verhoogde tegemoetkoming [dataset]* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- Klimaatportaal, V. (2022). *Klimaatportaal – IMPACTtool*. IMPACTtool : kerncijfers en grafieken.
- Mertens, N., Demaerschalk, E., & Hermans, K. (2024). *Telling dak- en thuisloosheid – Gent*. KULeuven i.o.v. Koning Boudewijnstichting.
- OCMW Gent. (2022). *Aantal personen met medische kaart* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- Provincies in Cijfers. (2024). *Rapport ouderenzorg Gent*.
- Rijksregister. (2023). *Bevolking naar leeftijd, geslacht, wachtregister – Niet in wachtregister* [Dataset]. Gent in Cijfers.
- RIZIV. (2022). *Langdurige arbeidsongeschiktheid: Hoeveel langdurige burn-outs en depressies? Hoeveel kost dat aan uitkeringen? I*.
- Rosiers, J. (2023). *Uitgaansonderzoek 2022*. Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs.
- Schrijvers, K., Dierckens, M., & Deforche, B. (2023a). *Studie Jongeren en gezondheid, Mentaal, sociaal en fysiek welzijn* [Factsheet].
- Schrijvers, K., Dierckens, M., & Deforche, B. (2023b). *Studie Jongeren en Gezondheid, Risicogedragingen: Alcohol, roken, drugs, gamen en gokken* [Factsheet].
- Schrijvers, K., Dierckens, M., & Deforche, B. (2023c). *Studie Jongeren en Gezondheid, Seksuele gezondheid en relaties* [Factsheet].
- Sciensano. (2021). *COVID-19 Gezondheidsenquête*.
- Smets, V., Cant, J., & Vandevijvere, S. (2022). *Naar gezonde voedselomgevingen in Vlaamse buurten: Voedselwoestijnen en voedselmoerassen onder de loep*. Sciensano.
- Stad Gent. (2023). *Met hoeveel in Stad Gent?*
- Statistiek Vlaanderen. (2023, oktober 3). *Levensverwachting* [Vlaamse Overheid].
- Statistiek Vlaanderen. (2024). *Bevolkings- en huishoudensvooruitzichten: 2024-2040* [Dataset].
- UGent – Eenheid voor zelfdoding. (2021). *Zelfdoding en pogingen tot zelfdoding naar geslacht* [Dataset].
- Vlaams Instituut Gezond Leven. (2020). *Wat is gezondheidsongelijkheid?*
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2023). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren): Subjectieve gezondheid* [Dataset]. h
- Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].
- WHO. (2023). *Fact sheet climate change and health*.
- WHO Regional Office for Europe. (2016). *Urban green spaces and health*.

Vrije tijd

- Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen & Vlaamse Kunststeden vzw. (2016). *Hotelrapport Vlaamse Kunststeden 2017*.
- Bibliotheek Gent. (2023). *Gegevens bezoekers en dienstverlening Bibliotheek Gent 2023* [Dataset].
- Bureau Notermans i.o.v. Farys. (2022). *Condiestaatmeting Gentse Sportinfrastructuur*.
- Cultuur Gent. (2024). *Cijfers structurele cultuursubsidies 2024* [Dataset].
- European Commission. (2019). *Cultural and Creative Cities Monitor* [Dataset].
- FOD Economie. (2023a). *Bodembezetting volgens het Kadasterregister* [Dataset]. Statbel.
- FOD Economie. (2023b). *Structuur van de bevolking* [Dataset]. Statbel.
- Gents Kunstenoverleg. (2021, juli). *Landschapstekening Kunsten Gent*.
- Gentse Musea. (2023). *Bezoekerscijfers Gentse musea 2023* [Dataset].
- Idea Consult. (2021). *Analyse economische ruimtevraag 2030-2050*.
- IDEA consult. (2023). *Strategisch kader culturele infrastructuur Gent*.
- Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen. (2020, oktober 29). *Regionaal inzicht in toeristische druk: Intensiteit en dichtheid*.
- Neuts, B. (2021). *Onderzoek naar de toeristische draagkracht Stad Gent. Bezoekersoptimalisatie via een lineair programmatiemodel – Finale rapport*. KULeuven.
- Neuts, B. (2022). *Onderzoek naar de toeristische draagkracht Stad Gent. Bezoekersoptimalisatie via een lineair programmatiemodel – Addendum*. KULeuven.
- Proximus. (2023). *Mobiele datatelling- dagbezoekers* [Dataset].
- Proximus. (2024). *Proximus – Bezoekersaantallen Gent* [Dataset].
- Publiq vzw. (2024). *UiTPAS | Activiteiten in de regio*.
- RSZ. (2024). *Aantal in de sociale zekerheid opgenomen arbeidsplaatsen in Gentse bedrijven actief in NACE – codes 55 en 82.300*. [Dataset].
- Scheerder, J., & Thibaut, E. (2023). *Sport in Vlaanderen*.

Sport Vlaanderen. (2022). *Sportclubs in Vlaanderen* [Dataset].

Sport Vlaanderen. (2023). *Sportparticipatie 2023* [Dataset].

Sport Vlaanderen. (2024). *Actief Ouder Worden*.

Sportdienst Gent. (2023). *Stad Gent-Sportdienst Gent* [Dataset].

Stad Gent, Departement Onderwijs. (2023). *Schoolsportinfrastructuur* [Dataset].

Stad Gent, Dienst Feesten en Ambulante Handel. (2023). *Gentse Feesten 2023* [Dataset].

Stad Gent, Dienst Feesten en Ambulante Handel. (2024a). *Lichtfestival 2024* [Dataset].

Stad Gent, Dienst Feesten en Ambulante Handel. (2024b). *Vergunde Evenementen: Eigen verwerking uit Radar* [Dataset].

Stad Gent, Dienst Toerisme. (2023). *Formeel en informeel logies in Gent vergeleken. Technisch rapport 2023*.

Stad Gent, Jeugdendienst. (2023). *Overdekte jeugdruimte in de buurt – 2020 en 2023* [Dataset].

Staes, B. (2023, oktober 16). Neen, het is niet enkel mobiliteit: Waarvoor geven de Gentenaars hun stadsbestuur slechte punten? *Nieuwsblad*.

STR. (2023a). *STR Trend Report Ghent*.

STR. (2023b). *STR Trend Report Ghent everything but the historic centre*.

STR. (2023c). *STR Trend Report Ghent historic centre*.

Toerisme Vlaanderen. (2023a). *Kunststedenonderzoek 2023 dagtoerisme*.

Toerisme Vlaanderen. (2023b). *Kunststedenonderzoek 2023 verblijfstoerisme*.

Toerisme Vlaanderen. (2024). *Logiesaanbod* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024a). *Gemeente- en Stadsmonitor (registerindicatoren)* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024b). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024c). *Sportparticipatie* [Dataset]. Gemeente- en Stadsmonitor.

Vlaamse Sportfederatie. (2023). *Nijpend tekort aan trainers in Vlaanderen* [Dataset].

Vlaanderen – Departement Cultuur, Jeugd en Media. (2021). *Lokale vrijetijdsmontor 2021* [Dataset].

Vlaanderen – Departement Cultuur, Jeugd en Media. (2023). *Cultuur- en vrijetijdsaanbod* [Dataset].

Vlaanderen – Departement Omgeving. (2024). *Wijziging regelgeving zwemmen in open water*.

Imago

Baker, B. (2019). *Place Branding For Small Cities, Regions & Downtowns: The Essentials for Successful Destinations*.

Govers, R., & Boisen, M. (2019a). *Benchlearning Stadsmarketing Gent* [Werkdocument].

Govers, R., & Boisen, M. (2019b). *Merk Gent – Valideringstraject*.

Govers, R., & Boisen, M. (2019c). *Merk Gent – Samenvatting van de Merkstrategie voor Gent*.

Govers, R. & Boisen, M. (2019). *Merkbepaling Gent*.

Kavaratzis, M. (2004). From city marketing to city branding: Towards a theoretical framework for developing city brands. *Place Branding*, 1(1), 58-73.

Samenleven

Agentschap Binnenlands Bestuur – Gelijke Kansen, Burgwal, A., Van Wiele, J., & Motmans, J. (2023). *Genoeg – Enough – Assez: Onderzoek naar de ervaringen met geweld van LGBTI-personen in Vlaanderen* [Agentschap Binnenlands Bestuur -team Gelijke Kansen]. Transgender Infopunt en Centrum voor Seksuologie en Gender – UZ Gent.

Baert, S., Dalle, A., Lippens, L., & Malfait, L. (2021). *Discriminatie op de Gentse arbeidsmarkt anno 2021*.

Cavaria. (2023). *Cavaria: Vragen over cijfers*.

Dienst Ontmoeten en Verbinden. (2014). *Literatuurstudie Sociale Cohesie*. Stad Gent.

Eerstelijnszone Gent, Stad Gent, CAW Gent, Wijkgezondheidscentra, Huis van het Kind Gent, vzw Jong, Kras Gent vzw, & Saamo Gent. (2023). *Signalenbundel*.

Federale Politie. (2022). *Veiligheidsmonitor 2021*. Federale Politie DGR.

Federale Politie. (2024). *Criminaliteitsbarometer 2019-2023* [Dataset].

KSZ. (2023). *Lokale cijfers* [Dataset]. KSZ.

Lancee, B., & Dronkers, J. (2011). *Ethnic diversity in neighborhoods and individual trust of immigrants and natives: A replication of Putnam (2007) in a West-European country*. International Conference on Theoretical Perspectives on Social Cohesion and Social Capital.

Missiaen, J., & Seynaeve, H. (2016). *Onderzoek naar het psychisch welzijn van Vlaamse holebi's en/of transgender personen. Risico- en beschermende factoren in kaart gebracht voor lifetimeprevalentie van suicidepogingen*. Universiteit Gent. Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen.

Mobiel 21. (2021). *Vervoer op maat Minder Mobiele Gentenaars*.

Politiezone Gent. (2024). *Inzichten van Politiezone Gent op basis van politionele ervaring*. [Persoonlijke communicatie].

Politiezone Gent. (2024). *Politiebulletin Politiezone Gent 2024*.

Provincies in Cijfers. (2023). *Rapport nationaliteit en herkomst Gent* [Web]. Provincies in Cijfers.

Schrijvers, K., Dierckens, M., & Deforche, B. (2023). *Studie Jongeren en Gezondheid, Seksuele gezondheid en relaties* [Factsheet].

Schuermans, N., Oosterlynck, S., Swerts, T., Vandenabeele, J., & Jans, M. (2017). Solidariteit in superdiversiteit. *AGORA Magazine*, 33(4), 16-19.

Sciensano. (2021). *COVID-19 Gezondheidsenquêtes*.

Sociaal en Cultureel Planbureau. (2021). *Het publieke leven is nog niet goed toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking*.

Stad Gent, Departement Stedelijke Ontwikkeling, Regie Netheid. (2024). *Netheidsrapport 2023*.

Stad Gent, Dienst Preventie voor Veiligheid. (2023). [Persoonlijke communicatie].

Stad Gent, Verhaeghe, P.-P., Dinçer, E., & Vieira, A. L. (2023). *Sensibiliserende en juridische praktijktesten op de Gentse woningmarkt*.

Vakgroep Onderwijskunde UGent. (2023). *Vlaams Rapport Pisa 2022*.

Vanweddingen, M., & Noppe, J. (2022). *Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap (2002/1; Rapport Statistiek Vlaanderen)*.

Verhaeghe, P.-P., & Dinçer, B. E. (2024). *Juridische en sensibiliserende praktijktesten op de Gentse arbeidsmarkt*. Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2020). *Discriminatie* [Dataset]. Gent.

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2020). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2023). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren): Voelt zich onveilig in de stad* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].

Vlaamse Overheid Centrum voor taal en onderwijs, Schiepers, M., Gillard, E., Strobbe, L., & Vandommele, G. (2021). *Geletterdheid in Vlaanderen gewikt en gewogen: Recepten voor een krachtig geletterdheidsbeleid*.

Armoede

Bellens, S. (2024). *Spectaculaire daling van de armoede, dankzij beleid*.

FOD Sociale Zekerheid. (2024). *Armoedebestrijding in België in 6 vragen*.

Goedemé, T., Janssens, J., Derboven, J., Gestel, R. V., Lefever, E., Verbist, G., & et al. (2022). *TAKE: Reducing poverty through improving take up of social policies*.

Guido, A.-C., & Van Lancker, W. (2023). *Deprivatie bij kinderen in België en zijn gewesten: Wat zeggen de nieuwe data?* (D/2893/2023/22). Koning Boudewijnstichting.

InterMutualistisch Agentschap. (z.d.). *Personen met verhoogde tegemoetkoming [dataset]* [Dataset]. Gent in Cijfers.

Netwerk tegen armoede. (2024). *24 speerpunten voor een structureel armoedebeleid in '24*.

Provincies in Cijfers. (2024). *Rapport armoede Gent*. Rapport armoede Gent.

SILC definities | Statbel. (z.d.). Geraadpleegd 19 augustus 2024

Statbel. (2024a). *Schatting aantal 0-17- en 18-24-jarigen in armoede* [Dataset].

Statbel. (2024b). *SILC indicatoren 2019-2023* [Dataset].

Statistiek Vlaanderen. (2024). *Vroegtijdige schoolverlaters (op basis van administratieve data) – Grote verschillen naar thuistaal en opleidingsniveau moeder*.

Villadsen, A., Asaria, M., Skarda, I., Ploubidis, G. B., Williams, M. M., Brunner, E. J., & Cookson, R. (2023). Clustering of adverse health and educational outcomes in adolescence following early childhood disadvantage: Population-based retrospective UK cohort study. *The Lancet Public Health*, 8(4), e286-e293.

Vlaamse Overheid – Opgroeien. (2024). *Cijfers op maat: Plaatsen en locaties opvang baby's en kleuters*.

Klimaat

Andante Geluidsonderzoek. (2016). *Evaluatie rustige plekken in Gent* (p. 53).

Christiaens A. & Mollen F. (2024). *Betonrapport 2024 van de Vlaamse gemeenten en provincies*. Natuurpunt, Breekijzer.

E20. (2017). *Eindrapport Energetische Staat Woningen Stad Gent*.

EU. (2008). *Why a Covenant of Mayors? | Covenant of Mayors – Europe*.

European Climate Law, 243 OJ L (2021).

European Environment Agency. (2024). *European Climate Risk Assessment*.

GIM-DGMR. (2023). *Strategische geluidsbelastingkaarten 2021 – stad Gent*.

Global Covenant of Mayors. (2023). *Global Common Reporting Framework. Global Covenant of Mayors*.

Maiheu, B. (2013). *Opmaak van een hittekaart en analyse van het stedelijk hitte-eiland effect voor Gent*.

Neven, I. (2023). System innovation & transition thinking as key enablers in the energy transition. *Keynote CEO VITO*. 16e warmtesymposium van ODE Vlaanderen.

Opus 25. (2023). *Analyse aanwezige verharding en bronmaatregelen van de bestaande toestand en een business-as-usual scenario* [Intern rapport].

Provincies in Cijfers. (2023). *Dagen met zware neerslag / hoeveelheid neerslag*. [dataset]

Stad Gent. (2023). *CO₂-emissie – 2021 – Gent* [Dataset].

Statistiek Vlaanderen. (2021). *Koolstofvoetafdruk*.

Sumaqua. (2021). *Droogtestudie voor Gent*.

Thuispunt Gent. (2023). *Thuispunt Gent jaarverslag 2022 | Thuispunt Gent*.

UGent. (2024). *MOCCA project: UGent bestudeert stadsklimaat Gent*.

Van Lancker, W. (2023, december 11). *Het klimaatbeleid moet zich meer richten op wie kwetsbaar is, niet op de middenklasse*. De Standaard.

VEKA. (2023a). *Energiekaart*.

VEKA. (2023b). *EU ETS vaste installaties in Vlaanderen: Cijferoverzicht*.

VITO. (2022, mei 17). *Studie: Hoe vergroenen we de niet-energie-intensieve industrie in Vlaanderen? | VLAIO*.

Vlaamse Milieumaatschappij. (2010). *Waterbeschikbaarheid* [Indicator].

Vlaamse Milieumaatschappij. (2023a). *Luchtkwaliteit in de Gentse agglomeratie en Gentse kanaalzone – 2022* [Publicatie].

Vlaamse Milieumaatschappij. (2023b). *Overzicht blauwalgen 2023*.

Vlaamse Overheid. (2021). *Groenkaart Vlaanderen 2021*.

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024a). *Gemeente- en Stadsmonitor (registerindicatoren)* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Agentschap Binnenlands Bestuur. (2024b). *Gemeente- en Stadsmonitor (survey-indicatoren)* [Dataset].

Vlaamse Overheid – Departement Omgeving. (2023, december 12). *Verharding | Departement Omgeving*.

Vlaanderen Circulair. (2017). *Koolstofvoetafdruk van het gebouwenpark – CE monitor*.

VN. (2015). *Klimaatverdrag van Parijs*.

VITO. (2017). *Koolstofvoetafdruk van de Vlaamse consumptie*.

